

Βεβαίως, κύριοι, συναισθάνομαι ότι ερχόμενος ν' ἀποκρούσω τὸν ἀγορεύσαντα, ἔχω ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ μὲ ἀκροαθῇτε ἀταράχως καὶ ἀνεκτικῶς, διότι ὑπολείπομαι πολὺ ὡς πρὸς τὴν τέχνην καὶ τὴν εὐκολίαν τοῦ λέγειν.

Διὰ δύο μέσων ὁ εὐγλωττος βουλευτὴς Μετολογγίου ἠθέλησε νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν κατὰ τὴν χῆς νὰ γίνῃ συνεδρίασις· πρῶτον ἀρνούμενος ὅτι ἐπῆλθεν ἀπόρασις τῆς Βουλῆς, καὶ δεύτερον ὅτι, ὑπὸ τὴν ἐννοίαν αὐρίον, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐννοηθῇ ἡ Κυριακὴ, διότι δὲν ἦτο δυνατόν ἡμεῖς συνεδριάζοντες τὸ Σάββατον νὰ ἐνθυμηθώμεν, ὅτι ἐκλήθημεν διὰ τὴν Κυριακὴν. Ἡ ἀντιρροῖς αὕτη ἢ ἄλλως τε λίαν πνευματώδης ἀποκαθίσταται ματαία, διότι τότε θέλω τὴν παραδεχθῆ, ὅταν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ὁμολογήσωμεν, ὅτι δὲν εἰχομεν τὴν συναίσθησιν, ὅτι ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν συνεδριάζαμεν ἦτο Σάββατον καὶ ὅτι ἡ ἐπομένη τοῦ Σαββάτου εἶναι Κυριακὴ, καὶ ἂν θέλατε νὰ τὸ ὁμολογήσετε εἴθε κύριοι, ἐγὼ ὅμως θὰ εἶπω, ὅτι πάντοτε μετὰ τὸ Σάββατον ἐρχεται ἡ Κυριακὴ καὶ οὐχὶ ἡ Δευτέρα. Δεύτερον, εἶπεν, ὅτι ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ Κυριακὴ δὲν ἦτο προωρισμένη διὰ τὴν συνεδρίασιν καὶ ἀπὸ τὸν χρόνον, καθ' ὃν συνήλθομεν, διότι ἦτο εἶπε μία καὶ τρία τέταρτα. Τὰ πρακτικὰ πρῶτον ἀναφέρουν τὴν 1ην ὥραν, ἐπομένως προσέθηκε καὶ 3/4 εἰς τὸν χρόνον τῆς συνεδρίασεως. Πολλάκις γνωρίζετε ὅτι συνήλθομεν καὶ ἀργὰ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἐορτὴ, καὶ αὐτοεἰδοποιήσεως. Ἄν χθὲς δὲν συνήλθομεν ἐνωρὶς, εἶναι διότι εἰχομεν ἐπισκέψεις νὰ κάμωμεν πρὸς συναδέλφους καὶ διὰ τοῦτο ἐβραδύναμεν.

Ὁ κύριος Δεληγεώργης εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ λόγου του, ἴσως ἡ ῥύμη τοῦ λόγου του τὸν ἔφερεν ἐκτός, εἶπεν, ὅτι ἡμεῖς χθὲς παρετύρηνεν, ἡ πλειονοψηφία παρεσύρθη νὰ κάμῃ ἀπόρασιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἦτον εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσῃ, δηλαδὴ μᾶς ἀποδίδε κατὰ τι περισσώτερον ἀπὸ ὅλας, μᾶς ἀπέδωκεν ἡλιθιότητα καὶ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπίστανται ὅτι ἤθελεν ὁ κύριος Δεληγεώργης ἀποφασίσαι ν' ἀποδώσῃ εἰς ἡμᾶς τοσοῦτον μ' ὅλην τὴν μεγαλοφυΐαν του καὶ ὀξυνοίαν του, καὶ μὲ ὅλην τὴν κρίσιν του, τοῦλάχιστον θέλει παραδεχθῆ ὅτι εἰχομεν καὶ ἡμεῖς τὸν κοινὸν νοῦν, καὶ ὅτι συνεπεία τοῦ κοινοῦ νοῦς ἤλθομεν καὶ ἀπεφασίσαμεν κατὰ πεποίθησιν, καὶ κατὰ συνείδησιν. Ὅτι εἶπεν εἰς ἡμᾶς δύναται ν' ἀποδοθῇ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον, ὅταν ὡς πρωθυπουργὸς ἤρχετο καὶ ἔφερεν ἰομοσχέδια καὶ τὰ ἔφερεν διὰ τῆς συμπολιτεύσεως, ἡ ὁποία τὸν ὑπεστήριξε, τὰ ἔφερεν διότι παρέσυρε τὴν συμπολίτευσιν, καὶ ἡ ἀντιπολίτευσις θὰ ἔχῃ δικαίωμα νὰ αἰτιῶται αὐτὸν διὰ τὸν ἴδιόν του λόγον.

Κάμνει καὶ μίαν ὑπόθεσιν, ὅτι ἡ χθεςινή συνεδρίασις δὲν εἶχεν αὐτὸν τὸν φαινόμενον σκοπὸν τοῦ νὰ κλείσῃ ἡ συζήτησις ἢ ἀπορῶσιν τὴν γενικὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλ' ὁ κύριος σκοπὸς ἦτο τοῦ νὰ καλυφθῇ πάντα ἐκνομος ἐνέργεια τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτὴν διὰ τὴν παράνομον χρῆσιν ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐκατὸν ἑκατομμυρίων καὶ δι' ἄλλα τινὰ, τὰ ὁποία ἀνέρετε. Βεβαίως, καθ' ἕνα εἶναι ἐλεύθερος νὰ κάμῃ μίαν ὑπόθεσιν, καὶ ἀρῶ ὁ κ. Δεληγεώργης ἔκαμεν αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, δικαιοῦμαι καὶ ἐγὼ νὰ κάμω μίαν ἄλλην· ἐπομένως ἐγὼ κάμω τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι οἱ ἀπολειφθέντες χθὲς δὲν ἤλθον, διότι δὲν ἤθελον νὰ ἔλθουν, διότι δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ψηφοφορήσουν, ὅπως ἐπιθυμοῦν· καὶ διὰ τί δὲν ἤλθον νὰ ψηφοφορήσωσι; διότι ψηφοφοροῦντες κατὰ τοῦ ὑποβληθέντος προϋπολογισμοῦ ἱψηφοφόρου κατὰ τοῦ ἐαυτοῦ των, διότι ὁ προϋπολογισμὸς ὡς εἶναι συντεταγμένος, ἂν ἀραιεθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποία ἐπιδαρύνεται διὰ προηγουμένης ἐνέργειας, ἀποβαίνει μικρότερος καὶ ἐκείνου τῶν 1865, εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον, ὅτι προηγουμέναι ἐνέργειαι παρήγαγον τὴν ἀνάγκην τῶν χρηματισμῶν καὶ τόκων.

Ἀλλ' ὁ κύριος Δεληγεώργης στηρίζομενος ἐπὶ τῆς ἀποχῆς του

ἔκαμε τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὑπεκλάπη ἡ συζήτησις, ἡμεῖς δὲ κάμνομεν ἐπίσης τὴν ὑπόθεσιν ὅτι δὲν ἐτόλμων νὰ ψηφοφορήσωμεν καὶ ἤθελε μὲν ἀπὸ τῶν ἰσχυρισμῶν του εἰς τὸ νὰ ἐξαγάγῃ ἐν συμπέρασμα νὰ μεμφοθῶν σήμερον τῶν κ. κ. ὑπουργῶν καὶ τῆς πλειονοψηφίας. Δὲν ἠδύνατο, εἶπε, νὰ κάμῃ τὸ ὑπουργεῖον χρῆσιν ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῶν 100 ἑκατομμυρίων, διότι ἀρῶντας ἐτακτοῦς περιστάσεις. Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ κονδύλια, τὰ ἴποια ἀναφέρονται εἰς τὴν σημείωσιν, τῆς ὁποίας ἀντίγραφον ἔλαβον καὶ ὁ κ. Κομμουνιστοῦ καὶ ἐγὼ καὶ ὁ κ. Σωτηρόπουλος, ὅλα αὐτὰ θέλουν καταταχθῆ, καλῶς ἐξεταζόμενα, εἰς τρεῖς κατηγορίας. Ἡ πρώτη κατηγορία ἀρῶν τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ἀναβαίνει εἰς 16 ἑκατομμύρια περίπου, ἀρῶν κεφάλαιον πληρωμένων, ἀρῶν ὑποχρεώσεως, αἱ ὁποῖαι ἐπέγκαν ἕνεκα αὐτῶν τῶν ἐτακτῶν ἀναγκῶν, καὶ ὧν αἱ πλείστα ἦσαν ὑποχρεώσεις ἐπὶ τῶν προκατόχων ὑπουργείων συσταθείσαι.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Πόσα;

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. 16 ἑκατομμύρια περίπου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μὴ διακόπτετε.

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁχι, διότι πρόκειται περὶ ἀριθμῶν, κ. πρόεδρε.

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τὸ ἐθυμίσθε καὶ σὺς αὐτὸ, διότι ἐλέχθη. Πῶς ἠδύνατο λοιπὸν ν' ἀρνηθῶν οἱ ὑπουργοὶ τὴν πληρωμὴν αὐτὴν; Ἀλλὰ σήμερον δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ διὰ νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς τὰ καθέκαστα καὶ δὲν ἔχω τὴν σημείωσιν τῶν προηγουμένων συζητήσεων, ν' ἀναφέρω ὠρισμένως τοὺς ἀριθμοὺς, διότι οἱ ἀριθμοὶ διαφεύγουν εὐκόλως τὴν μνήμην· σήμερον πρόκειται ἂν τὰ πρακτικὰ ἔχουσι καλῶς ἢ ὀχι· δὲν προσεβλήθησαν ὡς πρὸς τὸ ἐμπεριεχόμενον, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ ἐπιτετραμμένον ἢ μὴ νὰ γίνῃ ἡ συνεδρίασις χῆς. Καεῖς δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ, καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν πολλῶν ἐκ τῶν κυρίων, οἵτινες χθὲς δὲν ἤλθον. ἂν δὲν ἦσαν ἐξω εἰς τὸν περίβολον, ἂν δὲν ἐγνωρίζον τὴν συνεδρίασιν· τινὲς μάλιστα μοι εἶπον ὅτι θέλουν εἰσελθεῖν, ὅταν καὶ ἐγὼ ἤρχόμην εἰσελθεῖν. Ἰστε ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὑπεκλάπη ἡ συνεδρίασις εἶναι ἐβαλκακος· ἡ τοῦλάχιστον ὅπως ἐσφαλμένος· ἠδύνατο νὰ ἔλθουν, ἠδύνατο νὰ συζητήσουν καὶ ἂν δὲν ἐπάρκει ἡ ἡμέρα ἕνεκα τῶν ἐγγεγραμμένων πρὸς συζήτησιν, ἠδύνατο νὰ παραταθῇ ἡ συζήτησις καὶ διὰ σήμερον καὶ δι' αὐρίον· σήμερον ὅμως δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ λόγος ἀκυρώσεως τῶν πρακτικῶν, ἀρῶ δὲν ἤλθον κατὰ τὸν χρόνον νὰ πρτείνουσιν ὅλα αὐτὰ χθὲς ἐγένετο ἡ συνεδρίασις οὔτε ἦτο ἄκυρος ἀρῶ ἀποφασίσαι ἡ Βουλὴ. Τὸ διάταγμα διὰ τὰς ἐορτὰς εἶναι διὰ τὰ γραφεῖα θέλετε νὰ ὑπαγέγητε καὶ τὴν Βουλὴν εἰς τὴν τάξιν τῶν γραφείων, νὰ τὴν κάμντε εἰρηνοδικεῖον καὶ πρωτοδικεῖον· αὐτὰ εἶναι ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα δύναται τις νὰ εἴπῃ παντοῦ, ἀλλ' ὀχι εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ δὲν εἰσίστηνεν νὰ τὸ ἀκούσω αὐτὸ ἀπὸ τὸν κ. Δεληγεώργην.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Ροντέρης ἔχει τὸν λόγον.

ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Εἶναι προτύτερα ὁ κ. Μίλησης.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Δὲν ἤξεῖρα διὰ τί μὲ λησμονεῖτε πάντοτε, κ. πρόεδρε· αὐτὸ εἶναι ἀληθὲς· ἐν privilegium onerosum.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἦσυχι, κύριοι.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Βαρὴν κατηγορία, κύριοι, ἀπηυθύνθη ἐκ μέρους τοῦ βουλευτοῦ Μετολογγίου κατὰ τῆς ἐνιστώσης κυβερνήσεως καὶ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, κατηγορία, ἀπορῶσα οὐ μόνον τὴν ἑκείν τῶν κοινοβουλευτικοῦ συστήματος, ὅπερ στηρίζεται ἐπὶ τῆς εὐλικρινείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν δημοσίαν ἠθικὴν. Ὁ κ. Δεληγεώργης ῥητῶς καὶ σαφῶς, μοι φαίνεται, εἶπεν, ὅτι ὁ πρόεδρος παρεμόρφωσε τὰ πρακτικὰ τοῦ Σαββάτου, προκαλέσας, τῇ συναινέσει καὶ τῆς κυβερνήσεως, συνεδρίασιν εἰς ἡμέραν καθ' ἣν ἡ Βουλὴ δὲν συνέχεται τακτικῶς καὶ ἐπομένως διὰ νὰ γίνῃ κατ' αὐτὴν συνεδρίασις, ἔπρεπε νὰ προέλθῃ ἡ ἀπόφασις

τοῦτο ἦτο ὁ προορισμός σας νὰ υπογράψετε καὶ φέγετε. Δὲν ἀποταίνεσθε ὅμως εἰς ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι προαγόμεθα κατὰ τὸν χρόνον, καὶ ἐννοῶ τὸν ἐαυτόν μου καὶ τοὺς ἄλλους, οἱ ὅποιοι ἐχρονται κατόπιν ἐπέρχεται ὁ καιρὸς ὅπου εἶδαν μετὰ τὰ λουκά- νικα τοὺς σκύλους· ἐρωτήθητε ὁ κόσμος καὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκην, διότι ἡνώθη ὁ δαίνας μετὰ τὸν δαίνα· καὶ δὲν παρασύρονται· εὐχαριστοῦνται μετὰ τὸ καθεστῶς. φοβούμεθα μὴ ἔλθῃ τὸ 65, ὅτε καθιέρων μετεῖλετο ὑπουργεῖον, θέλωμεν κυβέρνησιν καὶ βασιλείαν ἰσχυράν. Τὸ χρέος μας εἶναι νὰ υποστηρίξω- μεν μίαν κυβέρνησιν. Λυπεῖσθε, κύριοι, διότι τὸ παρὸν ὑπουρ- γεῖον τὸ ἐθεώρησαν τινες ὡς λίθον ἀποδοκιμασμένον· ἀλλὰ στίβον δὲν ἀποδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες· οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Μὴ πικραίνεσθε, διότι ἐξελέξατο ὁ Βασιλεὺς τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἔνα τοὺς σοφοὺς κατεπύχον (Ιλαρότης). Τί λυπεῖσθε λοιπὸν; Ἐλθετε εἰς τὸ δῆμα ἀποδείξατε ὅτι ἐλα- ψαν, ὅτι κατεγράψαν οἱ ὑπουργοί, θὰ μᾶς ἔχετε συντρόφους. Τί μᾶς εἰπετε ὅμως, ὅτι δὲν ἔγιναν ὁ δαίνας τύπος; καὶ ὁ ἄλ- λος; ὅτι ἐξώδιον ὅμως ὅπως ἔπρεπε ἔνα σώσωσι τὴν πα- τρίδα, ἔνα μὴ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀναρχίαν καὶ παρουσιάζεται ὁ κ. Βαλασόπουλος νὰ μᾶς ἐπιπλήξῃ! Δὲν θέλω ν' ἀναγνώσω τί εἶπεν ἐν καιρῷ τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Νὰ τὸ ἀναγνώσῃτε.

ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΗΣ. Θὰ τὸ ἀναγνώσω εἰς τὸν κ. Μίλητον, ὅστις εἶπεν ὅτι ἀπεκλείσθησαν οἱ ῥήτορες τῶν δύο κομμάτων. Ποῖαι ἀρχαὶ θὰ μᾶς ἐπαρμόσῃτε; τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας ἀποδοκιμά- σετε; Ἰδοὺ οἱ ἀρχαὶ σας. (φύλλον 6 τῶν στενογραφημένων πρακτικῶν ὁμιλεῖ ὁ κ. Π. Ανάργυρος). «Ὡς κυβέρνησις τοῦ κ. Βούλγαρη εἶχεν ἀρχήν, ἥτις ἐκ βῆθρων κλονίσθη τὸ συνταγματι- κὸν πολίτευμα, ὅτι εἰς μίαν Βουλὴν δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μι- νοψηφία καὶ διὰ τοῦτο μετέβαλε τὸν κανονισμόν, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὰς ἐξελέξεις ἐν γένει δὲν ἀφῆκε δικαίαν. Λέγει ὁ κ. Παππηχαλόπουλος· ἐξελέγετε τὴν Βουλὴν τοῦ 1868; Ἀ- παντᾷ ὁ Πιτράκης· τὴν πεποιθὲσίν μου συμμερίζονται οἱ πλεί- στοι ἐξ ἡμῶν· καὶ ἔθεσαν ζήτημα, ἡ πολιτικὴ τοῦ 1868 ἦτο νόμιμος, ἢ ὄχι; Καὶ οἱ ἄλλοι ὁπαδοὶ τοῦ κ. Κουμουνδούρου καὶ ὁ ἴδιος εἶπεν, ἡ πολιτικὴ τοῦ κ. Βούλγαρη ὑπέσχετο εἰρήνην καὶ ἐφάρμοσε μισὰ μέτρα, ἐπαίξε δηλαδὴ διπλοῦν πρόσωπον δ' ἂν νὰ περιποιηθῇ καὶ τὰς δύο πολιτικάς.

Ὁ κ. Βαλασόπουλος εἶπεν· (φύλλον 20) «Δὲν θὰ παρεκ- λουθήσω τὸν βουλευτὴν Οἰτύλου, ὅστις ἤθελεν ἐξουσιάζει τὴν Κρήτην, ἂν ἤρχετο βουλευτὴς καὶ ὑπουργός, καὶ ἤθελε λάβει τὸν ἀμάρτυρον στέφανον. Τελευταῖον δὲ εἶπεν. Ἀλλὰ τὸ ὑπουρ- γεῖον Βούλγαρη, κύριοι, ἀπεμακρύνθη, καὶ κατέλειπεν, ὅπως εἶ- πεν ὁ κ. Κουμουνδούρος ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρή- τος κατὰ τὰ 1866. Εἰς βουλευτὴς ψυχρῶν ἀκούοντα εἶπεν ὁ κ. Κουμουνδούρος. Ἀκολουθεῖ ὁ κ. Βαλασόπουλος. Ἦλθεν ὁ κ. Κου- μουνδούρος καὶ ἔφερε σάπια τουρίνια, δι' ὧν οὔτε ἐν τάγμα δὲν ἠδυνήθημεν νὰ σπλίζωμεν· (φύλ. 23). Παρασκευάζομενος ὁ κ. Κουμουνδούρος εἰς πόλεμον, καὶ ναυπηγὼν πλοῖα, τὰ ὁποῖα μετὰ τρία ἔτη δὲν ἦλθον. Λοιπὸν παρεσκευῆ ταχέως, καὶ πα- ραγγεῖλαι πλοίων ναυπηγηθησόμενων εἶναι ἀντίθετα· ἐγὼ νομί- ζω, κύριοι, ὅτι μίαν πολιτικὴν ἔχει ὁ κ. Κουμουνδούρος, τὴν πολιτικὴν τὴν ἐφῆμερον, τὴν πολιτικὴν τῆς ἀριστίας, τὴν πο- λιτικὴν, τὴν ὅποιαν ἀπέδειξε καὶ ἀπὸ τοῦ δῆματος τούτου. Ἀλ- λως τε ἐάν ἤθελον κάμει τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτικῆς τοῦ κ. Κουμουνδούρου, οὐδ' ἄπας ὁ καιρὸς ἤθελέ μοι ἐξαρτῆσαι.

Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην πλέον νὰ μάθωμεν τὰς ἀρχὰς σας, τὰς γνωρίζομεν.

Στρατιῶται δὲν ἦσαν εἰς τὴν θύραν διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὰ μέ- λη τῆς μεινοψηφίας νὰ ἔλθουν, ὡς ἡμεῖς ἐκράμαμεν τὸ καθῆκόν

μας. Ἡ Βουλὴ ἦτον ἐν ἀπαρτίᾳ καὶ ἐπροχωρήσαμεν. Ἀλλ' ἂν ἔλθω καὶ εἰς αὐτό. Λέγετε ὅτι μία τοιαύτη πρῆξις καταστρέ- ρει τὴν πατρίδα· ἀλλὰ τί θέλει γίνοι ἡ πατρίς, ἂν αἰεὶ φέρεσθε ὅπως χ' ἐ; ἐρέθητε; Ὅλοι φροντίζομεν, ὅτι ἡ θεραπεία τῶν ἀ- ναγκῶν τῆς πατρίδος βραδύνει, ἀλλ' ὅταν φέρεσθε αὐτὴ πῶς, ἔν ἄγετε τὴν κοινωνίαν εἰς τὸν ὄλεθρον; Τὸ κατ' ἐμὲ ἔπρεπε καὶ νύκτα νὰ ἐργαζόμεθα καὶ ὄχι νὰ φεύγωμεν τὴν ἡμέραν. Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν τὸ ἐγνωρίζατε, διότι ἐγὼ εἶδον ἐξω εἰς τὴν πόλιν τοῦ καταστήματος πολλοὺς μετὰ τὰ μέτριά μου· ὅλοι τὸ ἐγνωρίζαν. Κατὰ δυστυχίαν ἐγὼ ὁμιλῶ πάντοτε τῶν Μακεδόνων καὶ θὰ λίγω τὴν σκῆρην σκῆρην. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι κάποιον συμμαχίαν περιμένετε, ἀλλὰ δὲ, σὴ; ὦρεται. Ἡ πληροψηφία ἐσχημάτισε πεποιθῆσιν ὅτι αὐτὸ τὸ ὑπουργεῖον εἶναι τὸ ὀλιγώτερον κακόν. ἀπὸ τὰ προϋπάρχοντα. Τοιαύτη εἶ- ναι ἡ ἰδέα τῶν πολλῶν. Σχετικῶς πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὰς πρῆξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ διὰ τοῦτο ὑποστηρίζομεν τὸ ὑπουρ- γεῖον τοῦτο, διότι εἶναι τὸ ὀλιγώτερον κακόν καὶ τὸ ὠρελιμώ- τερον εἰς τὴν πατρίδα, διὸ καὶ τὰ νομοσχέδια τὰ ὁποῖα πα- ρουσιάζει τὸ κοινὸν τῆς βασιλείας καὶ τοῦ ἔθνους συμφέρον ἔ- χουν κίριον σκοπὸν καὶ ὄχι τὴν ἰδίαν ὠφέλειαν, ὡς ἄλλοτε.

ΛΕΚΑΣ. Κύριοι, μικρὸς στρατιώτης, βαρυνθεὶς τὴν ἀθλιό- τητα τῆς στρατιωτικῆς οἰκογενείας, ἡ ὁποία πολλὰ παρέχει καὶ ἐλάχιστα ἀπολαμβάνει ὡς ἐκ τῶν ἐθνικῶν περιστάσεων ἐκεῖ σταδίου δόξης, ἀπεράσιστα ν' ἀλλάξω ζῶιν, ἐνόμισα, ἔτι μοι ἦτο δυνατόν, κάπως ἄλλως νὰ ὑπερστήσω τὴν πατρί- δα μου, ἐπεζήτησα τῶν συμπολιτῶν μου τὴν εὐνοίαν, οὗτοι δὲ εἶχον τὴν καλωσύνην νὰ με τιμήσωσι. Ἀναλαβὼν τὸ νῆον ταξιὸν ἤλπιζον, πιστευσατέ με, νὰ εὐρω εἰς τὴν νέαν μου ζωὴν ὁδοὺς, λεωφόρους ἀγούσας πρὸς τὰ πανεπιστήμια τῆς πολιτικῆς. Δυστυχῶς, κύριοι, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὲ εἶπω μετὰ ὅλην τὴν εὐλαρίαν, τὴν ὁποίαν αισθάνεται ἡ καρδία μου, δὲν εὐρον οὐδὲ μίαν κἄν ἀτραπὸν· εἶδον ν' ἀναλάβω τὴν σκα- πάνην, καὶ μετὰ πολλοῦ μόχθου ν' ἀνοίξω μικρὰν ἀτραπὸν, καὶ κατόπιν ν' ἀναλάβω τὸν πῆλυνον διὰ νὰ καταστρίψω ἔνδρον εἰς τὸ ὅποιον ἡ πολιτικὴ εἴχε δώσει τόσας κακὰς ρίζας, ὥστε δὲν με ἄρινα οὐδὲ ὅχη νὰ προχωρήσω εἰς τὸ ἴσον στάδιον. Αἱ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν σκενὴ, αἱ σημεριναὶ ἀσχημαίαι μαρτυροῦσι, νομίζω, τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων· καὶ ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος πάντων ἡμῶν, ἀπὸ σήμερον λέγω ὅτι δὲν ἔχω νὰ μάθω πολλὰ· 26 ἔτων συνταγματικὴ πολιτεία ἐνόμισα, ὅτι ἤδυνάτο νὰ μοι λίγῃ, στρατιῶτα, θὰ σὲ διδάξω πλείστα ὅσα, ἀλλὰ δυστυχῶς βλέπω ὅτι ἠπατήθην εἰς τὰς σκέψεις μου. Δὲν ἐξετάζω ἂν τὸ σημερινὸν ὑπουργεῖον ἦναι καλὸν ἢ ὄχι, δὲν ἐξετάζω ἂν ἡ ἀντιπολίτευσις ἔχῃ τὰς πρὸς τὴν ἐξουσίαν, οὐδὲ ἐξετάζω ἂν οἱ συμπολιτευόμενοι φω- νάζουν διὰ νὰ εὐχαριστῶνται· εἰς τὸ ὑπουργεῖον θέλω ἀρχάς, θέλω ἡ πατρίς μου νὰ διοικῆται εἰς τὸ μέλλον ἀπὸ ἀρχάς. Προσκαλοῦμαι νὰ εἶπω τί εἶπον χθὲς· ὅ,τι εἶπον χθὲς θὰ τὸ εἶπω καὶ σήμερον, θὰ τὸ εἶπω καὶ αὔριον· ἤξεύρετε δικτὶ ἡ πατρίς μας πάσχει; διότι Ἕλληνες, κύριοι, εἰς μὲν τὸν Ὀθωνα εἶπαγον, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι κακοί, εἰς δὲ τὸ ἴθνος, ὅτι ὁ Ὀθων εἶναι ἀθλιός· Ἕλληνας· ἐσχάτως εἰς μὲν τὸν Γεώργιον εἶπαγον, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι παραξῆλαι, εἰς δὲ τοὺς Ἕλληνας ὅτι ὁ Σπύνης βλέπει τὴν Ἑλλάδα· αὐτὴ εἶναι δυστυχῶς ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος μου. Ἐγὼ δὲν ἔχω τὴν χάριν ταύτην, καὶ παρεκαλῶ τὸν θεὸν νὰ μὴ μοῦ μεταβάλλῃ τὴν γλώσσαν, διότι ὁσάκις ἐτόλμησα ν' ἀνέλθω τοῦ δῆματος τούτου, οὔτε τὸ ἀκροατήριον ἐπεκαλέσθη, διότι δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ τὸ ἐπι- καλέσθω· αὐτοὶ εἶναι συμπολιταὶ μου, θὰ ἀκούσουν τὸν ἄνθρω- πον τῆς ἐκλογῆς των καὶ οὐδὲν ἕτερον, οὔτε ἐνθυμήθην τὸ ἄλλο εὐγενὲς ἀκροατήριον, τὸ τοῦ ὠρείου φύλου, (γέλως) ἐπε-

Είναι όμως πολλά να λεγώμαι επί περί της εν γένει οικονομικής καταστάσεως, τα οποία εις την σημερινήν συνεδρίαν δεν έχουν την θέσιν τους. Αλλά, κύριοι, η κυβερνήσις θέλουσα ν' αποφυγή αυτά, θέλουσα να λάβη μίαν αθωωτικήν απόφασιν της πλειοψηφίας της Βουλής δι' όσα έπραξεν, ηναγκάσθη χθες να υποκλέψη την συνεδρίαν, και ν' αποκλείσῃ την αντιπολίτευσιν από την συζήτησιν.

ΚΡΕΣΤΕΝΙΥΗΣ. Κύριε πρόεδρε, τον λόγον.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Το σοβαρώτερον δι πάντων ήτο, διά να λάβη μίαν απόφασιν αθωωτικήν ως προς μίαν διάταξιν ρητήν, την οποίαν παρεβλ, του νόμου των 100,000,000.

ΡΟΝΤΗΡΗΣ. Κύριε πρόεδρε, τον λόγον.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Όταν έσχηματίτο, κύριοι, ο νόμος των 100,000,000, ο κ. Πασιάλης τότε μέλος της αντιπολιτευσεως και ο κ. Ζαΐμης, ήθέλει να τροποποιήσουν τον νόμον αυτόν, ο νόμος είχε ούτως: διὰ τας επικειμένους έκτάκτους περιστάσεις κτλ. ένόμισαν, ότι αυτή ή έκφρασις δεν παρείχε τας αποχρώτας έγγυήσεις, ώστε μία κυβερνήσις να μη καταχρασθῇ του νόμου αυτού και έξοδεύτῃ ούχι μόνον εις τας έκτάκτους επικειμένους περιστάσεις, αλλά και εις τας τακτικάς ανάγκαι, και έφρασαν τροποποιήσιν, ή οποία ένεκρίθη και αντί εις επικειμένους έκτάκτους περιστάσεις, έτίθη' διὰ τας παρούσας έκτάκτους περιστάσεις.

Ρητώς λοιπόν, κατηγορητικώς ή αντιπροσωπεία του έθνους περιόριζε την χρῆσιν του δανείου εκείνου, δι' εκείνας τας περιστάσεις: και όμως πολλά εκ των 21,000,000 έξωδεδόσαν εις τακτικάς ανάγκαι.

ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Και έγω τον λόγον, κ. πρόεδρε.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Ίδού, κύριοι, ποιοι είναι οι λόγοι, οι όποιοι ήνάγκασαν την κυβερνήσιν αυτήν να συνεδριάσῃ εν ήμέρῃ, ή οποία και εκ του νόμου έξηρημένη ήτο, και ή Βουλή όποτε κως δεν είχεν απόφασιν. Ούδεις, κύριοι, εκ των απουσιασάντων βουλευτών είχε καν την ιδέαν, ότι έξερίθη μία απόφασις όριστική της Βουλής διὰ την αύριον. Εν τῷ αλλαλαγμῷ τῇ αναχωρήσεως των βουλευτών ούδεις ήκουσεν, ότι ο κ. πρόεδρος αθέλειταις και ιδιόβουθως προσδιώρισεν ήμέραν την επάύριον, ήτοι την κυριακήν, ως ήμέραν συνεδριάσεως: και καθως όρθως παρατήρησεν ο πρό όλίγου καταβῆς, ιδέσας να γίνῃ μεγάλη κίνσις, ιδέσας επί δύο ώρας να ήναι εις κίνσιν και οι κλητῆρες της αστυνομίας και της Βουλής και πολλοί άλλοι υπάλληλοι επί των άμαζών διὰ να συγκρατήσουν την συνεδρίαν.

ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ. Εξώθεν της Βουλής ήσαν πολλοί αντιπολιτευόμενοι και ένωρίζον, ότι ήτο συνεδρίασις και δεν ήθελον να έλθουν.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Τοιουτοτρόπως, κύριοι, νομίζω ότι ή παραχώρησις, την οποίαν ο έντιμος ήτοιμας των έξωτερικών μας έκαμε διὰ την αναβολήν, ήτο δωρον άδωρον, ήτον ο Δούρειος ίππος των Ελλήνων, διότι διανοίτο να έκδώτῃ την δευτέραν έκδοσιν της 29 Ιουνίου, διανοήθη όπλονάτι, ότι εν αύτῇ τῇ άμφοβολίῃ εύρισκόμενοι και διὰ τὸ αιδέσιμον της ήμέρας, δεν ήθελον συνέλθῃ οι αντιπολιτευόμενοι. Ίδού, είπε καθ' έαυτόν, έγὼ έρχομαι την ήμέραν εκείνην και κλέπτω την συνεδρίαν και έφραπαίω την απόφασιν της Βουλής. Τα πρακτικά λοιπόν δεν είναι πιστά, όταν λέγουν ότι ή Βουλή πᾶσα άπεφάσισε, ότι την 26 του 85ρίου ήμέραν Κυριακήν, έσπτήν του Αγίου Δημητρίου, θέλει συγκαταστή συνεδρίασις και θέλει εξακολουθήσει ή συνεδρίασις επί του προϋπολογισμού: έγένετο δέ, όπως υπερετήσσω το σχίδιον του ύπουργείου, να λάβῃ την αθωωτικήν ψήφον επί της κοκῆς διειχειρίσεως των οικονομικών, και άθωώθῃ από ρητά: παραβάσεις των νόμων.

ΔΑΓΡΕΣ. Τον λόγον, κ. Πρόεδρε.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Υπολείπεται και το τρίτον πραξικόπημα, να καταστρέψῃ τας κοινοβουλευτικάς ελευθερίας.

ΔΑΓΡΕΣ. Τον λόγον, κύριε Πρόεδρε.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Αν συνδυάσωμεν τα πρό καιροῦ τεκταινόμενα, αν συνδυάσωμεν τα διαβρυλλόμενα περί των συμβαινόντων κατὰ του πολιτεύματός μας, με τον θεόν, φοβόμαι πολύ περί των ελευθεριών της Πατρίδος, όταν το ύπουργείον ούτως άτυπώλως έρχεται και καταπατῇ τους κανονισμούς, τους κείμενους νόμους, και υποκλέπτει τας συνεδριάσεις της Βουλής. Ούδέποτε υπῆλθε τοιαύτη κλοπιμαία συνεδρίασις: ένθυμήθην, ότι επί Όθωνος την μεγάλην πέμπτην διὰ μίαν καταπαύουσιν ανάγκην ήθελε να συνεδριάσῃ ή Βουλή, έκάλειν ο πρόεδρος της Γερουσίας τον κ. Χρηστίδην Γερουσιαστήν να συνέλθῃ: τί άπεκρίθη; -- δεν έρχομαι: είπατε εις όλους, ότι ως χριστιανός άνθρωπος και ως νομιμόφρων δεν δύναμαι να ύπακούω εις αυτόν την πρόσκλησιν, διότι ως χριστιανός θέλω να εκπληρώσω τα χριστιανικά μου καθήκοντα, ως νομιμόφρων δέ λέγω, ότι ο νόμος έξαιρεί την Μ. Πέμπτην. Αύτά, κύριοι, είπεν ο κ. Χρηστίδης τότε, άλλ' αυτά δεν τα έτήρησιν ως πρόεδρος της Βουλής, άλλ' ήλθε και περιβίβασεν νόμον κείμενον, όστις έξαιρεί όλες τις κυριακές και τις 12 έπισήμους έορτάς. Το μεγαλύτερον δι πάντων είναι ή μεταμόρφωσις των πρακτικών, έμπειριζόντων, ότι ή Βουλή άπεφάσισε την έπισύσιν ως ήμέραν συνεδριάσεως: τοῦτο οῦ μόνον είναι έγκληματικόν, αλλά έναντίον πάσης κοινοβουλευτικής έθιμοταξίας, και έναντίον της ήθικῃ του ανθρώπου. Το ζήτημα σήμερα δεν είναι οὔτε ζήτημα μερίδων, οὔτε ζήτημα προσωπίων, σήμερα δεν πρόκειται περί του κ. Πασιάλη ύπουργού της Δικαιοσύνης ή του βουλευτού Ακαδημαίοι, πρόκειται, αν δύναται άτυπώλως ο πρόεδρος της Βουλής, αν δύναται μία κυβερνήσις να καταπατῇ τα έθιμα του κοινοβουλίου, να καταπατῇ τον κανονισμόν της Βουλής, να καταπατῇ τους νόμους, οι όποιοι δεν θέλουν τέλος πάντων να παραμορφώνωνται τα πρακτικά και ή θέλησις της Βουλής. Ποιῶ, κύριοι, δεν άπορραίξει ή Βουλή επί ποδός και αναχωρούντων των βουλευτών, εν ώρα αλλαλαγμοῦ, εν ώρα θορύβου. Δεν άκυροῦνται οι νόμοι διὰ τοιούτων ατελών πράξεων. Αν ήθέλατε να κάμωμεν έξαιρέσιν του κανονισμού, να τον παραβιάσωμεν διὰ μίαν ήμέραν, ώραιον ή Βουλή να το άποφασίσῃ ρητῶι. Αλλ' όταν όλοι έννομίζομεν, ότι ή ύποχώρησις της κυβερνήσεως εν τῇ αμβολῇ ήτο τῶντι διὰ την δευτέραν, τίς έπίστευσεν ότι εν μέισῃ θορύβου και αναχωρούντων των βουλευτών, ότι ο πρόεδρος ήθελε προσδιορίσει την αύριον ως ήμέραν συνεδριάσεως; Μοι είπον ότι ο κύριος Αραβάρδος έπισκετῆθῃς τον κύριον πρόεδρον της Βουλής τον ήρώτησεν αν θά έχωμεν συνεδρίασιν, και τῷ είπεν όχι.

ΔΟΜΒΑΡΔΟΣ. Όχι, όχι. Ήρώτησεν τον κύριον πρόεδρον αν θά έχωμεν συνεδρίασιν, και ο κύριος πρόεδρος μοι είπε: νομίζω, ότι ναί.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Οῦω μ' έξεδείκσαν. Ίτο τοιαύτη ιδέα ίσχυλατισμένη εις τας πεποιθήσεις των βουλευτών, ότι οῦδέποτε ή κυβερνήσις ήθελε καταβάλλῃ αὐτῆς τας άνηκούστους προσπαθείας διὰ να συγκρατήσῃ συνεδρίασιν εις μίαν έξηρημένην ήμέραν.

Κύριοι, αν παλιν σήμερα διὰ της ψήφου σας καθιερώσῃτε και αὐτήν την πράξιν, μη άμφοβάλλετε, ότι θα έλθῃ εποχή, ούχι πλέον να μετανόησῃτε σεις, αλλά να κλαύσῃ όλον το έθνος: διότι διδάτε το δικαίωμα, καθιερώτε εν προηγούμενον, ότι και την ήμέραν του πάσχει και το μεσοκύκτιον, αν γενῇ μία σπληνώσις μεταξύ του προέδρου της κυβερνήσεως και του

ΑΡΙΘ. 25.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1869

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'. ΣΥΝΟΔΟΣ Α'.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ.

ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 59

Τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1869.

(Δευτέρα.)

Ὡρα 12.

Ἐκφωνηθέντος τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου, καὶ τῆς Βουλῆς ἐν ἀταρτίᾳ εὐρεθείσης, ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. ἔχει τις ἀντίρρησην κατὰ τῶν πρακτικῶν;

ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ. Τὸν λόγον, κ. πρόεδρε.

ΤΙΝΕΣ. Δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησης.

ΕΤΕΡΟΙ. Ὑπάρχει ἀντίρρησης. (θόρυβος).

ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ. (Ἀναβαίνει τὸ βῆμα).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὑπάρχει ἀντίρρησης κατὰ τῶν πρακτικῶν;

ΤΙΝΕΣ. Ὑπάρχει.

ΕΤΕΡΟΙ. Δὲν ὑπάρχει. (θόρυβος μέγας καὶ λογομαχίαι μεταξὺ τῶν βουλευτῶν).

ΔΑΓΡΕΣ. Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ συζήτηςις θὰ μοι ἐπιτρέψετε νὰ σὰς παρακαλέσω... (θόρυβος).

ΤΙΝΕΣ. ἔχει ἄλλος τὸν λόγον.

ΔΑΓΡΕΣ. Δὲν θὰ διακόψω τὸν κ. Διληγιώργην. (θόρυβος καὶ λογομαχίαι μεταξὺ βουλευτῶν).

ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ. Τέλος πάντων παρακαλῶ, κύριοι· κύριε πρόεδρε, ἔχω ἀντίρρησην κατὰ τῶν πρακτικῶν καὶ ζητῶ τὸν λόγον.

ΔΑΓΡΕΣ. Ἀρκεῖ νὰ ὁμιλήσῃτε ἐντὸς τοῦ θέματος.

ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ. Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ μὲ διδάξῃ κανεὶς κατὰ τῆς ἀξιολογῆσαι νὰ ὁμιλῶ, φυλάττων τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κοινοβουλίου, φυλάττων τοὺς νόμους καὶ μὴ παραβιάζων τὸν κανονισμόν. Καθίστατε λοιπὸν καὶ ἀκούσατε μετ' ὅλης τῆς ὑπομονῆς, τί θὰ εἴπω ἐντὸς τοῦ δικαιώματός μου καὶ ἐντὸς τοῦ νόμου.

ΤΙΝΕΣ. Εὐγε, εὐγε.

ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ. Εἶναι, λέγω, ἀδολοχίᾳ τὸ νὰ μοι ἀπευθίνατε ἀντιθέτως τὸ βῆμα, νὰ μοι ἀπευθίνατε ἀντιθέτως τὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν τὴν παρετήσαμεν καὶ τὴν ἐπύρατε!

ΤΙΝΕΣ. Εὐγε, εὐγε. (Χειροκροτήματα μέρος τῶν βουλευτῶν).

τῶν καὶ τοῦ ἀκροατορίου καὶ ποδοκροτήματά τινα· θόρυβος μέγας καὶ λογομαχίαι μεταξὺ τῶν βουλευτῶν· εἰς δὲ τὸ θεωρεῖον τῶν ἐπαλλήλων διαπληκτισμοί.)

ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ ΡΟΥΦΟΣ. Ὁ ὑπερέτης τοῦ Λομβάρδου ὑποδοκροτῆται, κύριε πρόεδρε.

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΗΣ. Εἰσάματε πραξικοπήματα σὺς οἱ πρακτικὰ τοῦ συντάγματος. (Ἐξακολουθεῖ ὁ θόρυβος καὶ αἱ λογομαχίαι.)

ΔΕΚΑΣ. Δὲν εἶναι καλὸν νὰ ὑβρίζωμεθα μεταξὺ μας· εἶναι ἐντροπὴ, δι' αὐτὸ δὲν μᾶς ἐστὶν ἐδῶ εἶναι ἄτοπα πράγματα αἱ χειροκροτήσεις καὶ ποδοκροτήσεις· εἶναι ἐντροπὴ νὰ ὑβρίζωμεθα ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος. (Ἐξακολουθεῖ ὁ θόρυβος καὶ αἱ λογομαχίαι.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. (κροεῖ τὰς κώδωνας) Ἡσυχία, κύριοι, ἡσυχία.

Θ. ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ. Ἐνός τραμπούκου τοῦ Λομβάρδου, κύριε πρόεδρε, εἶναι εἰς τὸ θεωρεῖον καὶ τὰ κάμνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Καθίστατε κάτω· αὐτὴ δὲν εἶναι συζήτησις· κύριοι, εἰς τὰς ἑδρας σας.

Α. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Εἰς τὰς ἑδρας των νὰ καθίσουν, κύριε πρόεδρε.

ΤΙΝΕΣ. Ὁ πρόεδρος· ἔξωρε νὰ κάμῃ τὸ χρέος του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριοι, εἰς τὰς ἑδρας σας· σιωπὴ· σὰς παρακαλῶ, κύριοι, ν' ἀκούσωμεν τὴν ῥήτορ· αὐταὶ αἱ συζητήσεις δὲν γίνονται, κύριοι, εἰς τὰ κοινοβούλια· ἂς ἐξαντληθοῦν οἱ λέγοντες εἰς ὅ,τι θέλουν.

ΔΑΓΡΕΣ. Δὲν διαθέτουν τὰ δικαιώματα τῆς συμπολιτείας. (θόρυβος μέγας, λογομαχίαι καὶ διαπληκτισμοὶ μεταξὺ διαφόρων βουλευτῶν).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. (κροεῖ τὰς κώδωνας) Λύεται ἡ συνεδρίασις· κύριοι.

ΔΑΓΡΕΣ. Κύριε πρόεδρε, εἶναι βουλευταὶ ἐνοπλοί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Λύεται ἡ συνεδρίασις, κύριοι· διακόπτεται ἐπὶ ἡμῖν ὅσον· λύεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ ἡμῶν ὅσον.

ΤΙΝΕΣ. Νὰ γίνῃ ἀναβολή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριοι, ἐλύθη ἡ συνεδρίασις ἐπὶ ἡμῶν ὅσον. (Ὡς 1 παρὰ 25/60).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριοι, καθίστατε εἰς τὰς ἑδρας σας παρακαλῶ.

Α. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Βουλὴν, κύριε πρόεδρε, ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας.

ΜΙΑΝΗΣΗΣ καὶ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΗΣ. Καὶ οἱ ὑπάστατοι· ὅποιοι εἶναι εἰς τὰ θεωρεῖα, κύριε πρόεδρε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

φυλακή, ὅλοι οἱ κλητῆρες τῆς ἀστυνομίας, ἦσαν εἰς ἐνέργειαν νὰ εἰδοποιήσων τοὺς βουλευτάς τῆς πλειοψηφίας νὰ ἔλθουν, καὶ ὁ ἀσθενὴς ἀκόμη βουλευτὴς Παζῶν ὠδηγήθη ἐδῶ δι' ἀμάξης.

ΤΙΝΕΣ. Καὶ τώρα εἶναι ἐδῶ.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ὁδηγήθη δι' ἀμάξης διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτόν. Ἡ σπουδὴ, ἡ ὁποία ἐγίνε διὰ νὰ συνέλθουν τὰ μέλη τῆς πτέρυγος ταύτης, ἦτο μεγίστη· διατὶ νὰ μὴ εἰδοποιηθῶσι καὶ οἱ ἄλλοι; ἐπῆγε κανεὶς τῶν κλητῶν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ κ. Κουμουνδούρου, τοῦ κ. Καχαγιά, τοῦ κ. Μπούμπουλη κτλ. εἰς κανέν· ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐστειλάτε.

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΗΣ. Εἶχον ὅλας τὰς ἀρχάς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῶν ὑπουργείων εἰς ἐνέργειαν.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ἀλλὰ τίλος πάντων πλειοψηφία, δηλ. ἀπαρτία συνεκροτήθη 95 βουλευταὶ εὐρέθησαν παρόντες, καὶ ἡ κυβερνήσις ἀπήντησεν ὅτι πρέπει νὰ ψ-φίσωμεν, διὰ νὰ ἐξ-σφαλισθῇ τὸ κράτος, διὰ νὰ μάθῃ ὁ λαὸς, εἰ ἐπαρχίαι, ὅτι ὁ πάρχαι κυβερνήσις, καὶ ἡ ὁποία ὑποστηρίζεται καὶ ἡμεῖς, σὰς λέγομεν ὅτι ἡ ψηφοφορία αὕτη εἶναι ἀνώμαλος, καὶ τοὺς λόγους τοὺς ἀριθμήσαμεν ὁ δὲ κ. Ροντήρης λέγει, καὶ πῶς τολμά-τε νὰ ῥίπτετε μίαν τοιαύτην κατηγορίαν; δὲν ἐνωσιτε ὅτι τοῦτο λέγοντες, μᾶς καθιστᾶτε ἐνόχους ἐσχάτης προδοσίας; διότι τὸ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα, τὴν βου-λευτικὴν ἐξουσίαν χωρὶς νὰ ἔχωμεν δικαίωμα εἶναι ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας; Βεβαίως εἶναι ἐγκλημα ἐσχάτης προδο-σίας, ἀλλὰ καθὼς πρέπει τις ν' ἀπορεύῃ νὰ μὴ ὑποπέσῃ εἰς αὐτό, οὕτω πρέπει ν' ἀπορεύῃ, καὶ τὴν ὑπόψιν ὅτι ὑπέπεσεν εἰς αὐτό. Καὶ ὅταν γῆς τὰ δύο μέλη τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τὰ ὁποία εὐρέθησαν ἐδῶ, καὶ σὰς ἐζήτησαν τὴν ἀναβολὴν δύο ὥρων καὶ σὰς εἶπον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς πέντε (5) Μ. Μ. θέλετε σὰς εἶπον νὰ κάμῃτε συνεδρίασιν σήμερον; ἔστω· ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ μάθουν ὅλοι· αὐτοὶ πιστεύουν ὅτι αὐριον θὰ ἔχετε συνεδρίασιν· θέλετε σήμερον; περιμένετε μέχρι τῆς 5 ὥρας, ἀναβάλετε ἐπὶ δύο ὥρας ὅπως λάβωμεν καὶ ἡμεῖς τοὺς συναδέλφους μας, καὶ σὺς, κ. πρόε-δρι, δὲν ἤθελεσθε οὕτε τοῦτο; καὶ ἀπερρίσθη ἡ πρότασις αὕτη· διὰ τί νὰ μὴ παραδεχθῇτε τὴν ἀναβολὴν ἐπὶ δύο ὥρας; καὶ σὰς εἶπομεν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀτόμων, δὲν πρόκειται περὶ ἐνὸς δύο, τριῶν, καθὼς εἶπεν ὁ κ. Ροντήρης, σὰς εἶπον ὅτι πρόκειται περὶ μερίδων, αἵτινες ἔχουσιν ὑπερξῆν καὶ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, αὗται σύγκεινται παρὰ τῶν φίλων τοῦ κ. Δεληγεώργη καὶ Βούλγαρη· δὲν ἔλαβον τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀν-τικειμένου αὐτοῦ, τὸν ἐζήτησαν καὶ ἐνεγράφησαν καὶ ὁ κ. Δεληγεώργης καὶ ὁ κ. Βαλασόπουλος, καὶ ἄλλοι ἀπὸ τῆν με-ρίδα τοῦ κ. Κουμουνδούρου· ἔχομεν λοιπὸν δικαίωμα νὰ πα-ραπονούμεθα, ναι, ἢ ὄχι; ἐπὶ τούτου καὶ μόνου τοῦ γεγονό-τος γῆς ἐπίσταται τὴν προσοχὴν τῆς πλειοψηφίας, ἐπὶ τού-του δὲ τὴν ἐριστὴν καὶ σήμερον ὅτε βλέπω τὴν βουλὴν συνη-μένην, ἐπὶ τούτου καὶ μόνου τοῦ γεγονότος τοῦ ἀποκλεισμοῦ μερίδων ὁλοκληρῶν τοῦ νὰ λάβωσι τὸν λόγον, διότι εἰς αὐτὸ βλέπω τὴν προσβολὴν αὐτῆς τῆς κοινοβουλευτικῆς κυβερνήσεως. Καὶ ἐν μόνον ἄτομον ἐὰν ἔμενε ἐξω, τὸ ὁποῖον νὰ ἐζήτει τὸν λόγον, καὶ τὸ ὁποῖον νὰ διατείνετο νὰ ὁμιλήσῃ, κατὰ τὸν κα-νονισμὸν δὲν ἤμπορούσατε νὰ τὸ ἀρνηθῇτε, τοσούτω δὲ μάλλον, ὅταν δύο πλήρεις μερίδες δὲν ὁμίλησαν, (ἀφίνω δὲ ὅτι ἦσαν καὶ ἄλλοι οἵτινες δὲν ὁμίλησαν ἐκ τῆς μερίδος τοῦ κ. Κουμουνδού-ρου, ὡς ὁ κ. Σέρβος, ὁ κ. Πολυλάς καὶ ἄλλοι) καὶ ἕνας μόνος βουλευτὴς ἐὰν ἤθελεν εἶπῃ, ὅτι θέλει νὰ ὁμιλήσῃ, δὲν ἤμπορού-σατε νὰ κλείσητε τὴν συζήτησιν, διότι ἕνας βουλευτὴς ἤμπορεῖ νὰ ἔχῃ τοιαῦτα ἐπιχειρήματα ὥστε νὰ μετατρέψῃ τὴν πεποι-θησιν τῆς πλειοψηφίας. Εἰδὼ ὅμως ἀπεκλείσθησαν ὁλόκληροι

μερίδες, αἵτινες εἶχαν τὴν πεποίθησιν ὅτι Κυριακὴ καὶ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου συνεδρίασις δὲν ἔθελε γίνεαι. Ἐρχεται ἡ μενοψηφία, καὶ διὰ δύο τῶν μελῶν τῆς ζήτησι νὰ γίνῃ ἀνα-βολὴ ἐπὶ δύο ὥρας· δὲν ὠρεῖσθε νὰ πράξητε τοῦτο, φροντίζον-τες οὐχὶ τόσον περὶ τῶν συμφερόντων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὅ-σον περὶ τοῦ συμφέροντος τῆς συμπολιτεύσεως καὶ τῆς κυβερ-νήσεως; Παρακαλῶ τὸν φίλον μου κ. Ροντήρη νὰ μὴ φωτίσῃ, διότι ἔχω ἀπειραν πεποιθησιν ὅτι ἐκείνο τὸ ὁποῖον λέγει, τὸ λέγει μετὰ πεποιθήσεως, τὸν παρακαλῶ νὰ μοὶ εἴπῃ ἐὰν τοι-αύτη διαγωγή, εἶναι διαγωγή συνταγματικῆς πολιτείας καὶ ἂν στήριζεται αὕτη εἰς τὰς θέσεις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολι-τεϊσματος. Ἐσυλλογίζομαι γῆς, κύριοι, καθ' ὅλον τὸ διάστημα καθ' ὃ παρεστάην μάρτυς τοῦ λυπροῦ αὐτοῦ συμβάντος, ἐτελ-λογίζομαι γῆς, ποῖα τάχα νὰ ἦναι ἡ ἰδέα τῆς κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἐπιμένει διὰ τοιοῦτου τρόπου νὰ διαγράψῃ, οὕτως εἰπεῖν, τὸ δικαίωμα τοσούτων βουλευτῶν; Ποῖον εἶναι τὸ αἷτιον τὸ ἵποῖον τὴν κάμει νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, διότι πολὺ ὀρθῶς σὰς εἶπεν ὁ κ. Κατσιακπῆς, δὲν ἤξεύρω ποῖαν ἐντύπω-σιν εἰς τὰς ἐπαρχίας θὰ κάμῃ, ὅταν μάθωσιν ὅτι συνῆλθεν εἰς ἑκτακτον συνεδρίασιν ἡ Βουλὴ τὴν κυριακὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἡ ὁποία δὲν εἶναι μικρὰ ἑορτὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα;

Ὅτι δὲν παρευρέθη οὐδεὶς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, εἰμὴ δύο μό-νον· ὅτι μόλις 95 βουλευταὶ ἐν συνόλῳ εὐρέθησαν, καὶ ὅπως σχηματισθῇ ἀπαρτία, ἐψήφισαν καὶ οἱ ὑπουργοί, καὶ ἐγένετο αὕτη ἡ ἀπόφασις, ἡ ὁποία κατεσπεύσθη τόσον, διὰ νὰ πᾶσιν τὰ σχόλια τῶν ἐπαρχιῶν, ὡς εἶπον· ἀλλὰ τώρα αἱ ἐπαρχίαι δὲν θὰ εἴπουν, τί τρέχει; τί γίνεται ἐκεῖ, εἰς τὰς Ἀθήνας; Τί ἐπαπει-λεῖται καὶ γίνονται αὐτὰ; Ἰδοὺ τὴν ἀνησυχίαν τὴν ἐνεσπεύρατε περισσώτερον, παρὰ ἐὰν ἤθελετε ἀφήσῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συ-ζήτησις τακτικῶς, ἐὰν ἤθελε συζητηθῇ τὸ ἀντικείμενον μὲ ἐ-κείνην τὴν εὐρύτητα, τὴν ὁποῖαν ἀπαιτεῖ, καὶ τὴν ὁποῖαν σὺς οἱ ἴδιοι ἀπρῆκαστε, ὅταν εἴθε ἀντιπολίτευσις, καὶ ὅταν εἴπατε, ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ συζήτησις τοῦ προϋπολογισμοῦ διαρκεῖ ἐπὶ 4 μῆνας;

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Δύο μῆνας.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Δύο μῆνας εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ δύο εἰς τὴν Βουλὴν, οὕτως εἴπατε σὺς οἱ ἴδιοι.

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Ἡ ἐπιτροπὴ εἰργάσθη ἐπὶ 2 1/2 μῆνας.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ζητήσατε τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ ἴδῃτε, πόσον εἰργάσθη. — Ἐτραπεύομαι λοιπὸν γῆς, ποῖα νὰ ἦναι ἡ αἰτία τῆς ἐπισπεύσεως ταύτης; Τὸ τῆς ἡσυχίας τῆς κυβερνή-σεως καὶ τῆς ἡσυχίας τῶν ἐπαρχιῶν, ὡς μοὶ εἶλεγον, δὲν εἶναι βεβαίως αὐτό. Εἶπον εἰς τὸν ἐκυτόν μου, μήπως καὶ θέλουν ν' ἀπαλλαγθῶν ἀπὸ τὴν κατηγορίαν τῆς χρήσεως τῶν δανείων; Καὶ τοῦτο ὄχι, καθότι καὶ ἐὰν ἡ πλειοψηφία σήμερον εἴπῃ, ὅτι καλῶς μεταχειρίσθησεν τὸ δάνειον, αὐριον καλλίτερον σκε-πτομένη αὕτη ἡ ἰδέα πλειοψηφία καὶ λαμβάνουσα ἴσως καλ-λιτέρας πληροφορίας, καὶ λαμβάνοντα ὑπ' ὄψιν ἄλλα ἔγγραφα καὶ ἄλλους λογαριασμοὺς, αὕτη ἡ ἰδέα πλειοψηφία ἤμπορεῖ νὰ εἴπῃ· κύριοι ὑπουργοί, κοπιᾶσατε εἰς τὸ δικαστήριον νὰ δώ-σῃτε λόγον. Οὕτε τοῦτο λοιπὸν μοὶ ἐξηγοῦσε τὸ φαινόμενον. Μία μόνη ἰδέα μοὶ ἐφαίνετο, ὅτι ἐξηγοῦσε τὸ πρῆγμα καὶ τὴν διαγωγὴν τῆς κυβερνήσεως· εἶπον ἐν ἐμαυτῷ, ἡ Βουλὴ εἶναι ἐμπόδιον· ἀλλ' ὁ διάβολος, τὸ σύνταγμα θέλει, νὰ ἐπικυρωθῇ ὁ προϋπολογισμὸς· σπεύδοντες τὴν ἐπιψήφισιν σήμερον τοῦ προϋ-πολογισμοῦ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ζητοῦν, θὰ ζητήσουν ἴσως εἶπον μὲ τὸν νοῦν μου, μίαν ψῆφον συλλήβδην ἐπὶ τοῦ προϋπο-λογισμοῦ, καὶ αὐριον ἦγουν σήμερον, νὰ ἔχωμεν τὴν λαβὴν τῆς συνόδου. Οὗτος ὁ συλλογισμὸς μόνος μοὶ ἐξηγοῦσε τὴν μεγάλην ἐπισπεύσιν τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν γθεσινὴν ἀποφασίαν, καὶ ἐβεβαίωθην κατ' ἐμὲ εἰς τοῦτο, ὅταν ἀναγνώσας τὰ βιβλία,

νησις μόνον ἐγνώριζε τὰ ἰδιαιτέρα. Ποία θὰ ᾔηται τ' ἀποτελέσματα τοῦ χθεσινοῦ πραξικοπήματος, κύριοι ὑπουργοί; Νομίζετε ὅτι θὰ ᾔηται ἄνευ ἀποτελεσμάτων; ἢ τῆς σημερινῆς πρωίας σκηνὴ ἐν τῇ Βουλῇ, ἡ ὁποία δὲν προσελήθη, ἀλλ' αὐθόρμητως ἐξερράγη ἀπὸ τὸ ἐν μέρος καὶ τὸ ἄλλο, σὰς ἀπεικονίζει τὴν ἐντύπωσιν, ἡ ὁποία ἐπῆλθε καὶ θὰ ἐπέλθῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὅταν ἰδῶσιν, ὅτι τέλος πάντων ἐντὸς αὐτῆς τῆς Βουλῆς, ὅχι πλέον τὰ δικαιώματα ἐνὸς βουλευτοῦ, ὁ ὁποῖος ἐρχεται ἀπὸ μίαν ἐπαρχίαν, καὶ ὁ ὁποῖος ἀδίκως ἡμπορεῖ ν' ἀποβληθῇ ἀπὸ τὴν Βουλὴν καὶ νὰ σταλῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ὀπίσω, ἡ ἐρχεται ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ κακῶς ἐκλεχθεὶς καὶ ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ δεκτὸς ἐν τῇ Βουλῇ, ἀλλὰ τὰ δικαιώματα 80 βουλευτῶν ἀφίονται κατὰ μέρος, τοὺς ἀφαιρεῖται ὁ λόγος, τοὺς ἀφαιρεῖται ἡ ψήρος.

Δὲν εἶναι δύο, δὲν εἶναι τρεῖς ἄνθρωποι, ὡς εἶπὼν τινες, εἶναι αἱ τρεῖς πολιτικαὶ μερίδες αἱ μέχρι τοῦδε γνωσταὶ ἐν τῷ τόπῳ, τῶν ὁποίων τὰ δικαιώματα ἀφίονται κατὰ μέρος, ἀπὸ τὴν περιστάσιν ἐξ ἐνὸς μὲν 5 ψήρων ἐν συνόλῳ περισσοτέρων, καὶ ἀπὸ τὴν συνταγῇ μετὰ τὰς ψήρους ταύτας τῶν ψήρων τῶν ἰδικῶν σας. Ἐθαύμασα, ὅταν ἤκουσα χθὲς κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν κλήσιν νὰ ψηφοφορῶσι καὶ οἱ κύριοι ὑπουργοί· ἡρώτησα εὐφηρίζουν καὶ οἱ ὑπουργοί; μὲν ἀπάντησαν, καὶ διατὶ ὅχι. — Ἀπλῶς μόνον ἐρωτῶ εἶπον· καὶ ἡξέστε δικτὶ ἡρώτησα; ἵνα ἀπευθύνω σήμερον ἄλλην ἐρώτησιν, καὶ σὰς παρακαλέσω νὰ μοῦ ἀποκριθῆτε, εἰς ποῖον κοινοβούλιον, τιθεμένου ζητήματος ἐμπιστοσύνης, παρουσιάζεται ἡ κυβέρνησις καὶ ψεφίζει διὰ τὸν ἑαυτὸν της; Καὶ ἂν πρωτόπειροι ἦμεθα, καὶ ἐν δὲν ἐγνώριζομεν τί ἐγίνετο εἰς τὰ κοινοβούλια ἐπὶ παρομοίων ζητημάτων, δὲν μᾶς ἔρκει τὸ παράδειγμα τὸ ἰδικόν σας; Ὅσκις κατὰ τὰς παρελθούσας Βουλὰς ἐτίθετο ζήτημα ἐμπιστοσύνης, δὲν ἐγείρετο πρῶτος ὁ κ. Ζαΐμης καὶ ἐρώναζεν ὅτι οἱ ὑπουργοὶ δὲν δύνανται νὰ ψηφίσωσιν;

Κ. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Δὲν εἶναι ἀληθές. Δὲν ἐλέγχθη ποτὲ.

Α. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Ὑπάρχουν τὰ πρακτικά.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Καὶ λέγω, τριῶν μερίδων τὰ δικαιώματα ποδοπατοῦνται διὰ τῆς κατὰ τύχην συνενώσεως 5 ψήρων περισσοτέρων, εἰς τὰς ὁποίας συγκαταριθμοῦνται καὶ αἱ τῶν ὑπουργῶν, ὅπως ἡμπορέσουν νὰ συγκροτήσωσιν ἀπαρτίαν.

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ ὑπουργοὶ μήπως δὲν εἶναι βουλευταί;

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Δὲν λέγω, ὅτι δὲν ἔχετε δίκαιον νομικῶς ὁμιλοῦμεν συνταγματικῶς. Ἄν χθὲς οἱ ὑπουργοὶ ἐξυφρόντο, ὑπῆρχε Βουλὴ;

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ ὑπουργοὶ ὡς βουλευταὶ συντελοῦν εἰς τὴν ἀπαρτίαν.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Μάλιστα. Ἀλλὰ, κύριε πρωθυπουργέ, μία ἐσπυσμένη, δὲ θέλω νὰ εἶπω ἄλλο, μία ἐσπυσμένη σκέψις τῆς χθὲς, ἡ ὁποία σὰς εἶδισα, σὰς παρακίνησε νὰ ἐπιμείνητε ὅπως λάβετε τὴν χθεσινὴν ψήρον, ἀντὶς (εἶμαι δὲ βέβαιος χωρὶς νὰ

τὸ θέλετε) τὰ πάθη εἰς βαθμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἐφθασάν ποτε. Τρεῖς μερίδες ἐν τῇ Βουλῇ ταύτῃ εὐρισκόμεναι καὶ ἀριθμοῦσαι 80 ἢ 70 ψήρους, ἂν θελήσωσι νὰ μιμηθῶσι τὸ πείσμα ὑμῶν τῆς χθὲς εἰς ὅλας τὰς συζητήσεις δὲν σὰς παραλύωσι; καὶ μετὰ τὴν διαγωγὴν σας τὴν χθεσινὴν, ποῖος θὰ τὰς καταδικάσῃ, ἂν δὲν ὑποχωρήσωσιν εἰς τὸ παραμικρόν, εἰς κανὲν δικαίωμα των; Τὰς πιέζετε, διότι ἔχετε 5 ψήρους περισσοτέρας, δὲν δικαιούμεθα ὅμως νὰ σὰς εἰπώμεν, ὅτι ὑπάρχει ἑτέρα δύναμις, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν πίεσίν σας δυνάμεθα ν' ἀντιτάξωμεν; δὲν τὸ λέγω, ἵνα ἀπειλήσω κανένα, ἀλλὰ λέγω, ὅτι ἂν ἡ κυβέρνησις αἰσθάνεται πραγματικῶς τὴν θέσιν τοῦ τόπου, ἂν ἡ κυβέρνησις, θέλῃ τῶνόντι νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ συμπράξῃ ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων, ἡ κυβέρνησις ἐκείνη ἔκαμε μέγα λάθος μετὰ τὴν χθεσινὴν διαγωγὴν της. Εἰς τί ἤθελε ζημιωθῇ ἂν παρέτεινε τὰς συζητήσεις μέχρι σήμερον; Ὁρῶ νὰ σὰς τὸ εἶπω ἐγὼ, ὅστις ἀγαπῶ νὰ ἤμαι εὐλικρινὲς πάντοτε, καὶ νὰ μὴ κρύπτω ὅτι αἰσθάνομαι, καὶ ἐκείνο τὸ ὁποῖον ἡξέω, ὅτι αἰσθάνονται οἱ ἄλλοι· ἡ χθεσινὴ διαγωγὴ ἦναιξε χάσμα μετὰξὺ ὑμῶν καὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τὸ ὁποῖον δυσκόλως κατ' ἐμὲ δύναται νὰ ἐκλείψῃ. Στέκει εἰς σὰς νὰ σκεφθῆτε ἂν ἐπιμένοντες εἰς ὅ,τι χθὲς ἐπράξατε ὑπηρετεῖτε πραγματικῶς τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου, τὰ συμφέροντα τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς.

(Καταλαμβάνει τὴν ἴδραν τοῦ προέδρου, ὁ πρόεδρος κ. Α. Χρηστίδης).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Μίλητος ὑπέβαλε μίαν πρότασιν «Ἡ Βουλὴ κηρύττει ἄκυρον τὴν συνεδρίαν τὴν χθεσινὴν».

ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΗΣ. Νὰ τὴν ψηφοφορήσωμεν, διότι ἡμεῖς τὴν θεωροῦμεν ἔγκυρον. (Θόρυβος).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἦσυχάσατε, κύριοι, πρέπει τέλος πάντων νὰ καταλήξωμεν εἰς ἓν συμπέρασμα. Ἡ συζήτησις ἐκλείσει καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὴν ψηφοφορίαν τῆς προτάσεως τοῦ ἐντίμου βουλευτοῦ ἐξ Ἑρμιονίδος κ. Μίλητη. Θέλετε δι' ἀναστάσεως;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ (Ἐγείρομενοι). Δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

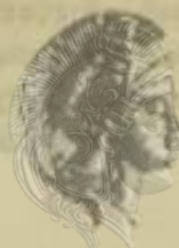
ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Προεξίετε. Ἰδοὺ ἡ πρότασις «Ἡ Βουλὴ κηρύττει ἄκυρον τὴν συνεδρίαν τὴν χθεσινὴν». Οἱ παραδεχόμενοι λέγουν ν α ἱ, οἱ μὴ παραδεχόμενοι λέγουν ὅ χ ι.

(Γίνεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἀκούσατε τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὧ 173, εἶπον ὅχι 95, καὶ δὲ 78, ἐπομένως ἡ πρότασις ἀπερρίφθη, καὶ τὰ πρακτικά ἐγκρίνονται. Ἀύριον ἔχομεν συνεδρίαν, κατὰ τὴν ὁρισμένην ὥραν, διὰ τὰ καθήκαστα τοῦ προϋπολογισμοῦ. Λύεται ἡ συνεδρίασις.

(Ὡρα 6 παρὰ 10|60).

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ν' ἀκούσω σχέδιον οικονομικὸν μεταρρυθμιστικὸν διὰ τὸν δασυγῆ αὐτὸν τόπον, ἀλλ' οὐδὲν ἤκουσα 400 ἑκατομμύρια χρῆμα ἐπιβαρύνει τὸ κράτος αὐτό· εἰς πραγματικὴν, εἰς τυπικὴν πτωχεύσιν εἶναι ὁ τόπος αὐτός καὶ ἐν τούτοις ἐπρωχρήσασιν τὸσον εἰς τὴν συζήτησιν αὐτὴν καὶ δὲν ἤκούσαμεν ἢ αἰτιάσεις τινας προσωπικὰς μικρὰς καὶ ἀσημάντους· καὶ κατεγίναντο πῶς νὰ συγχύσωμεν τὴν φύσιν, τὴν οὐσίαν τοῦ προϋπολογισμοῦ μετὰ τὴν καχεξίαν τὴν οικονομικὴν, ἐνῶ τὸ ἐν πρᾶγμα εἶναι ὅλως διόλου διάφορον ἀπὸ τὸ ἄλλο. Φαίνεται, κύριοι, ὅτι ἔχοντι τινὲς συμφέρον μέγα εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ Κράτος δὲν ἔχει αὐτὸ τὸ συμφέρον καὶ διὰ τοῦτο λέγω ὅτι κατ' ἐμὲ μετ' ὀλιγωρίας ἐγένιν ἡ συζήτης· τί πράγματα ἔπρεπε νὰ συζητηθῶσιν; ἔπρεπε νὰ γίνῃ συζήτης σαφὴς καὶ οἱ κατηγοροῦντες τὴν οικονομικὴν κατάστασιν νὰ ἐκθέσωσι τὸ οικονομικὸν ὡς σύστημα, ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ἐγένετο. Ἡθέλησαν μόνον νὰ μᾶς ἀποπλανίσωσι, καὶ ὁμίλησαν περὶ τῶν γεωρῶν τῶ ἐγγεγραμμένων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, ὡς νὰ τὰ ἔκαμα τὸ ὑπουργεῖον αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἡ πρόθεσις εἶναι τερπνῶδες, καὶ αὐτὰ ἀπίστευτος· καὶ μολαταῦτα εἰς αὐτὸ ἐνησχολήθησαν. Ὁ προϋπολογισμὸς, κύριοι, εἶναι κατάστασις· ἡ ἐκθεσις τῶν χρεῶν εἶναι ἀναγραφὴ αὐτῶν, δὲν εἶναι αἰτία· ἡ αἰτία εἶναι ὅλως διάφορος καὶ εἶναι οἱ νόμοι τοῦ Κράτους, ἡ πολιτικὴ, ἡ διοίκησις τοῦ κράτους· αὐτὰ εἶναι τὰ αἷτια. Ἀλλὰ περὶ ὧν αὐτῶν οὐδὲν ἐλέγχθη, ἀλλὰ μόνον ἐφύχθησαν λεπτομέρειαι τινες τῆς διοικήσεως μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ νὰ αἰτιαθῶσι τινα, καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὸν σκοπὸν, ὅστις εἶναι πολλὰκις φαρμακτικὸς. Ἐπαναλαμβάνω, κύριοι, νὰ εἰπω, ὅτι ἡ κατάστασις ἡ οικονομικὴ ἡμῶν εἶναι μὲν κακὴ, ἀλλ' ἐν ἡμῖν τοιαύτη εἶναι διὰ τὴν σύστασιν τῶν χρεῶν, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἀναγραφὴν αὐτῶν. Οἱ συνιστῶντες καὶ οὐχὶ οἱ ἀναγράφοντες κάμνουν τὰ χρέη· οἱ ἀναγράφοντες τὰ χρέη καὶ πληρώνοντες αὐτά, καὶ μάλιστα ὅταν προκύπτουν ἐκ τῆς διοικήσεως ἄλλων, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κάμνουν ἔργον τιμιωτάτου ἀνδρός, καὶ πρέπει νὰ τοὺς ἐπαινῶμεν δι' αὐτὸ καὶ οὐχὶ νὰ τοὺς καταγορῶμεν. Οὐδὲν, κύριοι, διάφορον σύστημα ἔπρεπε, διότι εἰς τί κυρίως περιστράφη ἡ συζήτης παρὰ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν 15 ἑκατομμυρίων δραχμῶν τῶν συσταθέντων τῷ 1867 καὶ 1868, ἡτοι εἰς τὸ δάνειον τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας· εἰς τίποτε περισσώτερον· ἀλλ' αὐτὸ, κύριοι, εἴτε οὕτω γινόμενον, εἴτε ἄλλως δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὴν οικονομικὴν ἡμῶν κατάστασιν; δι' αὐτὸ εἶπον ὅτι μετὰ μεγάλης ὀλιγωρίας διεξήχθη ἡ συζήτης αὕτη, διότι δὲν ἐξέθεσαν καὶ δὲν ἐκαθάρισαν τὰ ζητήματα, ἀλλ' ἠθέλησαν νὰ ἐπιφέρουν τὴν σύγχυσιν. Κύριοι, τὸ ζήτημα τῶν 15 ἑκατομμυρίων δὲν θέλω νὰ τὸ ἀναπτύξω οὐδὲ ν' ἀναλύσω, θέλω ἀπλῶς νὰ τὸ χαρακτηρίσω· ἰσχυρίζομαι δὲ ὅτι δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν γενικὴν συζήτησιν ὅλως διόλου, ἀν δὲ ἐλάμβανον μέρος θὰ ἀπεδεικνύετο ὅτι τὸ ζήτημα ἀποδίδει ὑπὲρ τοῦ ὑπουργείου. Δὲν ἔλαβον δὲ μέρος, ὅτι ἡ διαχείρισις τοῦ 1868 δὲν δύναται καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀναμειγνύηται μετὰ τὴν τοῦ 1869· διότι ἤδη ἐπρόκειτο περὶ προϋπολογισμοῦ καὶ οὐχὶ περὶ ἀπολογισμοῦ, τὴν θέσιν τοῦ δὲ ἔχει τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ. Ἡξεύρω τί δύναται ν' ἀντιτάξῃ τις, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαντῶ, ὅτι ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐλέγξῃ καὶ ζητήσῃ τὸν ἀπολογισμὸν ἢ λογαρισμὸν οἰονδήποτε πάντοτε· ἀλλὰ τοῦτο δὲν γίνεται διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ δι' ἐπιρωτήσεων. Θέλετε ἤδη νὰ σᾶς εἰπω τί ἐγένιν τὰ 15,000,000; Διὰ νὰ σᾶς φέρω τὸν κατάλογον καὶ νὰ σᾶς εἰπω τί ἐγένιν αὐτά, ἔπρεπε νὰ κατακρίνουν τὸ ὑπουργεῖον καὶ δι' ἐπιρωτήσεων· ἀλλὰ, λέγω, ὅτι δὲν εἶναι ἡ θέσις τοῦ ζητήματος τοιαύτη· ποῖον εἶναι τὸ κύριον ζήτημα; εἶναι ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἐβουλίσει τὸ δημόσιον συμφέρον· τί ὑπάρχει δημόσιον συμφέρον;

μόνον οικονομικῶς ἔπρεπε νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τῶν 15,000,000, ὅχι ὅμως καὶ ὑπὸ ἐποφιν οικονομικὴν καὶ διοικητικὴν. Ἡ διοικητικὴ ἴσως εἶναι κατὰ τοῦ ὑπουργείου, ἀλλὰ περὶ τούτου πρόκειται σήμερον;

ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ.....

ΡΟΝΤΗΡΗΣ. Περὶ ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μὴ διακόπτετε, κύριοι, πάρετε τοὺς λόγους ὅπως θέλετε καὶ κατόπιν ἂν θέλετε ἀπαντᾶτε.

ΡΟΝΤΗΡΗΣ. Θίλεις 21; ἀλλὰ 15 ἑκατομμύρια, 18, αὐτὰ ἀμφισβητήματα· ἐγὼ δὲν ἐξετάζω τὸ ζήτημα, ἀλλὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ ζητήματος. Τί ἀπεδείχθη ἐπὶ τέλους καὶ τί εἶναι ἡ κατηγορία; ὅτι ἐπλήρωσαν χρεὶν τοῦ δημοσίου μετὰ τὸ ποσὸν αὐτὸ, ἐπλήρωσαν χρεὶν, τῶν ὁποίων ὁ τόκος εἶναι 8, 11, 12 τοῖς 100 μετὰ χρεὶς τὸ ὅποιον ἔχει τόκον ὀλιγώτερον. Οἰκονομικῶς ἐξετάζω τὸ ζήτημα κατὰ τοῦ ὑπουργείου· πῶς ἐπέσατε εἰς αὐτὸ τὸ λάθος;

ΒΑΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ. Νὰ με εἰπτε ποῖα χρεὶν ἐπληρώθησαν μετὰ 8 0/0 (θόρυβος).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριε βουλευτᾶ, μὴ διακόπτετε, διότι δὲν θὰ τελειώσωμεν ποτὲ τοιοῦτοτρόπως (θόρυβος).

ΡΟΝΤΗΡΗΣ. Ἡξεύρω ὅτι ἔχει ἀποδειχθῇ καθαρῶτα ὅτι ἐπλήρωσε τὸ ὑπουργεῖον αὐτὸ χρεὶν, δὲν εἶχε νὰ ἐξοδότησῃ ἐν ἡμῖν ἢ δύο ἑκατομμύρια διὰ τὴν τρέχουσαν χρῆσιν τοῦ 1869· δὲν ἦτο ὑποχρεωμένον καὶ ἐν τούτοις ἔδωκε λόγον ὅτι τὰ ἐξώδευσε προκαταβολικῶς αὐτὰ καὶ διὰ τῶν εἰσπράξεων τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου ἡ προκαταβολὴ αὕτη αἱρεται· διότι βέβαια ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία βλάπτει τὴν κοινωνίαν, διότι τὰ γραμμάτια ἡμπορεῖ νὰ ἐκπέσωσι 4 0/0· ἀλλὰ τί εἶναι αὐτό; εἶναι φόρος· ἐπιβαλλόμενος ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐν ἡμῖν ἀληθὲς, διότι ἐγὼ δὲν εἶδον ἐκπετὸν τοιοῦτον· ἀλλὰ λέγω, ὅτι δὲν εἶχε τὸν τόπον τοῦ νὰ ἐξετασθῇ, διότι ἡ οικονομικὴ εἶναι ὑπὲρ τοῦ ὑπουργείου, ἡ δὲ διοικητικὴ δὲν εἶναι τοῦ πρῶτος. Προσθέτω δὲ ὅτι οὐδὲν ἐπιμελητήριον ἐμπορικὸν παρεπείθη, ἀλλὰ τὸ ὑπουργεῖον ἔλαβεν αὐτὴν τὴν φροντίδα. Μολαταῦτα ἐνταῦθα ἐζήτησαν τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον κατὰ τῆς Κυβερνήσεως; νὰ τὸν συγχύσωσιν, ἠθέλησαν νὰ ρίψωσι στίγματα ὅτι ἐγένετο παρατυπία, δὲν ἐτόλμησεν ὅμως τις νὰ εἰπῇ τι περισσώτερον. Λέγω ὅτι εἰς τὴν συζήτησιν αὐτὴν δὲν ἐράνη ὁ ποῖος, τὸν ὅποιον πρέπει νὰ ἔχῃ ἕκαστος ἀντιπρόσωπος τοῦ λαοῦ, διὰ τὸν τόπον καὶ τὸν φορολογούμενον, διότι περιστράφη ἡ συζήτης εἰς ἀλλότρια πράγματα, ἀντὶ νὰ περιστράφῃ εἰς τὴν ἔρευναν τὸν μέσον διὰ νὰ σταματήσῃ τὸ κακόν. Ἀφῆσαν καὶ παρελθεῖν ὁ χρόνος εἰς λόγους καὶ λέξεις ἀνευ ὠφελείας. Κύριοι, φοβοῦμαι πολὺ διὰ τὸν τόπον ὅτι εἶναι εἰς τοιαύτην κατάστασιν· ἀλλὰ τὸ κανονικώτατον πάντων εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ κακόν, καὶ ἂν σταματήσῃ ἐντὸς 5—10 ἐτῶν, ὅχι μόνον θὰ θεραπευθῇ, ἀλλὰ καὶ θὰ ἡμεῖς εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν· ἀλλ' ἡμεῖς κατατροχόμεθα εἰς τὸ τί θὰ γίνῃ ὑπουργός, τίς τὸ ἐν, τίς τὸ ἄλλο. Εἶπον, κύριοι, ὅτι μετ' ὀλιγωρίας πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ τόπου ἐβάδισαν ἡ ἀντιπολίτευσις, καὶ ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ, κύριοι, διότι ἐλέγχθη, ὅτι ἡμεῖς οἱ καθηήμενοι χρεὶς ἐνταῦθα εἰμὲν παράφρονες. Ἰσχυρίσθη ὁ κ. πρωθυπουργός καὶ εἶδατε πόσον καλὰ καὶ φυσικὰ ἐχαρακτήρισεν τὸ ζήτημα καὶ εἶπεν, ὅτι ἡ διοίκησις πάσχει ἐνεκὰ τοῦ κοινοβουλίου καὶ οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ τὸ πιστεύσῃ. Πρὸς Θεοῦ, κύριοι, ψφίσατε ὅπως θέλετε, δὲν θέλω νὰ ἔχω τὸ δάρος αὐτό, ἀλλὰ τέλος πάντων διαφέρωμεν διὰ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ ἔχω καθῆκον νὰ σᾶς εἰπω, ὅτι ἡ διοίκησις παραλύει ἐνός· ἡ κυβερνήσις ἐκπίπτει εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς κρίσεις καὶ ἐν τούτοις, κύριοι, αὐτὸ εἶναι ἐκ τῶν προτέρων γνωστόν. Οἱ ὀφίγανοι, ἡ πλειοψηφία τῆς ἀποκεντρώ-

ρωσι νά θεωρεῖται. (Θύριδος). Καί ἐγὼ ἤθελον ν' ἀναχωρήσω χθές ὁ κ. Λομβάρδος δὲν με ἄρπυσεν.

ΤΙΝΕΥ. Ὁ κ. Μπούμπουλης ἦτο ἀπ' ἐξω.

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΗΣ. Ὁ Μπούμπουλης ἦτο ἀπ' ἐξω, διὰ νὰ ἴδῃ ὅλας τὰς ἀσχημίας σας (Θύριδος).

ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Ἦθελον ἀναχωρήσει, κύριοι, διότι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ παρεμβῶ καὶ διὰ τὴν παρουσίαν μου καὶ ἐγὼ νὰ συντακίσω εἰς τὴν νόμιμον συγκρότησιν τοῦ σώματος κατὰ μίαν περίστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ πλείστον μέρος τῆς Βουλῆς δὲν ἐγνώριζε, ὅτι δὲν ἐγένετο συνεδρίασις. Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι, κύριοι, καὶ ὁ λόγος τὸν ὁποῖον ἐπικαλοῦμαι διὰ τὰ αἵτια, τὰ ὁποῖα συνέπεισι νὰ παράσῃ ἐξωθεν· ἐπειδὴ δὲν ἐπρεπε νὰ εἰσέλθουν, διότι δὲν ἐπρεπε διὰ τῆς παρουσίας των νὰ συντελεσθῇ εἰς νομιμοποίησιν μιᾶς παρανομίας.

ἔχω ἀκόμη νὰ κάμω μίαν ἄλλην παρατήρησιν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον πρὶν καταβῶ τοῦ βήματος αὐτοῦ. Οἱ κύριοι ὑπουργοὶ οἱ συγκροτοῦντες σήμερον τὸ ὑπουργεῖον, ἐκτὸς τοῦ κ. Δηλιγιάννη, πέρουσι ἥσαν ἀντιπολιτευόμενοι καὶ μετ' ἡμῶν ἀνταπολιτεύοντο τὸ τότε ὑπουργεῖον. Τὸ τότε ὑπουργεῖον εἰς μίαν συνεδρίασιν ἐκολούθησε τὴν πολιτικὴν σιωπῆς, τὴν ὁποίαν ἐλάττω καθ' ἡμέραν ἀναπτυσσομένην ἀπὸ τοῦ παρόντος ὑπουργείου, καὶ ἡ ἀντιπολίτευσις ἐκείνη ἐξανέστη, καὶ πρῶτος ὁ κ. Ζηλὴς κατέκρινε τὴν πορείαν καὶ τὴν διαγωγὴν τῆς σιωπῆς τῆς πολιτικῆς ἐκείνης. Σήμερον, κύριοι, τόσκι ἐγένοντο ἀγορεύσεις καὶ ὥραιοι ἐν μέλῳ τοῦ ὑπουργείου νὰ λάβῃ τὸν λόγον καὶ νὰ ἐμιλήσῃ· παραιτεῖται ὅμως τῆς συζητήσεως, δὲν θέλει τὴν συζητήσιν.

ΣΑΡΑΒΑΣ (ὑπουργὸς Παιδείας). Εἶναι ὑπόθεσις οἰοῦνται ἀπὸ τῆς Βουλῆς, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὸ ὑπουργεῖον ἀπέχει.

ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς παιδείας με λέγει αὐτὴν τὴν στιγμήν, ὅτι δὲν λαμβάνει τὸν λόγον καὶ εἰς ὑπουργός, διότι εἶναι ὑπόθεσις τῆς Βουλῆς. Τὸ στρατήγημα εἶναι πραγματικῶς ἀξιοθαύμαστον, ἀλλὰ τὸ στρατήγημα αὐτὸ δὲν δύναται νὰ σῇ ὡραλῆς, κύριοι ὑπουργοί, διότι εἰς ἐμφεροφρόνητα καὶ διὰ τῆς ψήρου τῆς ἰδικῆς σας ἐνομιμοποιήθη ἡ ἀπαρτία, ἐγένετο ἡ ἀπαρτία τοῦ σώματος, ἐπομένως δὲν ἔχετε κατ' ἐν δικαίωμα νὰ κρίνεται ὁπισθεν αὐτοῦ τοῦ στρατηγήματος, διότι αὐτὰ κατ' οὐδὲν σῇ ὡραλῶς.

ΖΑΪΜΗΣ. Ἄλλο ἀπόρριξις, καὶ ἄλλο ἀπαρτία.

ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Καταλήγων τὸν λόγον, κύριοι, νομίζω, ὅτι ἡ σημερινὴ Βουλὴ δὲν θέλει ἐγκαταστήσῃ ἐν τόσῳ κακῷ προηγούμενον, τὸ ὁποῖον θέλει καταστρέψῃ τὰ μέτρα, διὰ τῶν ὁποίων ἡ μισοφροσύνη πάντοτε δύναται νὰ ἐκσταῇ ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως, διότι πρέπει νὰ ἤξεύρετε, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ὁ αὐστηρὸς φίλας τῆς τήρησεως τῶν νόμων ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως.

Ἐφοδοῦμαι, κύριοι, μὴ εἰπῆτε, ὅτι θέλω νὰ κάμω καὶ ἐγὼ ἐπίδειξιν πολυμαθείας, ἀλλ' ἤθελον ἐπικαλεσθῆ καὶ ἐγὼ τὴν μαρτυρίαν ἑνὸς σοφοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ὡμίλειεν ἄλλοτε περὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως τῶν Οὐγγῶν τῆς Ἀγγλίας· ἀλλὰ σῇ λέγω καὶ ἐγὼ, δὲν εἶμαι σοφός, συνέπετε νὰ τὸ ἀνγνώσκω, τὸ ἐπίστευσα καὶ μοῦ ἐφίλειεν πολὺ τὴν προσοχὴν. Ὁ Μοντισχίος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ εἶπεν, ὅτι τὸ Σύνταγματικὸν πολιτεύμα θὰ εὐδαιμονήσῃ ἐν Ἀγγλίᾳ, διότι ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει ἐγνώριζε πάντοτε, ὅτι ἡ διαφθορὰ ἦτο ὀλιγωτέρα εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις ἀπὸ τὴν διαφθοράν, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν· ἐπομένως εἶπεν, ὅτι θὰ κατισχύσῃ μίαν ἡμέραν ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἠθικὴ, καὶ κατισχύουσα, θὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησιν τῆς καὶ θὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, καὶ εἰσέλθῃ καὶ ἰδοὺ τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος ὅτι εὐδαιμονεῖ. Δι' ὅλους λοιπὸν αὐτοὺς τοὺς λόγους συντάσσομαι μετὰ τὴν γνώ-

μην τοῦ ἐντίμου βουλευτοῦ ἐς Μεσολογγίου καὶ ὑποστηρίζω τὴν πρότασιν τοῦ πλειέστατου.

Α. ΚΡΕΤΤΕΝΙΤΗΣ. Ἀς ἀρχίσω καὶ ἐγὼ ἀπὸ τοῦς λόγους τοῦ φίλου μου κ. Μίχα, ὁ ὁποῖος μετ' ἔθεσεν εἰς κηδεμονίαν, διότι μετ' εἶπε θύματα· εἶχαν ἀνάγκην νὰ μᾶς ἐρμηνεύσῃ πῶς πρέπει νὰ διαγώμιν ἀπὸ τοῦδε ὡς Βουλὴ καὶ ὡς βουλευταί. Οἱ κύριοι προλαλήσαντες μετ' ἐξέδρισαν, μετ' εἶπον ἀσυνειδήτους, μετ' εἶπον δουλόφρονες, ὅτι παρσούρημεν ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον. Τὸ ὑπουργεῖον, ὡς βλέπετε, δὲν ἔχει ἀνάγκην ν' ἀνακατωθῇ. Ἡμεῖς, κύριοι, κατὰ τὸ Σύνταγμα χθὲς συνεπληρώσαμεν ἓνα περισσότερον τοῦ ἡρίσεως ἀριθμοῦ, ὥστε συνταγματικῶς ἐξεπληρώσαμεν ὅ,τι ἐπρεπε. Ὁ κ. Ροντήρης πολὺ καλὰ σῇ ἀπέδειξε, καὶ εἶναι ἀληθέστατον, ὅτι μετὰ τὴν ἐμιλίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ὁ ὁποῖος συγκατετίθη νὰ γίνῃ ἀναβολὴ καὶ εἶπεν, ὅτι γίνεται ἡ ἀναβολή, ἀλλὰ σῇ παρακαλῶ αὐτοὺς νὰ λάβῃτε τὸν λόγον ὅσοι ἐζητήσατε νὰ ἐμιλήσῃτε, ὥστε τὸ αὐριον δὲν ἡνέοι τὴν δευτέραν. Μάλιστα πρὸς πληροφορίαν μεγαλειτέραν τοῦ φίλου μου κ. Δηληγιάννη λέγω, ὅτι ἀφοῦ ἤρχισεν ἡ Βουλὴ νὰ διαλύεται ἐκούστησαν φωναί, ἄλλοι ἔλεγον τὴν δευτέραν καὶ ἄλλοι αὐριον, ὥστε ὁ κ. Δηληγιάννης πολὺ καλὰ ἐνόησεν, ὅτι τὸ αὐριον ἡνέοι τὴν κυριακὴν καὶ ὄχι τὴν δευτέραν.

Θαυμάζω πολλοὺς νὰ λέγουν, ὅτι ἡ κυριακὴ εἶναι ἡμέρα ἐξηρημένη, οὐδαίς χρόνος διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἐξαίρεται. Εἰς τὰς ἐξηρημένους ἀπὸ τὸν νόμον ἑορτάς, ἂ ὦραι εἶναι ὑποχρεωτικαί διὰ τοὺς ὑπαλλήλους, ἔχουν τὸ ἥμισυ τῶν 8' διὰ τὴν Βουλὴν, ἥτις εἶναι σῶμα ἀνεξάρτητον, καμμία ἐξαίρεσις. Καὶ πέρουσι δις συνῆλθον κατὰ κυριακὴν. Ὁ κ. Πετιμεζᾶς, εἶπεν, ἂν θεωρήσῃτε τὰ στενογραφημένα πρακτικά, ἀποτρόπαιον τὴν πρᾶξιν τῆς Βουλῆς ὡς ἐπὶ τοῦ μακαρίτου Ὁδωνοῦ ἐπιεικέστερον ἀπὸ προχθὲς ἐμιλήσατε. Κατὰ τὰ 1848 ἐγὼ ὡς ὑπουργὸς κυριακὴν παρεκάλεσα τὰ δύο σώματα νὰ ψερίσουν τὴν ἀναβολὴν τῶν συναλλαγμάτων τῆς τραπεζικῆς ἐντὸς δύο ὡρῶν, ἵνα μὴ χρεωκοπήσῃ. Ὅταν λοιπὸν ἦναι ἀνάγκη αἱ Βουλαὶ καὶ τὴν κυριακὴν συνέρχονται.

Τί, κύριοι, σῇ ἐνώχλησε καὶ μετ' ὑβρίζετε, διότι ἐξεπληρώσαμεν τὰ καθήκοντά μας; Διότι ἤλθομεν κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἐδώκαμεν, καὶ τὴν ἀπόφασιν, ἡ ὁποία ἐγένεν ἀπὸ τὸν πρόεδρον, ὁ ὁποῖος εἶπεν αὐριον; Διὰ τί μετ' ὑβρίζετε, ὅτι ἐξεπληρώσαμεν τὰ καθήκοντά μας; διὰ τί δὲν πέρνετε ἐπάνω σας, ὅτι δὲν ἐξεπληρώσατε τὰ ἰδικά σας καὶ ἀναχωρήσατε; Καὶ καλῶς λοιπὸν σῇ εἶπε χθὲς ὁ κ. Λέκας βιψόσπιδας, ὁ ὁποῖος εἶναι φίλος σας. Λοιπὸν διὰ τί μετ' ὑβρίζετε, λέγω πάλιν ἐνθ' ἐξεπληρώσαμεν τὰ καθήκοντά μας, τὰ χρέη μας ὡς τὸ Σύνταγμα δικτάτῃ; Δὲν ἐνοῶ τὸ σύνταγμα νὰ εἰδοποιῶνται ὅσοι δὲν θέλουν νὰ ἔλθουν, σήμερον βλέπετε, ὅτι ἤλθον ὅλοι χωρὶς εἰδοποιήσιν· προχθὲς ὅλοι οἱ ἀπουσιάζοντες ἐγνώριζον, ὅτι εἶναι συνεδρίασις, ὅμως δὲν ἤθελον νὰ ἔλθουν. Ἄν εἶπουν, ὅτι δὲν ἤλθον δι' ἄλλους σκοποὺς, δὲν ἀνακατόνομαι· καὶ ὄχι νὰ μέμψωνται ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐκάμαμεν, παρὰ τὸ καθῆκόν μας. Τί τόλμη εἶναι νὰ προτείνετε ν' ἀκυρωθῇ μία ἐφόρτικη Βουλὴ, ἡ ὁποία ἐγενε σύμφωνα μετὰ τὸ Σύνταγμα; Ἐγὼ εὐχαριστῶ τὸν κ. Πετιμεζᾶν, διότι ἀνέφερε τὰς ψήφους τῶν ὑπουργῶν, καὶ ἂν θεωρήσωμεν παρόντας τοὺς ὑπουργοὺς καὶ μὴ ψεφοφορήσαντας, θὰ ἦσαν 88 κατὰ 7 ἀρνηθέντων καὶ δύο εἰπόντων τὸ ὄχι. Νομίζετε, ὅτι οἱ ὑπουργοὶ οἱ παρόντες δὲν συντελοῦν εἰς τὴν ἀπαρτίαν; Τοῦτο πιστεύω δὲν θὰ καταδεχθῇτε νὰ τὸ εἰπῆτε, διότι εἶναι ἐναντίον τοῦ συντάγματος, καὶ δὲν σῇ ὡραλοῦν τοιαῦτα ἐπιχειρήματα. Αἱ κύριε Μίχα, εἰσκι νῶς ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν ὄργανόν τῆς ἐκτελέσεως σου ἐπιτάχθη ἡ λεξις, ἂν δὲν εἴθετε ἱκανοί, ὑποστήτε τὴν ἐξουσίαν.

προέδρου τῆς Βουλῆς διὰ νὰ συγκροτηθῇ μίᾳ κλοπιμαίᾳ συνεδρίασις. (θόρυβος).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μὴ διακόπτεται, αἱ διακοπὴν φέρουν βραδύτητα.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐνδὲ ἀτόπου δοθέντος μυρία εἰπονται ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ κεκλιμένου ἐπιπέδου εὐρισκόμενος ὁλισθήσῃ ἅπαξ, δυσκόλως δύναται νὰ σταματήσῃ. Θέλιτε ἰδεῖ ὅτι ὅταν ἀτυχήτως καταπατήθησαν βῆται διατάξεις τοῦ νόμου τῶν 100,000,000, ὅταν παρεβιάσθησαν βῆται κανονισμοὶ καὶ κείμενοι νόμοι, ὅταν διεκλήθησαν αἱ συνεδριάσεις, ὅτι θὰ ἔλθῃ καὶ στιγμή καθ' ἣν θὰ μεταχειρισθῶσι καὶ τὸ μαστίγιον, ὡς ἰδιαιτέρως ἡς εἶπεν ὁ κ. πρωθυπουργός. (θόρυβος).

ΖΑΪΜΗΣ. Δὲν εἶναι ἀληθές. (θόρυβος).

ΣΑΡΑΒΑΣ. Ἄλλοι ἀπειλοῦν τὰς Βουλὰς, καὶ ποιοὶ οὗτοι, εἶναι γνωστοί, κύριε Βαλασόπουλε, καὶ τοὺς γνωρίζει ὅλος ὁ κόσμος. (θόρυβος).

ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν ἐνθυμίσθη, κύριε Βαλασόπουλε, τὰ περασμένα σας αἰσχρὰ. (θόρυβος).

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριοι, τὸν Κρόμβελ δὲν τὸν ἀνέφερε κανεὶς παρὰ τὴ διαγωγή τοῦ κοινοβουλίου ὅταν τὸ κοινοβούλιον ἐξηχρησθῇ, ὅταν παρεχώρησε παρόμοια πράγματα εἰς τὴν ἐξουσίαν, τότε ἦλθεν ὁ Κρόμβελ μὲ τὸ μαστίγιον εἰς χεῖρας καὶ τοὺς εἶπεν, εἰσθε ἀνάξιοι ν' ἀντιπροσωπεύετε τὸ μέγα ἔθνος τῆς Ἀγγλίας, φύγετε ἐντεῦθεν. Οὕτω δίδονται τὰ τοιαῦτα δικαιώματα, δὲν λέγω διὰ τὸν κ. Ζαΐμην, ἴσως εὐρεθῇ τις τολμηρότερος αὐτοῦ. Ἰδοὺ πόσον θὰ βλάψετε τὴν πατρίδα.

ΔΕΚΑΣ. Καὶ πάλιν, κύριε πρόεδρε, ζητῶ τὸν λόγον προκειμένου περὶ Κρόμβελ. Μὴ μὲ λησμονήσῃτε.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν πρέπει νὰ νομιζήτε, ὅτι εἰμεθα δούλοι νὰ υποστηρίζωμεν μίαν κυβέρνησιν. Ἰκοντα βουλευτὴν ἐντιμὸν ἐμιλοῦντα· τί θέλετε νὰ κάμετε; ν' ἀνατρέψετε ὅλας τὰς κυβερνήσεις; Ἐσπομώρητε μὲ τὴν ιδέαν τοῦ κυρίου ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, εἰπόντος διὰ νὰ φέρωμεν τὴν εὐνομίαν τοῦ κράτους καὶ τὸν χρυσὸν αἰῶνα, πρέπει νὰ μᾶς ἀρήξῃτε νὰ ζήσωμεν 100 ἔτη, νὰ διαγωνισθώμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν... (θόρυβος). Αὐτὰς τὰς ιδέας ἔχουν ὁ βουλευτὴς δὲ ἐκεῖνος μοι εἶπε· πρέπει νὰ ἐνισχύσωμεν μίαν κυβέρνησιν ὅποιανδήποτε, καὶ αὐτὴ ἡ ὁποία θὰ καταστρέψῃ τὰ καθεστῶτα, καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ υποστηρίχῃ. Βλέπετε, ὅτι αὐτὴ ἡ ιδέα τῆς συντηρήσεως πολλοὺς παρέσυρε, στηρίζεται δὲ εἰς τὸ δημῶδες λόγιον εἰς ὃν θάλω γὰρ τὸ βράδυ, καὶ ἡς μοῦ λειπῇ καὶ τὸ λάδι. Δὲν εἶναι, κύριοι, ἡ καταστροφὴ τῆς Ἑλλάδος αἱ συχναὶ μεταλλαγαὶ τῶν κυβερνήσεων, ἀλλ' ἡ ἀσέβεια αὐτῶν πρὸς τοὺς νόμους. Ἄν ὅλοι αἱ κυβερνήσεις, ἔστω καὶ καθ' ἡμέραν διαδεχόμεναι ἀλλήλας, ἐτήρουν τοὺς νόμους οὐδένα κίνδυνον θὰ ἔτρεχον αἱ πρόοδοι καὶ αἱ ἐλευθερίαι τῆς Ἑλλάδος. Τοιαῦται εἶναι αἱ ιδέαι, τὰς ὁποίας τὸ ὑπουργεῖον ἐμπνέει εἰς πολλοὺς τῶν βουλευτῶν, οἵτινες ἐν καλῇ τῇ πίστει υποστηρίζουν κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἀτυχήτως ἐπειριδομένη εἰς πλειοψηρίαν καταπατᾷ τοὺς νόμους.

Εἰς ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ. Ἐλπισμονόκατε φαίνεται τὰ τῆς Ζαρνάτας.

ΜΙΑΝΗΣΗΣ. Ἀφήξατε τὴν Ζαρνάταν· δὲν σὰς ἐνδιαφέρει παντάπασιν.

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ἐγὼ θὰ ἐμιλήσω περὶ Ζαρνάτας· αἱ μὴ φωνάζουν οἱ κύριοι. (θόρυβος).

ΔΕΚΑΣ. Πρέπει νὰ λάβωμεν ὡς ἀρχὴν, ὅτι πᾶς ὅστις διακόπτει τὸν ἀγορεύοντα, ἐπὶ 8 ἡμέρας νὰ μὴ τὸν δεχώμεθα εἰς τὴν συνεδρίαν.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους καταγγέλλω τὰ πρακτικὰ ὡς παραμορφώσαντα τὴν θέλησιν τῆς Βουλῆς... ἡ ὀρθότερον εἰπεῖν...

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τὰ πρακτικὰ παραμόρφωσαν τὴν θέλησιν τῆς Βουλῆς· τί λέγετε;

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Καταγγέλλω τὸν πρόεδρον, ὡς ἐν τοῖς πρακτικοῖς παραμορφώνοντα τὴν ἀπόφασιν τῆς καὶ συγκατηγορῶ πρὸς τοὺς τοὺς ὑπουργοὺς, ὅτι συνετέλεσεν εἰς μίαν τὸσον δολίαν πρᾶξιν.

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν ἔρχομαι, κύριοι, νὰ ὑπερασπισθῶ τὴν κυβέρνησιν δι' ὅσα κατ' αὐτῆς ἐξετοξεύθησαν· ἦλθον νὰ ὑπερασπισθῶ τὴν πλειοψηφίαν, ὅτι συνῆλθε χθές, καὶ ἐμὲ αὐτὸν, ὅστις ἔλαβον μέρος εἰς τὴν συνεδρίαν, δι' ὅτι καθ' ἡμῶν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐδήματος ἐνόμισαν τινες, ὅτι ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐκτοξεύσωσι βέλη τῶν. Τὸ ζήτημα σήμερον εἶναι σπουδαῖον, εἶναι τὸ ζήτημα ἂν πρίπη μίᾳ μειοψηφίᾳ νὰ κατισχύῃ τῆς πλειοψηφίας, ἢ ἡ πλειοψηφία πρέπει νὰ ᾔσῃ ὁ ὁδηγὸς τῶν πράξεών μας· καὶ ἀπορῶ πῶς ἄνδρες, οἵτινες κανυχώνται διὰ τὰ συνταγματικά τῶν αἰσθήματα, θέλον νὰ θέσουν ὡς ἑστίν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν, ἥτις καταστρέφει τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα.

Ὁ τελευταῖος καταβὰς ἀπὸ τοῦ ἐδήματος σὰς εἶπεν, ὅτι δύο πραξικοπήματα ἐγένοντο μέχρι τοῦδε τὸ τῆς 29 Ἰουνίου καὶ τὸ τῆς 26 Ὀκτωβρίου· τὸν συγχωρῶ δι' αὐτὸ ποῦ εἶπε, διότι ἔλαβεν λυτῶς ἐσχάτως ἀφορμὰς νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν θάνατον, καὶ διὰ τοῦτο ἐνθυμίσαι τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς ἐορτάς. Ἀπέδωκε μοιρὴν κατὰ τὰς πλειοψηφίας ἢ μᾶλλον κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι δέθεν συνετέλεσε καὶ ἡ πλειοψηφία εἰς τὸ νὰ καταστραφῇ ὁ νόμος τῶν 100,000,000, καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ὑποκρίνῃ χθὲς μίαν συνεδρίαν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν καὶ τῶν νεωστὶ φίλων του, καὶ ἐτόλμησε, κύριοι, νὰ τὸ εἶπῃ τοῦτο αὐτός, ὅστις παρέβη τὸ Σύνταγμα, ὅστις κατεπάτησε τὸ Σύνταγμα καὶ ἐτόλμησε ν' ἀπατήσῃ τὸν ἀνώτατον Ἀρχοντα, ὑποβάλλων εἰς αὐτὸν τὴν κύρωσιν νόμου μὴ ἐπιψηφισθέντος, διὰ τὸ ὅποιον τὸν κατηγορῶ ἀπὸ τοῦ ἐδήματος τοῦτου καὶ θέλω εἰσπράξαι τὴν τακτικὴν κατηγορίαν.

ΜΠΟΥΤΟΣ. Σὺ ἦλθες ἀπὸ τὴν Τρίπολιν ἐσχάτως, νὰ υποστηρίξῃς τὸ ὑπουργεῖον Βούλγαρη.

ΜΙΑΝΗΣΗΣ. Κύριε Ταμπακόπουλε, μοι ἐπιτρέπετε νὰ σὰς κάμω μίαν ἐρώτησιν;

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Σὰς ἐπιτρέπω, ἀλλὰ δὲν σὰς ὑπόσχομαι νὰ σὰς ἀπαντήσω ἂν δὲν εὐρεθῶ ἀμέτως εἰς θέσιν.

ΜΙΑΝΗΣΗΣ. Τίνος νόμου ὑπέβαλε τὴν κύρωσιν ὁ κ. Βαλασόπουλος;

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Περὶ καταργήσεως τῶν ἐξηκονταρχῶν, ὅστις ἐψηφίσθη δις μόνον, ἐν τούτοις ἐπακυρώθη ἀπὸ τὸν ἀρχοντα καὶ ἐδημοσιεύθη.

ΜΙΑΝΗΣΗΣ. Σὰς εὐχαριστῶ.

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν διέκοψα κανένα ἀγορεύοντα· παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ διακόπτουν. Ἀπαντῶ δὲ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εἶπεν ὅτι ἦλθον ἀπὸ τὴν Τρίπολιν, ἵνα ὑποστηρίξω τὸ ὑπουργεῖον. Ἐγὼ ὑπεστήριξα τὸ ὑπουργεῖον μόνον εἰς τὰς νομίμους ἐνεργείας του καὶ οὐχί εἰς τὰς ἐκνόμους, καὶ τοῦτο θέλω πράξαι πάντοτε, δὲν θὰ ἤμην τυφλὸν ὄργανον κανενός, καὶ ὅστις νομίζει τὸ ἐναντίον σφάλλει ὡς ἀποδεικνύεται ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν μου, ἀπὸ τὸ 53 μέχρι τέλους ποτὲ δὲν ἠκολούθησα κανένα τυφλῷ.

Δὲν ἔχω κανέν δικαίωμα νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ἐνδόμυχον τοῦ πρώτου ἀγορεύσαντος καὶ νὰ ἐξετάσω τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν θαμὸν αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ὑφάναθῃ διὰ τὴν χθρσινὴν συνεδρίαν. Ἐγὼ ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάσω ἂν καλῶ, ἢ κακῶς ἔχουσι τὰ πρακτικὰ, μετὰ μεγίστης δὲ βραχυλογίας θέλω ἐπιληρθῇ καὶ τινων ἐκ τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποία ἐνόμισαν ὅτι δύνανται σήμερον ν' ἀναφέρουν καὶ νὰ πραγματευθῶν.

τῆς διοικήσεως τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ἀφώρα ὅλον τὸν μέλλοντα χρόνον μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1870. Ἰσα, ἵτα εὐρέθη ἐποχὴ ὡς ἀναπτύξῃ ἡ κυβερνήτης ὅλην τὴν στενοχωρίαν τῆς, εὐρέθη λέγω ἡ ἐποχὴ, προκειμένου περὶ τῶν ὅλων κατ' αὐτὰς τὰς συζητήσεις, κατὰ τὰς ὁποίας τίποτε δὲν ἐγινεν οὐσιώδες, νὰ κλείσῃ τὸ στάδιον διὰ τὴν ἀναπτύξῃ τὴν ἐπιμονὴν αὐτῆς καὶ τὸ πείσμα, καὶ νὰ προβάλῃ τὴν ἐξάντλησιν τῆς ὑπομονῆς τῆς.

Αὐτοί, κύριοι, εἶναι οἱ λόγοι, διὰ τοὺς ὁποίους φρονῶ, ὅτι ἡ χθεσινὴ συνεδρίασις πρέπει ν' ἀκυρωθῇ ὡς συνεδρίασις ἐκνομὸς καὶ ἀνόμιμος, καὶ ἂν ᾖ νὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἐπικαλεσθῇ ἄλλους λόγους οὐσιαστικούς, ἐπικαλοῦμαι, ὡς σὺς προείπον, διὰ τὴν ἀκύρωσιν οὐ μόνον τὸ ἀνόμιμον, οὐ μόνον τὸ ἐκνομὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ λίαν οὐσιώδες διὰ τῆς μεγάλῃς ἐπιφύκης, τὴν ὁποίαν ἔχει εἰς τὰ συμφέροντα, τὰ ὁποία εἶναι ἀνατεθειμένα εἰς ἡμᾶς. (εὖγε, εὖγε ἐκ δεξιῶν).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κύριος Βαλασόπουλος ἔχει τὸν λόγον.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν θὰ ἀπαντήσουν οἱ κύριοι ὑπουργοί;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δὲν εἶναι ἐδική σας ἐρώτησις.

ΜΙΑΝΗΣΗΣ. Κύριε πρόεδρε, ἔχει τις ἀπορίαν εἰς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ ἀξιότιμου βουλευτοῦ Μετολογίου; ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἀντίρρησης, τότε ἡ Βουλὴ παραδέχεται τὸ συμπέρασμα τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Δεληγεώργη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δὲν θέλει ν' ἀπαντήσῃ κανεὶς (θόρυβος); σιωπὴ οἱ ἄλλοι, ἀρῆστε εἰς ἐμὲ τὴν διαύθυνσιν· ὅστις θέλει τὸν λόγον ἄς εἴθῃ.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριοι, δύο κτύποι ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ σημερινοῦ ὑπουργείου κατὰ τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐλευθεριῶν, ἐκπολεῖται ὁ τρίτος διὰ τὴν συμπληρώσῃ τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο τὴν ἀποστολὴν του, διὰ τὴν ὁποίαν εἶναι προωρισμένος. Τὴν 29 Ἰουνίου καὶ τὴν 26 Ὀκτωβρίου, ἡ ἱστορία τοῦ κοινοβουλίου τῆς Ἑλλάδος θέλει τὰς ἐγγράφει εἰς τὰς σελίδας τῆς, ὡς ἀξιωματικοὺς, καθὼς ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ἐγγράφει αὐτὰς ὡς ἐκκλησιαστικὰς ἐορτὰς εἰς μνήμην τῶν ἐνδόξων Ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἐνθυμεῖσθε, κύριοι, ὅτι μέχρι τῆς 23 Ἰουνίου ἡ Βουλὴ δὲν συνεδρίαζε, διότι τὰ τμήματα ἐκτελοῦντο εἰς τὴν ἐξέλεξιν τῶν ἐκλογῶν. Ἐνθυμεῖσθε ὅτι ἐν αὐταῖς ταῖς ἡμέραις ἐδημοσιεύθησαν τὰ Κορομάντσια, ἐδημοσιεύθη ἡ ἀλληλογραφία ἐκείνη, ἡ ὁποία ἐκηλιδώσεν ὅλον τὸ ὑπουργεῖον καὶ πρὸ πάντων τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν. Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν εὐρίσκειτο κατεστραυματισμένος, ἐροῦντο ὅτι μὴ ἀνάπτυξις ἐν τῇ Βουλῇ ἔθιλε κλονίσαι ὅχι μόνον τὰς πεποιθήσεις τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν βουλευτῶν τῆς πλειονοψηφίας· διενοήθη λοιπὸν νὰ κλέψῃ τὴν συζήτησιν. Διὰ τοῦτο τὴν 28 Ἰουνίου, περὶ λύχνων ἄρτος, δίδει τὸ φυλλάδιον τῶν ἐκθέσεων τῶν τμημάτων ἀντὶ οὐδεμιᾶς προταχέως τοῦ προέδρου· ἕκαστος βουλευτὴς περιέμενεν, ὅτι ὁ πρόεδρος θῆκε καμὶ τὴν τακτικὴν πρότακσιν. Ἀλλὰ, κύριοι, ἐναντίον τοῦ κανονισμοῦ, ἐναντίον τοῦ νόμου ὁ ὁποῖος περιέχει τὰς ἐξηρημένους ἐορτὰς, μεταξύ δὲ τῶν ἐξηρημένων εἶναι καὶ ἡ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τὴν 29 Ἰουνίου πρωτῆ, ἐνῶ ἀκόμη ἐκκλησιάζοντο ὅλοι οἱ χριστιανοί, πρὶν ἔλθῃ ἀκόμη ἡ 8 ὥρα, διὰ πολλῶν προσπαθειῶν τὸ ὑπουργεῖον συνεικάλισε τὴν Βουλὴν καὶ διέβλε τὰς ἐπὶ τὰς πρώτας ἐκλογάς, μετ' ἧς τῶν ὁποίων καὶ τῆς Γόρτυνος, ἀσυζητήται, μὴ παρούσης τῆς μερίδος ἐκείνης, ἡ ὁποία εἶχε τὸ ἐνδιαφέρον νὰ ἐλέγξῃ καὶ νὰ συζητήσῃ τὰς ἐκλογὰς τῆς Γόρτυνος. Ὅταν εἰς τὰς 8 ὥρας καὶ 20 λεπτά ἤλθον μετὰ τοῦ φίλου μου κ. Παππαμιχαλοπούλου, βουλευτοῦ Ἐπιδάφρου Αἰμακῆς, εὐρομην ὅτι ἐσυζητεῖτο ἡ ἐκλογὴ Γυθίου. Ἰδὼ λοιπὸν, κύριοι, ἡ πρώτη κλοπὴ τῆς συζητήσεως. Αὐτὸ ἐνθάρρυνε τὸ ὑπουργεῖον νὰ προβῇ καὶ εἰς τὰ χθὲς συμβάντα, διότι εἶδεν ὅτι διὰ τοῦ στρατηγήματος, ὁ κύριος ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν διέφυγε τῶν

ὄντι μεγάλον κίνδυνον, διὰ τὸ ὅποιον ὑπαχρίστη πολλοὺς φίλους τοῦ ἐν Φαλήρῳ συμποσιᾶσαι μετ' αὐτῶν, εὐθὺς μετὰ τὴν διαλύσιν τῆς συνεδριάσεως.

ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τὸν λόγον, κύριε Πρόεδρε.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Δευτέρᾳ ἀξιωμακόμεντος ἐποχῇ εἶναι ἡ 26 Ὀκτωβρίου, ἡ χθεσινὴ συνεδρίασις. Ἐπειδὴ, κύριοι, εἰς τὴν παρελθούσαν Κυβέρνησιν ὡς ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ὑπεστήριξα τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1868 συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ζήμου ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ συνέταξα καὶ ὑπεστήριξα τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1869, περὶ ὧν πολὺς ἐγένετο λόγος, ὡφελον μεταξύ τῶν πρώτων νὰ λάβω τὸν λόγον, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συζητήσεως δὲν ἤμην παρὼν καὶ κατόπιν ῥήτορας τῆς ἄλλης μερίδος ἀλλεπαλλήλως κτελέσθον τὸ ἔθμα. Πρὶς τὸ ἐσπέραι τοῦ Σαββάτου, ὅταν ὁ κύριος Πρωθυπουργὸς ἠθέλησε νὰ κηρύξῃ ἀποπειρατωμένῃ τὴν συνεδρίαν, ἐζήτησα τὸν λόγον μετὰ τοῦ κυρίου Δεληγεώργη, καὶ ἐπειδὴ ἡ ὥρα ἦτο περασμένη ἐζητήθη ἡ ἀναβολή.

Ὁ προλαλήσας εὐγλωττος ῥήτωρ κύριος Δεληγεώργης, σὺς ἐξέθεσε τὴν ἱστορίαν ὅλης τῆς ἀναβολῆς. Περιέμενον, κύριοι, σήμερον νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν οἰκονομικῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος μας, νὰ ὁμιλήσω περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1870, καὶ νὰ ὑπομνήσω εἰς τὸν κύριον Πρωθυπουργὸν τὸν κύριον Ζήμην, πρᾶγμα τὰ τινα, τὰ ὁποία πολὺ γρήγορα ἐλκυσμόνηται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Σιωπὴ, κύριοι, δὲν ἀκούομεν ἡμεῖς οἱ περὶ καθεμῶν.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐγὼ, κύριοι, καὶ ὡς ἰδιώτης καὶ ὡς δημοσίως ἄνθρωπος εἶμαι ζήλωτης τῆς οἰκονομίας καὶ ὁπαδὸς αὐτῆς μετὰ πεποιθήσεως, καὶ ὅταν ἤλθον κατὰ πρῶτον ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν μεγάλας οἰκονομίας ἴφρον εἰς τὸν κλάδον ἐκείνον, ἐλαττώσας τὸν μικρὸν τοῦ προϋπολογισμοῦ κατὰ 200,000 δραχμῶν. Ὅταν δὲ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1868 ἐργαζόμεν μετὰ τοῦ κυρίου Ζήμη, παρώτρυνον, καὶ συνέτρεχον τοῦτον εἰς τὸ νὰ φέρῃ οἰκονομία, ἀλλὰ με εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν ἡ Βουλὴ, δὲν εἶναι δυνατόν μίᾳ ἐπιτροπῇ νὰ εἴρῃ οἰκονομία, αὐταὶ ἀνήκουν εἰς τὴν πρωτοβουλίαν μιᾶς Κυβερνήσεως. Ἐλθὼν ἐγὼ πρὸ αὐτοῦ εἰς τὰ πράγματα ἔφερον τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1869, εἰς τὸν ὅποιον τιμῶντι ἔφερον μεγάλας οἰκονομίας, ἀναδυναύουσας εἰς 2,100,000. Ὑποστηρίζω κατ' ἀρχὴν τὴν οἰκονομίαν προέβην μέχρι παραιτήσεως. Χρῆστον νὰ ὁμολογήσω, κύριοι, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἐκείνο καὶ πρὸ πάντων ὁ πρωθυπουργὸς ὑπεστήριξε ὅλας δυνάμεις τὰς οἰκονομίας, αὐτὸς ὁ πολιτικὸς πεισθὶς περὶ τῆς ἀνάγκης τῶν οἰκονομικῶν προέτρεψε πολὺ ἡμῶν εἰς τὸ στάδιον τοῦτο, διότι εἰς τὸν κλάδον τοῦ ἔφερε τὰς μεγαλειτέρας οἰκονομίας. Ἀλλ' ὁ κύριος Ζήμης ἐλθὼν εἰς τὰ πράγματα ἐλησμόνησε ἐντελῶς αὐτὰς τὰς ἰδέας· καὶ ὅχι μόνον ὅλος ὁ προϋπολογισμὸς εἶναι ἀνώτερος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ὑπουργείου του προσέθηκε 273,000 δραχμαὶ ὑπὲρ τὰ ἐψηφισθέντα τὸ 1869.

Α ΠΕΤΣΑΛΗΣ Διὰ δημόσια ἔργα.

ΒΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ. Ὅτι δὲν μετεχειρίσθημεν τὴν ἰδέαν τῶν οἰκονομικῶν ὡς μέσον δημοκρατίας, ἀποδείξαι ὅτι καὶ ὡς ἀντιπολίτευσις καὶ ὡς μέλη τῆς κυβερνήσεως πάντοτε ὑποστηρίζομεν τὰς οἰκονομίας· τοῦτο ὅμως δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἴπῃ καὶ ὁ κ. Ζήμης. Ἐρεπε, κύριοι, ν' ἀναπτυχθῇ εὐρύτερον ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση, ἂν καὶ πολὺ καλῶς καὶ εὐκρινῶς ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς τῆς Τριφυλίας καὶ ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς Μεσσηνίας, ὑπεστήριξαν τὸ ἄτοπον τῆς κατανγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν γραμματίων, ἂν καὶ ἀπέδειξαν ὅτι 21,000,000 πλέον τῶν τακτικῶν ἐξόδων διεσκορπίσθησαν εἰς διάστημα ὀλίγων μηνῶν.

ὅτι παρήλθεν ὁ καιρὸς ἐκεῖνος· ὅλοι βλέπομεν ἐδῶ, καὶ οἱ ἐνοούμεν καὶ ὅλοι ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὸν τόπον αὐτόν. Δὲν θέλω ν' ἀναφέρω ὀνόματα, δὲν θέλω νὰ τραχύνω τὰ πράγματα, ἀλλ' εἶναι βέβαιον, ὅτι ἐκ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὑπάρχον τινες ἐνταῦθα καὶ ἀνεχώρησαν. Τώρα, πιστεύετε, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐχωμεν ἐλεγχον συνειδήσεως ἡμεῖς διὰ τὴν χθεσινὴν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς, ἀφοῦ σὰς ἴδωμεν ἐδῶ περὶ μὲ τὰ μᾶζια μας, ἀφοῦ ἡξιοῦνται ὅτι τὸ σάββατον τῇ προτάσει τῇ ἰδικῇ σας ἀπερσιίσθη διὰ τὴν Κυριακὴν ν' ἀνακληθῇ ἡ συζήτης; Δύνασθε νὰ μᾶς ὑβρίζετε; ἀλλ' ὅχι καὶ νὰ ἀποδεχέσθε ποτε, ὅτι ἔχομεν ἄδικον. Δὲν ἔχομεν ὅμως οὐδεμίαν ἀνάγκην τῆς ἀποφάσεώς σας.

Κύριοι, δὲν θέλω νὰ ἐξενέγκω κατηγορητήριον, ἀλλ' ἀπαντῶ εἰς κατηγορίας, καὶ δυστυχῶς τὴν φράσιν ταύτην ὑπάρχει κατηγορία οὐχὶ κατὰ τοῦ ὑπουργείου, ἀλλὰ κατὰ τῆς Βουλῆς αὐτῆς, ἀφοῦ μᾶς λέγετε, ὅτι ἐκλαστογραφῶμεν τὰ πρακτικά, ἢ ὅτι διιστρέψαμεν τὰ γεγονότα. Αὐτὰ ὅμως δὲν εἶναι ἀληθῆ· ἰσχυρίζομεθα, ὅτι ἡμεῖς ἐλάμαμεν τὸ καθῆκόν μας, σὺ, δὲ οὐχὶ ἀπεχωρίζεσθε, διότι τὸ αὐτὸ ἐστὶν ἀποχώρησις ἀπὸ τῆς Βουλῆς, ὡς καὶ ἐκ προθέσεως μὴ ἐλευσίς. Σὰς προσθέτω, ὅτι καὶ ὅλας τὰς συνεδριάσεις καὶ τὰς συζητήσεις τὰς τελευταίας, τὰς σπουδαίας, δὲν ἐνθυμήθητε, ὅτι τὸ ἔθνος ὀφείλει 400,000,000, ὅτι ἡ ὑπογραφή του δὲν ἔχει πέρασιν, διὰ νὰ σκεθῇτε καὶ μελετήσετε, πῶθεν προέρχεται τὸ κακόν. Περὶ τακτοποιήσεως χρητῶν οὐδεὶς ἐγένετο λόγος, ἀλλὰ μόνον περὶ διαχωρίσεως. Ἀλλὰ πρέπει νὰ τρέμωσι τὴν ὁργὴν τοῦ Κυρίου ἐκείνου, ὅσοι ἐκούστησαν τὰ χρέη, ἂν τὰ ἐκούστησαν διὰ προσωπικοὺς λόγους, καὶ οὐχὶ οἱ πληρόντες αὐτά. Τὰ πάντα, κύριοι, ἔχουσι κακῶς, ἀλλὰ τὸ κακόν εἶναι εὐθεράπευτον, ἀπὸ λαΐφης ὁ ἀγριος φαρμακός, εἰς τὸν ὅποιον ἐν συνόλῳ ἐρῶμεν. (εὖγε, εὖγε).

ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Π. τί, κύριοι, τὰ σοφίσματα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπικαλύψωσι τὴν ἀλήθειαν; ἡ ἀλήθεια, κύριοι, ἔχει τὰς ἀκτίνας τῆς λίαν διαπεραστικῆς, διὰ τῶν ὁποίων διασχίζει τὸν πῆλιν τῶν σοφισμάτων καὶ τὰ παριστάνει ὅπως εἶναι γυμνά καὶ τερατώδη εἰς τὰς ὕψεις τῆς κοινῆς· ἤρχισα, λέγει, ἡ ἐπίθεσις ἀφ' ὅπου ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἡ ὑπεράσπισις, τοῦτέστι, ἡ ἐπίθεσις ἤρχισεν ἐκ μέρους τῆς ἀντιπολιτεύσεως πρὸς τὴν συμπολίτευσιν, ἐνῷ ἔπρεπε σήμερον νὰ ἔχῃ τὴν ἐπίθεσιν ἡ συμπολίτευσις πρὸς τὴν ἀντιπολίτευσιν. Θὰ ἐξετάσω, κύριοι, αὐτην τὴν τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους ἀνέπτυξεν ὁ πρὸ ὀλίγου καταβῆς τοῦ θήματος τούτου, καὶ θὰ ἴδωμεν ἐάν πράγματι ὁ κ. Ροντήρης εἶχε δίκαιον ν' ἀντιστρέψῃ οὕτω πάλιν, ὡς ἀντὶστρέψῃ τὰ πράγματα. Κατέκρινε, κύριοι, καὶ κατέκρινεν ὅχι τὴν ἀντιπολίτευσιν, ἀλλὰ τὴν Βουλὴν ὁλόκληρον, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέλους κῆλεσε νὰ ὑπερασπισθῇ, εἶπεν, ὅτι ἡ ἀδράνεια ἀπάσης τῆς Βουλῆς εἶναι ὑπερβία· ὁ κ. Ροντήρης. Τὸν κ. Ροντήρη κατ' αὐτὴν τὴν σύνοδον ἐν τῇ Βουλῇ ταύτῃ δὲν εἶδον παρὰ εἰς μίαν ἐξελαγξὴν ἐκλογῆς, λίαν σπουδαίαν καὶ εἰς τὴν σημαντὴν συνεδρίαν. Ὁ κ. Ροντήρης κατέκρινε καὶ ἐπέκρινε πολλὰ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, διότι δὲν ἔλαβον τὸν λόγον καὶ δὲν ἀνέπτυξαν τὸ ζήτημα ἐπὶ τῶν οικονομικῶν πραγμάτων, ὅπως ἐκεῖνος ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀναπτύξῃ. Ἀλλ' ὑμεῖς, κύριοι Ροντήρη, φέροντες τὴν καταγγελίαν τῆς ἀδρανείας ἐπὶ ὅλων τῶν συναδελφῶν σας, ποῦ εἶθε κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ δὲν ἀνεπτύξατε τὰ σοφὰ, τὰ οικονομικὰ ἐπιχειρήματά σας; Ὁ κύριος Ροντήρης κῆλεσε ν' ἀναπτύξῃ σήμερον, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις συζητήσασα ἐπὶ τῆς γενικῆς συζητήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἔφερε τὴν σύγχυσιν. Τὴν σύγχυσιν ποσῶς δὲν ἔφερε, κύριοι Βουλευταὶ ἐκ Ναυπακτίας, ἡ ἀντιπολίτευσις, τὴν σύγχυσιν τὴν ἔφερατε σὺς σήμερον, διότι εἶ-

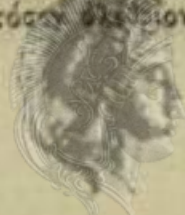
χατε συμφέρον νὰ συγχύσετε τὰ πράγματα καὶ μὴ ἀφήσετε καθαρὰ τὴν ἀλήθειαν ὅπως φωτίσῃ τοὺς πάντας. Τὴν σύγχυσιν ἔφερατε σήμερον, διότι σήμερον δὲν εἶχετε δικαίωμα πρὶν ἢ λαθῇ τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἀντικείμενον, δὲν εἶχετε τὸ δικαίωμα νὰ ἐμιλήσασθε ἐπὶ τοῦ οικονομικοῦ ζητήματος. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν δὲν ἐπρόκειτο σήμερον, ἐπρόκειτο καθαρῶς, ἐάν ἡ χθὲς γενομένην συνεδρίασις ἐγένετο καλῶς ἢ ὀχι· ἀποδείξεις μάλιστα, κύριοι, ὅτι ὁ κ. Ροντήρης ἀδράνως εἰργάσθη τοῦλάχιστον κατ' αὐτὴν τὴν σύνοδον εἶναι ὅτι οὗτε τὸ ποσὸν δὲν γινώσκει, ἀλλὰ μᾶς ἔλεγε τὸ δάνειον τῶν 100 καὶ τῶν 15,000,000 καὶ δάνειον τῶν 15,000,000 δὲν ὑπάρχει καὶ, καὶ μήπως ἐπρόκειτο κανεὶς ἀριθμὸς περὶ μικροῦ ποσοῦ διὰ νὰ εἴπῃ ὅτι διέφυγε τὴν ἐξουδερ-
κῇ προσοχὴν τοῦ ἐντίμου βουλευτοῦ Ναυπακτίας;

Ἐνταῦθα καταλαμβάνει τὴν ὥραν τοῦ προέδρου ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Κολιάντος, ἀπεσυρομένου τοῦ προέδρου κ. Χρησιδίου.

ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Ἐπρόκειτο περὶ δανείου, καὶ δανείου μεγάλου καὶ τὸ δάνειον αὐτὸ ὁ κατηγορῶν ὁλόκληρον τὴν Βουλὴν ἐπὶ ἀδρανείᾳ δὲν γινώσκει πόσον ἥτο.

Περὶ τίνας πρόκειται σήμερον, κύριοι; Πρόκειται καθαρῶς περὶ τούτου. Ὁ κ. Δελγιγιώργης βουλευτῆς τοῦ Μεσολογγίου ἔφερε τὸ ζήτημα, ὅτι ἡ χθεσινὴ συνεδρίασις ἐγένετο κατὰ παράβασιν τοῦ κανονισμοῦ, διότι ἡ ἡμέρα ἡ χθεσινὴ ἦτον ἐξαίρετος, ἐπομένως ἀπαιτεῖτο βετὴ καὶ ὁριστικὴ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς, διότι ἡ συνεδρίασις ἦτον ἐκτακτος. Τί θὰ ἀποκριθῇ ὁ κ. πρόεδρος, εἴτε ὁ βουλευτὴς ἐκ Ναυπακτίας, εἴτε ὁποιοσδήποτε ἄλλος θέλει νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ χθεσινὴ συνεδρίασις ἐγένετο νομίμως; τί θὰ εἴπῃ ὅταν τῷ εἰπωμεν ὅτι κατὰ τὴν προχθὲς τὸ ἑσπέρας ἐπειδὴ βραδέως διαλύθη ἡ Βουλὴ, καὶ ἐπειδὴ συναδελφοὶ μᾶς τινες ἔβησαν νὰ ἐμιλήσωσιν; ὁ κύριος Πρόεδρος, διότι ἡ συνεδρίασις ἦτο ἐκτακτος, ὤφειλε νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ· ἄς μᾶς εἴπῃ ἐάν τοὺς εἰδοποίησεν; εἰδοποίησε μόνον τὸν κύριον Μουρί-
κην καὶ ἀπέστειλεν ἅμαξιν καὶ τὸν ἔφερε κατ' ἡν ὥραν ἦτο συνεδρίασις. Ἀλλ' ὁ κύριος Λάμπας, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εὐρίσκατο, καὶ ἦτο ἐπίσης ἀσθενὴς, εἰδοποιήθη διὰ νὰ ἐλθῇ εἰς τὴν συνεδρίαν; Αὐταὶ εἶναι αἱ ἀναντιρρήτοι ἀλήθειαι, αὐτὰ εἶναι τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα διασπείδουσιν ὅλα τὰ σοφίσματα ὅσα μεταχειρίσθητε διὰ νὰ ὑποστηρίξῃτε ὅτι ἡ τερατώδης συνεδρίασις, ἡ ὁποία ἐγένετο χθὲς, ἐγένετο νομίμως. Κύριοι βουλευταὶ, γινώσκετε καλλίον ἐμοῦ ὅτι τρεῖς εἶναι οἱ τρόποι διὰ τῶν ὁποίων προκαλεῖται ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς ἐπὶ παντὸς ἀναρρομένου ζητήματος. Τὸ ἐν μέσῳ διὰ τοῦ ὁποίου καταρτίζεται ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς, εἶναι ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψευδοφροῖα, τὸ ἕτερον εἶναι ἡ δι' ἀναστάσεως καὶ τὸ τρίτον δι' ἐπινεύσεως ὅλης τῆς Βουλῆς, ὅταν τοι-
εῖται δὲν ὑπάρχῃ ἀντίρρσις. Ἐρωτῶ τὸν βουλευτὴν Ναυπακτίας, ποῖον ἀπὸ τὰ τρία τὰῦτα συστήματα μεταχειρίσθη προχθὲς ὁ κ. πρόεδρος διὰ νὰ καταρτίσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς, ὅτι ἔχομεν συνεδρίασιν τὴν χθὲς; οὐδὲν, κύριοι καὶ διότι οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἐγένετο, ἔπαυσε ὅτι καμμία ἀπόφασις δὲν ἐγένετο. Χθὲς, κύριοι, κατὰ τὴν συνεδρίαν παρεβήθη καὶ ἀντεστάθη ὅσον ἡδυνάμην νὰ μὴ προσῇ οὔτε τὸ ὑπουργεῖον οὔτε τὸ προεδρεῖον εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν ἐπέσπευδε τὸ ὑπουργεῖον. Εἶπον, κύριοι, καὶ σήμερον δυστυχῶς δὲν τὸ ἔκρινε τοῦτο, οὔτε εἰς τὰ πρακτικὰ τὰ στενογραφηθέντα, τὸ λέγω ἐν παρόδῳ.— Εἶπον, ὅτι οὔτε τὰ τελευταία δημοτικὰ συμβούλια τῆς Πιεραιᾶς δὲν ἔβηλον κάμει ποτέ τοιαύτην συνεδρίασιν καὶ ἔβηλον προκαλέσει τοιαύτην ἀπόφασιν.

Τὸ εἶπον λοιπὸν, κύριοι, διότι εἶχον δικαίωμα νὰ τὸ εἴπω, κατ' ὅσον νομίζω, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καθιερωθῇ ἐντός τῆς Βουλῆς ἐν προηγουμένον τόσο κακόν, τόσο ἐκείνον ἀνέφερον

σεως, εάν ἐμελέτων τὸ σύστημα τῆς ἀποσυγκεντρώσεως ἐμελλεν νὰ γνωρίζωσιν ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ὅπως ἔχουσι τὰ τῆς διοικήσεως, ἢ ἀποσύνθεσις τῆς διοικήσεως, ἐν ὅσῳ διατελεῖ ἡ πᾶσι αὕτη, ὑφίσταται. Ἐχομεν συγκεντρωτικὸν σύστημα καὶ αὐτὸ ἔχει ἀποτελέσματα, ὅτι ἡ διοίκησις δὲν ὑπάρχει ἀνεξαρτήτως αὐτῆς τῆς κυβερνήσεως. Ἡ κυβερνήσις εἶναι ἡ μόνη δύναμις διὰ τὴν διοικῆσαι τοῦ τόπου, διότι οἱ ὑπάλληλοι εἰς τὰς ἐπαρχίας οὐδεμίαν σχεδὸν ἔχουσι δικαιοδοσίαν. Κατὰ τὸ σύστημα αὐτὸ ἐρωτῶ, εάν τὸ σύστημα αὐτὸ δὲν ἔχη καμμίαν ὥθησιν, τί θέλει γίνεαι;

ΜΙΑΗΣΗΣ. Διὰ τί νὰ μὴ γίνῃ ἡ ὥθησις;

ΡΟΝΤΗΡΗΣ. Ἐν πρώτοις, κύριοι, σὰς λέγω, ὅτι τὰ πολιτικὰ ζητήματα εἶναι μείζονα τῶν διοικητικῶν· διότι ἀρ' ἐνός τοῦ κράτους αὐτὸ, τὸ εἶδος τῆς διοικήσεως δίδει τὸ καθήκον εἰς τὴν κυβερνήσιν νὰ ἐνασχολῆται εἰς τὰ πολιτικὰ ζητήματα, τὰ ὅποια οἱ βουλευταὶ θέλτε νὰ ἐξετάσετε· ἐρωτῶ νὰ μοὶ ἀπαντήσετε, ὅλαι αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἡ κυβερνήσις δὲν ἐξιστάται, καὶ δὲν βλέπομεν ὅλους τοὺς ὑπουργοὺς ἐδῶ; καὶ μήπως ἡ διοίκησις δὲν χρεώζει χρόνον καὶ ὅταν ὁ χρόνος αὐτὸς κατατρώγεται ἐνταῦθα, πῶς ἡμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν διοίκησιν; ἀλλ' ἡ διοίκησις εἶναι λεία καὶ κενή, κύριοι, ἡ διοίκησις ἔχει ἐκτός τῶν ἄλλων καὶ τὴν ληστείαν καὶ τὴν εἰσπραξὶν τῶν φόρων· ἡ μὲν ληστεία λυμαίνεται τὸν τόπον, ἡ δὲ στήριξις τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων ἀμείβει· διότι τί ἡξεῦρε ὁ εἰσπράκτωρ, ὅτι θὰ συμβῇ μετ' ὀλίγον, τί ἡξεῦρε ἂν ἐξεργόμενος νὰ κάμῃ εἰσπραξίν, εἰς τὴν εἰσπράξιν καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του θὰ εὕρῃ τὴν παροῖν του; λέγω λοιπὸν, ὅτι ἡ ἀντιπολιτεύσεως ἀποκρούσασα καὶ μὴ πιστεύσασα εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ κυρίου πρωθυπουργοῦ, τὴν ὁποίαν ἐξέτεσε περὶ τοῦ συστήματος τῆς ἀποσυγκεντρώσεως, συνέτελεσε πολὺ εἰς τοῦτο, ἀναλαμβάνω δὲ νὰ εἶπω ὅτι τὸ σταματῆν τὴν Κυβέρνησιν, τὸ σταματῆν τὴν διοίκησιν εἰς τὰς ἐπαρχίας, εἶναι ἴσον τοῦ ἀφίνειν τὴν ληστείαν νὰ λυμαίνεται τὸν τόπον καὶ ἀναβάλλειν τὴν εἰσπραξὶν τῶν φόρων.

Διευτύωσάν, κύριοι, πρότασιν ἀκρόατος τῶν πρακτικῶν ἀφίνειν τὸ μέρος τοῦτο, θὰ τὸ ἐξετάσω κατόπιν. Ἀλλὰ λυπηρὸν εἶναι ὅτι ὁ τόπος, ἀφ' οὗ ἐξενέχθησαν αἰτιάσεις κατὰ τῆς Βουλῆς αὐτῆς, εἶναι τὸ ὅχημα τοῦτο, τῆς Βουλῆς αὐτῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν ὤφειλον οἱ λαλήσαντες ὡς ἀντιπροσωπεύουσιν τὴν πατρίδα νὰ ἔχουν σέβας περισσώτερον, τοιοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον τίποτε χθές δὲν ἐγένεν ἐκνομον. Ὅτι δὲν ὑπῆρχε, κύριοι, ὁ σεβασμὸς, ὅστις ὤφειλετο μεταξὺ ἡμῶν, τοῦτο ἐγένεν ὅση καταληπτὴν ὁ μὴ σεβασμὸς, κατ' ἐμὲ, εἶναι ἐγκλημα, διότι εἶναι ἐλάττωσις τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸ μέγα αὐτὸ σῶμα, τὸ ὅποιον ἀντιπροσωπεύει τὴν πατρίδα. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρχον φράσεις τινεῖς, δὲν ἐπρεπε νὰ γίνῃ τὸ τοιοῦτον, μολοντοῦτο, κύριοι, πρῶτον πρᾶγμα τὸ ὅποιον πρέπει νὰ σέβεται τις εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ δίκαιον. Ἄς ἐξετάσωμεν πῶς ἀποδεικνύεται αὐτὸ, κύριοι· κατηγοροῦσαν τὴν πλειονοψηρίαν ὅτι ἐν ἀπουσίᾳ αὐτῶν συνεδρίασεν, ὅτι τὰ πρακτικὰ εἶναι πλακτά, ἐπομένως ὅτι ἀντεποιήθημεν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχομεν, ὅτι κατεστήσαμεν συνεδριάσιν ἐκνομον, τὸ ὅποιον, κύριοι, ἔχει τὰ στοιχεῖα τοῦ κακούργηματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας. Τὸ νὰ λάβῃ τις τὴν ἐξουσίαν τὴν νομοθετικὴν ἐναντίον τοῦ Συντάγματος, τοῦτο εἶναι ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας, ἐδύνάτο τις ἐντός τοῦ δικαίου του νὰ ἐξενέγκῃ κατηγορίαν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβω πῶς ἐκλείπειν ἡ συνεδρίασις τὸ Σάββατον τὸ ἐσπέρας; ἐν ὀλίγοις σὰς λέγω ὅτι ἔφερε πρότασιν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀναβολῆς, τὴν ἀπεδέχθη εἰς ὑπουργός, ἐτε λείωσιν ἡ ὑπόθεσις· ποῖος δὲν ἐσεδέσθη, κύριοι, τὴν πρότασιν αὐτὴν τὴν ἰδικὴν σας, τὴν ὁποίαν ἡ πλειονοψηφία παρεδέχθη; ἀκούσατε, ἐάν τοῦτο ᾔναι σωστὸν, ἀληθινόν· ἤμην παρών, κύ-

ριοι, εἶχε γίνεαι λόγος περὶ ἀναβολῆς, ὁ κ. ὑπουργὸς εἶπε τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους δὲν συναινέι, ὁ δὲ κ. Λομβάρδος εἰς τὴν πρότασιν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς, ὥρισε καὶ εἶπεν αὐρίον, καὶ ἐπειδὴ ἦτο Σάββατον, πολὺ εὐκόλον ἦτο νὰ ἐνοήσωμεν τότε τὸ αὐρίον, ὅτι εἶναι ἡ Κυριακή.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Ἡμπορῶ νὰ σὰς ἐρωτήσω κατὰ τι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κροεῖν τὸν κώδωνα). Ἡσυχία, κύριοι.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Διὰ τί, κ. Πρόεδρε, σὰς πιάνουν τὰ νύκτα, ὅσκις θέλομεν νὰ ἐρωτήσωμεν τι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Πρέπει νὰ προσέχητε, κ. Μιλητή, νὰ μὴ γίνεαι ὁ πρόεδρος ἀντινείμενον χλευασμοῦ· διότι ἐγὼ τοιαύτην θέσιν προέδρου δὲν τὴν δέχομαι, τὴν πετῶ κάτω.

ΡΟΝΤΗΡΗΣ. Ὁ κ. Λομβάρδος εἶπεν αὐρίον νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτης, ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἀναβὰς ἀπεδέχθη· οὐδαίς ἀντεπεν· ὁ κ. Διευθυντὸς ἐξέτεσε τὴν ἀναβολὴν ὑποστηρίξας τὴν πρότασιν τὴν προηγουμένην τοῦ κ. Λομβάρδου, δὲν διευτύωσεν ἑνὴν πρότασιν οὐδ' ἐζήτησε τὴν ἀναβολὴν διὰ τὴν δευτέραν. Ἐν τῷ συμβιβασμῷ τούτῳ ἐπαύθη ἡ Βουλὴ καὶ ἀνεχώρησε· οἱ δὲ βουλευταὶ ἐφώνηζον, αὐρίον, αὐρίον, καὶ εἰς τὸ αὐρίον ὅλοι ἦσαν σύμφωνοι, διότι ᾔνουν αὐτοὶ οὐχὶ ἀπόψε· καὶ εἶμαι ἐξέπαιος, ὅτι καὶ πλείστοι τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐφώνουν αὐρίον. Ὅτε δὲ οἱ βουλευταὶ διεσκορπίζοντο, ἠκούσθησαν φωναί τινες, τὴν δευτέραν, τὴν δευτέραν, φωναὶ ἐλατταί, μὴ σπουδαίει δηλαδὴ, διότι δὲν διευτυπώθησαν εἰς πρότασιν. Ἡ πλειονοψηφία ἡ ἀποδεχθεῖσα τὴν σύμβασιν μεταξὺ ἐνός τῶν προστάτων τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ἐξεφράσθη τὸ αὐρίον. Διὰ νὰ παραπονεῖσθαι ὅμως σήμερον, λέγετε, ὅτι ἐπρεπε νὰ διατυπωθῇ πρότασις, καὶ ἐπρεπε ν' ἀποφανθῇ ἡ Βουλὴ. Ἀλλὰ, κύριοι, ὑποστηρίζω, ὅτι ἔχετε ἀδίκον ὑπὸ νομικὴν ἐποψίν. Ἡ ἡμερησία διάταξις προσδιορίζεται ὑπὸ τοῦ προέδρου τῇ συγκαταθείσει τῆς Βουλῆς. Τί σημαίνει τοῦτο; ὅτι ὁ πρόεδρος ὡς πρὸς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἔχει τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ὁ πρόεδρος ἀποφασίζει, ἐκτός ἂν ἡ Βουλὴ ἀπαγορεύσῃ ἢ διατάξῃ ἄλλως. Σὰς φέρω δ' ἐν παράδειγμα, ἂν μίαν ἐσπέραν συνεδριάξοντες διαλυθῶμεν χωρὶς νὰ εἴπωμεν τίποτε, δὲν θὰ συνελθῶμεν ποτε ἐδῶ; Ὁ πρόεδρος λοιπὸν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὀρίσῃ τὴν ἡμέραν, διότι ἡ διοίκησις ἀνήκει εἰς αὐτόν, ἡ δὲ συγκλήσις τῆς συνεδριάσεως εἶναι διοίκησις. Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ὁ κανονισμὸς δὲν λέγει, ὅτι ἡ Βουλὴ ἀποφασίζει περὶ τῆς ἡμέρας τῆς συνεδριάσεως ἀλλ' ὁ πρόεδρος τῇ συγκαταθείσει τῆς Βουλῆς, ἥτις προκύπτει ὡς τεκμήριον, *juris ei de jure*, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἀπαγορεύσις, καὶ ἀπαγορεύσις σπουδαία ὑπάρχει ἂν διατυπωθῇ πρότασις, ἀλλὰ τοιαύτη δὲν διατυπώθη. Δύνασθε δὲ σὺς ἦδη νὰ εἴπητε εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἔχετε τὴν ἐξίωσιν, ὅτι ἡ χθεσινὴ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν ἀγνοίᾳ ὑμῶν; καὶ πῶς ὅλος ὁ κόσμος τὸ ἐγνώριζε; Χθές ἦτο τόσο ἀκρατήριον ὅσον καὶ σήμερον σχεδόν· καὶ τὸ θεωρεῖον τῶν κυριῶν ἦτο πλήρες καὶ καθὰ ἤκουσα, ἦσαν καὶ συγγενεῖς σας, τῶν ἀντιπολιτευομένων. Χθές, κύριοι, ἡμεῖς συνηντήθημεν πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ ἐσπέρᾳ, καὶ ὅπου συνεντήθημεν εἶπομεν ἔχομεν συνεδριάσιν· πανταχοῦ ἦτο πασίγνωστον τοῦτο. Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο τὴν 12 καὶ ὤρειαμεν νὰ προβῶμεν καὶ προέβημεν, διότι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ χεῖρ κανεὶς νὰ παραλύῃ τὰς ὑψηλὰς τῆς Βουλῆς λειτουργίας· εἰς τὰς 3 τὴν ἀπόφασιν μας ἐξεδηλώσαμεν δὲ ὀνομαστικῆς κλήσεως. Καὶ ἐνθυμηθῆτε τί ἐνοῶ δὲ ὀνομαστικῆς κλήσεως· ἀρχομένης τῆς ὀνομαστικῆς κλήσεως μέχρι τοῦ πέρατος ἔδύναντο νὰ συνέλθουν οἱ ἀπόντες καὶ ἂν ἦσαν καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οὐχὶ ἐδῶ. Δὲν παίζομεν, κύριοι· ἠθέλησατε ν' ἀποχωρήσετε, ἀλλὰ δι' αὐτὸ πρέπει νὰ παραλύσῃ ἡ Βουλὴ; πρέπει νὰ παραλύσῃ ἡ διοίκησις, διότι ἐχρημάζοντο νὰ γίνων μεταξὺ σας διαπραγματεύσεις τινεῖς; ἂς μὴ ἀφίστασθε,

τὸ καθήκον μας, καὶ αἰεὶ ὅχι; ἡμεῖς ἤλθομεν, αἰεὶ δὲν ἤλθετε. Δὲν ἐπαναλαμβάνω ὅσα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἶπε· θὰ κάμω ὅμως μίαν μόνην παρατήρησιν, καθόσον ἀποδίδει τὰς νοουθεσίας, τὰς ὁποίας ἠθέλησε νὰ δώσῃ πρὸς τὸν ἐντιμόν καὶ ἀτομικὸν καὶ πολιτικὸν μου φίλον κ. Μίλησην. Εἶσαι νέος, κ. Μίληση, λέγει ὁ κ. Κρεστενίτης, καὶ ἀκολουθεῖς τὸ παράδειγμα ἡμῶν τῶν γερόντων, οἱ ὅποιοι εἰμὲθα συντηρητικοὶ καὶ θέλομεν τὴν ὑποστήριξιν μιᾶς κυβερνήσεως, καὶ ἔστω, ἐάν αὐτὴ ἡ κυβέρνησις ᾖ καὶ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου. Ἀς μοῦ ἐπιτρέψῃ ὁ ἀξιότιμος φίλος μου, κ. Κρεστενίτης, νὰ τῷ εἰπῶ, ὅτι τῆς γερωντικῆς ηλικίας αἱ συμβουλαὶ εἶναι πάντοτε σεισασιαί, ὅταν ὡς ἐκ τῶν προηγουμένων τῶν δεικνύουν, ὅτι εἶναι τοιαῦται, ὥστε δύνανται νὰ ὀδηγήσουν εἰς ἀσφαλῆ λιμένα· ἀλλ' ὅταν βλέπω ἐνώπιόν μου ἐν σύστημα ἐπὶ τριακονταετίαν ὑποστηρικτὴν, καὶ τὸ ὅποιον ἔφερε τὸν τόπον καὶ τὴν ἄλλην δυναστείαν καὶ τὸν ἀξιότιμον φίλον μου κ. Κρεστενίτην εἰς θέσιν, ἣτις δὲν ἦτο βεβαίως θέσις εὐάρεστος· ὅταν βλέπω, ὅτι τὸ αὐτὸ τοῦτο σύστημα μοῦ προτείνει νὰ ὑποστηρίζωμεν, λέγω, ὅτι καὶ ὁ φίλος μου ὁ κ. Μίλησης, ἐπειδὴ εἶναι νέος, ἐπειδὴ τώρα εἰσέρχεται, ἐπιδέχεται ἤδη εἰς τὸ πολιτικὸν του στάδιον, ἀλλὰ δὲν ἐρῶσιν εἰς ἐκείνην τὴν στιγμὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀσπρίσαν αἱ τρίχες του, ἢ οἱ μύστακές του, ἔχει πλῆρως δικαίωμα, νὰ ζητήσῃ νὰ ἀκολουθήσῃ δρόμον διάφορον. Ἡμπορεῖς νὰ εἴπῃς εἶναι ἀμείστολος ὁ δρόμος του, ποῦ θὰ τὸν ὀδηγήσῃ; ἀλλ' ὁ ἰδικός σου εἶδομαι θετικῶς ποῦ μᾶς ὀδηγήσῃ, εἰς τὴν καταστροφὴν.

ΛΥΚ. ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΗΣ. Κ. πρόεδρε, εἶνα προσωπικὸν τὸν λόγον!

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ζητεῖ τὸν λόγον ὡς πρὸς τὸ προσωπικὸν ὁ κ. Κρεστενίτης· τὸν διαβεβαίω, ὅτι πρὸς εὐδέναν (πολὺ δὲ ὀλιγώτερον πρὸς τὸν κ. Κρεστενίτην, τὸν ὅποιον σὰς εἶπον προτῆτε, ὅτι τὸν ἐκτιμῶ καὶ τὸν ἀγαπῶ ὡς ἰδιαιτέρος αὐτοῦ ἀτομικὸς φίλος, ἐάν ὅχι πολιτικὸς) ἠθέλων ἀπειθῆναι ἰδέαν προσωπικὴν ἀπὸ τῶν ἰδεῶν μου ἐναντίον τοῦ συστήματος ἐκείνου, τὸ ὅποιον ἦτο συνειδητόν, ἀλλὰ νὰ λέγῃ ἀπὸ τοῦ θήματος καὶ ἄλλα νὰ λέγῃ ἰδιαιτέρως. ἔχω τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὰ πράγματα μας ποτὲ δὲν θὰ διορθωθῶσιν, ἐκτοῦ ἀπὸ τοῦ θήματος τούτου δὲν ἔχομεν τὸ θάρρος νὰ εἰπώμεν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον λέγομεν καὶ εἰς τὰ θρανία αὐτὰ καθήμενοι, καὶ εἰς τοὺς κοιτῶνάς μας, καὶ εἰς τοὺς περιπάτους. Ὁ ἡγεμὼν ποτὲ δὲν θὰ φωτισθῇ, ποτὲ δὲν θὰ μάθῃ ἀπὸ τὸ ἔθμα τοῦτο τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν εἰδῶμεν μόνον πρέπει νὰ γνωρίζῃ, διότι οἱ αὐλοὶ τοῦ τὸν ἠπάτησαν καὶ πάντοτε θὰ τὸν ἀπατήσουν, ὅταν δὲν ἀποραίσωμεν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἡ ψυχὴ μας ἔχει ἐντός, ἀπὸ τοῦ θήματος τούτου νὰ τὸ ἐκφράζωμεν. Ἰσχυρίζομαι ὅτι ἐκτὸς τῆς Βουλῆς ταύτης, ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἕνα τόπον οὐδὲποτε οἱ βουλευταί, καὶ διὰ νὰ μὴ συγχυθῇ κανεὶς, ὑποθέσκατε ὅτι ἐγὼ ἤθελον λέγει πρὶ μιᾶς οἰκισθῆναι κυβερνήσεως, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ κυβερνήσῃ τὸν τόπον, ὅτι ἡ ληστεία μᾶς ἐπνίξεν, ὅτι ἐντός ὀλίγου ἐρχεται εἰς τὰς πόλεις μας, ἐντός ὀλίγου δὲν θὰ ἔμπορῶμεν νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὸ κατώφλιον τῶν οἰκίων μας, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἐρχώμεν ἀπὸ τὸ ἔθμα καὶ νὰ ὑποστηρίξω τὴν κυβερνήσιν αὐτὴν, λέγων ὅτι εἶναι ἡ ὀλιγώτερον κακὴ, ἡμποροῦσα ποτε αὐτὴ ἡ κυβέρνησις νὰ φωτισθῇ καὶ ὁ ἡγεμὼν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν; Πρέπει νὰ εἰπώμεν λοιπὸν καθαρά, ὅλα τὰ λάθη τῆς παρούσης κυβερνήσεως· πρέπει νὰ τῆς εἰπώμεν, κατὰ τί ἔπαισε, καὶ ἐάν νομίζωμεν, ὅτι τὸ χθρσινὸν ἔθμα ἦτο ἔθμα, τὸ ὅποιον ἡμπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν καλὴν διοίκησιν, τὴν καλὴν κυβερνήσιν, τὸ κοινοβουλευτικὸν πολιτικὸν, δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸ συμμερίζονται, ὡς τῆς εἰπώμεν, ὅτι ἔκαμε καλὰ· ἐάν ὅμως νομίζωμεν τὸ ἀντίθετον, ὀρεῖλομεν, χωρὶς νὰ ἔχωμεν

κανένα διαταγμὸν περὶ τοῦ ἐάν ὁ κ. Ζαΐμης ἦ καὶ φίλος, τὸν ὅποιον ἀγαπῶμεν, ἐκτιμῶμεν, σεβόμεθα, ὡς καὶ ὁ κ. Δηλιγιάννης καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοί των, νομίζωμεν, ὅτι εἶνα κακὸν, ὀρεῖλομεν νὰ κατηγορήσωμεν. Καὶ δὲν ἔχει ἔδω νὰ κάμῃ, δὲν ἐνέχεται ἡ πλειοψηφία. Ἡ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς χθρς ἐνόμισε καὶ ὤρειλε νὰ νομίσῃ, ὅτι νομίμως συνῆλθεν· οἱ ἐλθόντες ἐνταῦθα βουλευταὶ εἶχον τὴν συνείδησιν εἰς τὸν ἑαυτὸν των, ὅτι εἰδοποιήσαν, εἶχον ἴσως τὴν πεποίθησιν, ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι 80 εἰδοποιήσαν καὶ δὲν ἤθελον νὰ ἔλθουν. Ἀλλ' ὅταν σήμερον ἐρχόμεθα ἐνώπιόν σας 80 ἄνθρωποι...

ΤΙΝΕΣ (ἐξ ἀριστερῶν). 70 μόνον εἶθε.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. 70, 60, 40, 30, 20, 10, ἐρχονται σήμερον ἐνώπιόν σας καὶ σὰς λέγουν «δὲν τὸ ἐγνωρίζομεν, ὅτι ἠθελετε κἄναι συνεδρίασιν, δὲν τὸ ἐρανταζόμεθα, δὲν τὸ ἐπεριμένεσθαι» νομίζετε, ὅτι δύνασθε νὰ τοῦς ἀρρήσετε τὸ δικαίωμα νὰ σὰς εἰπώσιν, ὅτι κατηγοροῦν τὴν χθρσινὴν ἀπόφασιν ὡς παράνομον; Καὶ πολὺ ὀρθῶς εἶπεν ὁ κ. Κατσιακῆς, ἐάν ἡ κυβέρνησις θελήσῃ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἐπιχώρῳσιν τῶν χθρσινῶν, καὶ αἱ 95 ψῆφοι αἱ χθρσιναὶ θὰ εἰπουν· ἐμμένομεν ἀπέναντι ὅμως αὐτῶν τῶν 95 ψήφων, θὰ εὐρεθῶσιν οἱ 80, ἔστω 70, οἱ 70, καὶ μετὰ τῶν 70, μὰ τὸ ναί, θὰ εὐρεθῶσιν ἄτομα, διὰ τὰ ὅποια δὲν θὰ ὑποβῶσιν κανεὶς, ὅτι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε ὕψωσαν τὴν φωνὴν καὶ εἰδῶκαν τὴν ψῆφόν των, καὶ οἱ ὅποιοι θὰ σὰς εἰπουν «δὲν ἐγνωρίζομεν τίποτε, ὅτι πρόκειτο νὰ γίνῃ χθρς συνεδρίασις, δὲν συνῆλθομεν, ἡ ἀπόφασίς σας αὐτὴ εἶναι ἐκνομος, καὶ, ἂν ἐκτὸς τούτου, εἰς τὰ πρακτικὰ σας, τὰ ὅποια θὰ τυπώσῃτε, ὑπάρχει ἡ πρότασις, ἡ ὁποία σὰς ἐγένετο χθρς, ν' ἀναβάλῃτε διὰ δύο ὥρας, ἵνα εἰδοποιθῇ καὶ ἡ ἀντιπολίτευσις, καὶ ἐάν δὲν ἔλθῃ τότε νὰ προδῇτε, νομίζετε, ὅτι ἐνώπιον αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἡ πλειοψηφία θὰ δικαιωθῇ; Ἡμπορεῖς νὰ μὴ ἔχῃς ἐλεγχον συνειδήσεως, φίλε κ. 'Ροντέρ, ἡμπορεῖς νὰ μὴ τὸν εἶχῃς ἕως χθρς; ἀλλ' ὅταν σήμερον 80 ἢ 70 συνάδελφοι λέγουν· ἀδίκος, κακὸς, ἐκνομος, ἀνώμαλος ἡ ἀπόφασίς σου, δὲν ὀρεῖσαι νὰ τὴν ἀποσύρῃς; ἀπευθύμαι εἰς τὴν συνείδησίν σου ἐκείνην, τὴν ὁποίαν σὺ πρὸ ὀλίγου ἐπικαλίσθης.

Ἀλλὰ θ' ἀποσύρῃ ἡ ἀπόφασις; Ὁχι κύριοι! ἡ Κυβέρνησις ἐπιμένει καὶ ἀπευθύνει τὸν λόγον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Εἶχον, ἀξιότιμοι κυβερνήται, πλήρη πεποίθησιν, ὅτι ὑπὸ τὸ ὑπουργεῖον Ζαΐμη, ἐάν ὅχι ἄλλο, ἔπλεον ἰσχύσει ἐπὶ τέλους ὁ νόμος, καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιοσύμων. Πρὸ πολλοῦ ἔχασα τὴν πεποίθησιν ταύτην· ἀλλὰ μοὶ ἔγινε μία ἄλλη. Ἐνόμισα, ὅτι τούλαχι στον ἐντὸς τῆς Βουλῆς αὐτῆς, ὑπὸ τὸ ὑπουργεῖον Ζαΐμη, τὰ δικαιώματα τῆς μειονότητος ἤθελον σεβασθῇ πληρέστατα, καὶ ἐκ τῶν τῶν πεποιθῶσιν ταύτην κυρίως, ἀφ' οὗτος ἀξιότιμος κ. πρωθυπουργὸς ἐγερθεὶς, ἵνα παρατηρήσῃ τινὰ εἰς μίαν πρότασιν τοῦ κ. Λαυροπούλου περὶ μεταβιβαστικῶς τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, εἶπε καὶ ἐπανιλαβῆς δευτέραν φορὰν ἀπὸ τοῦ θήματος, ὅτι οἱ νόμοι δὲν μᾶς ὤρελοῦσι τίποτε, ἐάν δὲν κυτᾶζωμεν νὰ ἡθικοποιήσωμεν τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν λαόν, καὶ ἂν δὲν ἀποραίσωμεν, νὰ σεβώμεθα ὁ εἰς τοῦ ἑτέρου τὰ δικαιώματα. Ἀλλὰ τὸ χθρσινὸν ἔθμα, ὡς ἐγένετο, εἶναι ποδοπάτησις τῶν δικαιωμάτων οὐχὶ δύο ἢ τριῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τῆς μειοψηφίας τῆς Βουλῆς, μιᾶς μειοψηφίας, ἡ ὁποία δὲν ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ μηδαμινὴ, μιᾶς μειοψηφίας, ἣτις περιλαβεῖ ἐν ἑαυτῇ τὰς τρεῖς γνωστὰς πολιτικὰς ἀποχωρήσεις, εἰς τὰς ὁποίας διακρίνεται ὁ τόπος σας, καὶ οἱ ὅποιοι ἐμπεριέχουν πᾶν, ὅ,τι καλόν, πᾶν ὅ,τι κακὸν ἐμπεριέχει ὁ τόπος σας.

Ποῖα θὰ ᾖναι τ' ἀποτελέσματα, κύριοι, τοῦ χθρσινῶς πραξικοπήματος; Πραξικόπημα ὀρεῖλω νὰ τὸ ὀνομάσω κυβερνητικόν. Οἱ βουλευταὶ τῆς πλειοψηφίας οἱ ἐλθόντες χθρς εἶπα, ἔσαν ἐν τῇ πλήρει πεποιθήσει, ὅτι εἰδοποιήσαν ἅπαντες, ἡ Κυβέρ-

μάλιστα, κύριοι, καὶ ἐπειδὴ πλείστοι ἐξ ὑμῶν δὲν ἦσαν παρόντες τὸ ἀναφέρω καὶ πάλιν, ἀναφέρων ἐν παραδείγματι. Τοιαύτη συνεδρίασις δὲν ἐγένετό ποτε ἐν ταῖς Βουλαῖς ταῖς ἑλληνικαῖς, εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ 1856, ὅτε ὁ μὲν μακαρίτης Μοντρυχίδης προέδρευε τῆς Γερουσίας, ὁ δὲ Δημήτριος Βουδοῦρης ὁ ἐκ Σύρου προέδρευε τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ τότε ὑπεγορεύετο τοῦλάχιστον ἀπὸ μίαν ἀνάγκην πολλὰ μεγάλην, ἡ ἀνάγκη ἦτο τοῦ ὅτι ἔληγαν ἡ νόμιμος ὑπαρξίς τῆς Βουλῆς. Ὁ μακαρίτης Ὄλων τότε προσεκάλεσε τοὺς δύο προέδρους, τοὺς εἶπεν ὅτι ἔχει τὸν προϋπολογισμόν καὶ 19 ἀκόμη νομοσχέδια καὶ παρεκάλει νὰ συνέλθῃ αὐτοὶ ἡ Βουλὴ εἰς ἐκτακτοὺς συνεδριάσεις, ὅπως ψηφίσαντες τὸν τε προϋπολογισμόν καὶ τὰ νομοσχέδια ταῦτα. Ἡ Βουλὴ πραγματικῶς συνῆλθεν καὶ ἐτήριε τὸν προϋπολογισμόν καὶ τὰ πλείστα τῶν νομοσχεδίων, ἐὰν ὅχι καὶ τὰ 19. Ἀλλὰ, κύριοι, ἦτο συγχωρημένον εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν νὰ γίνῃ τοῦτο, καὶ ἦτο συγχωρημένον δι' ἑνα ἄλλον λόγον ἀόρατον, διότι τότε, ὡς γνωρίζετε, πᾶσα κυβερνήτης δὲν εἶχε καμμίαν ἀντιπολίτευσιν ἐν τῇς Βουλῇ, ἐπομένως κανὲν μέλος τῆς Βουλῆς δὲν παρουσιαζέτο νὰ φέρῃ ἀντίρρησην εἰς τὰ νομοσχέδιά της, καὶ κατὰ συνέπειαν ἦτο συγχωρημένον σήμερον ὅμως δὲν ἦτο καὶ δὲ ἦτο ἀκόμη συγχωρημένον νὰ λαμβάνωμεν τὰ πλείον ἑταίρα παραδείγματα τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ θελήσωμεν νὰ τὰ ἐγκαινιάσωμεν καὶ ἐγκαθιδρύσωμεν εἰς τὴν νέαν κατὰστασιν τῶν πραγμάτων. Ὑπάρχει, κύριοι, μετὰ τὸν κ. Ροντήρη, ὁ κ. Ροντήρης εἶναι δικηγόρος καὶ νομομαθὴς, εἶναι ἀκόμη τέλειον τῆς Συνελεύσεως τοῦ 1862, εἶναι ἀόρατος εἰς τὴν ἰδίαν ὑπερκοπήν, τοῦ νὰ ἐδρεύῃ καὶ συνεδριάσῃ ἡ Βουλὴ διαρκῶς καὶ ὅχι ἐπὶ ἑξήμισι καὶ σήμερον ἀπὸ τοῦ θύματος τούτου ὁ κ. Ροντήρης δὲν ἐδίδασκε νὰ ἐκτοξεύσῃ τόσα κατὰ τῆς κοινοβουλευτικῆς πάλης. Καὶ ὅταν, κ. βουλευτὰ ἐκ Ναυπακτίας, τότε δὲ πληρεξούσιος, ὅπου ἄλλοι ὑποστήριζον ὅτι ἡ Βουλὴ πρέπει νὰ συνεδριάσῃ ἐπὶ τρεῖς ἑως ἑξήμισι μῆνας, μόνον καὶ μόνον νὰ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ εὐρίσκηται εἰς ἀνέναντον καὶ διδῇ τὴν απαιτούμενην ὥσθιν εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου, τότε ὑμεῖς, κ. Ροντήρη, ἐφάρτατε ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἰδέας, καὶ ἐφάρτατε, διότι εἴχατε τὴν ἰδέαν καὶ εἴχατε τὴν παροίθησιν ὅτι διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀληθῶς συνταγματικὸν πολιτεύμα, πρέπει νὰ ὑπάρξῃ Βουλὴ, καὶ διὰ νὰ ὑπάρξῃ Βουλὴ πρέπει νὰ ὑπάρξῃ κοινοβουλευτικὴ πάλη. Ὁ λόγος δὲ ὅτι αἱ συζητήσεις ἐντὸς τῆς Βουλῆς παρακωλύουν τὴν διοίκησιν, εἶναι, κύριοι, ἀνάξιος, δὲν εἶναι σπουδαῖος, δὲν πρέπει νὰ συζητῆται.

Ἀλλ' ἀκόμη, κύριοι, νομικὸν ἀζήτωμα ἔχω ἀπὸ τοῦ θύματος τούτου νὰ εἰπω. Τὸ ζήτημα τῆς ἐμπιστοσύνης ὁσῶς τίθεται ἐνώπιον ἐντὸς Κοινοβουλίου, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μίαν δίκην, ἡ ὁποία γίνεται ἐπὶ τῆς καλῆς ἢ κακῆς διοικήσεως καὶ πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ὑπάρχει. Ἐρωτῶ τώρα, ἤκούσατε εἰς ποτε νὰ ὑπάρξῃ καμμίαν ἀρχή, κανὲν δικαίωμα ν' ἀποφαίνωνται οἱ ἴδιοι οἱ δικασταὶ περὶ τῆς καλῆς ἢ κακῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας δι' ἐαυτούς; Ὁχι, κύριοι, ποτε! ἀλλοίμονον τότε ὅταν θελομεν δώσει τὸ δικαίωμα εἰς ὁποιοῦνδήποτε ν' ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ ἢ μὴ εἰς ὁποιοῦνδήποτε ὑπόθεσιν. Μόνον τὸ δικαίωμα ἔχουν νὰ υπερσπίσουν εἰς τὰ συνταγματικὰ κράτη οἱ ὑπουργοὶ τὴν πολιτικὴν των μετὰ παρρησίας καὶ νὰ μεταχειρισθῶν ὅλα τὰ νόμιμα καὶ συνταγματικὰ μέσα διὰ ν' ἀποδείξουν εἰς τὸ κοινοβούλιον καὶ πείσουν αὐτὸ, ὅτι ἡ πολιτικὴ αὐτῶν καὶ ἡ διοίκησις αὐτῶν εἶναι ἡ καλλιτέραν οὐδέποτε ὅμως ὅταν ἔλθῃ πλέον εἰς τὴν θέσιν νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἀπόφασιν τὸ Κοινοβούλιον, οὐδέποτε οἱ ὑπουργοὶ, τούτεστι οἱ δικαζόμενοι, θὰ ψευδοφώσκουν ὑπὲρ ἐαυτῶν. Τίς ποτ' ἐπίστετε ὅτι θέλει εὐρεθῆ ἄνθρωπος νὰ ψευδοφώσκῃ κατὰ τοῦ ἐαυτοῦ; ἀλλ' ὅταν ἀραιώσῃτε αὐτὰς τὰς

7 ψήφους τῶν ὑπουργῶν, αἱ ὁποῖαι κακῶς ἐδόθησαν ἐπὶ τῆς χθεσινῆς συζητήσεως, τότε δὲν ἔχετε, κύριοι, οὐδὲ νόμιμον συγκρότησιν τῆς Βουλῆς (θύμωτος ἐξ ἀριστοτέρων). Μὴ κάμνατε, ἀλλὰ ν' ἀντικρούσητε, καὶ ἀπ' αὐτὰ ἐγὼ δὲν ἀκούω.

Ὁφείλω ἀκόμη, κύριοι, ν' ἀποδείξω καὶ εἰς τὸν κ. Ταμπάκοπουλον καὶ εἰς τὸν κ. Ροντήρη, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις δὲν δύναται νὰ κατακριθῇ, διότι ὠρισμένη ἀπόφασις δὲν ἐξεδύθη τῆς Βουλῆς καὶ ὠρισμένην ἀπόφασιν ὅταν δὲ εἴχεν ὁποιοῦνδήποτε μέλος τῆς Βουλῆς, δὲν ἔδυνάτο νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν συνεδρίαν καὶ ἐν, κύριοι, ἐν μέλῳ μόλις τῆς Βουλῆς, δὲν ἦτο εἰδοποιουμένον, δὲν ἦτο δεξιωμένον ὅτι ὑπάρχει πραγματικὴ συνεδρίασις κατὰ τὴν χθές, ἡ συνεδρίασις ἐγένετο κακῶς, διότι πολλοὶς, κύριοι, καὶ κατὰ τὸ πλείστον ἡ γνώμη καὶ ἡ ψῆφος ἐντὸς μέλους τοῦ Κοινοβουλίου, δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασιν ἡλικιέρου τοῦ Κοινοβουλίου. Ἐὰν ἀναφέρω λοιπὸν ἀμέσως ἐν παραδείγματι, τὸ παράδειγμα τοῦ κ. Λάσπα, καὶ οἱ ἀναφέρω καὶ τοῦ κ. Ζαλῶνη, ὁ ὁποῖος χθὲς ἦλθε, καὶ ὁ ὁποῖος ἐν ἡμέρᾳ συνεδριάσεως θέλει εἰς τὴν Βουλὴν, ἀλλὰ διότι δὲν ἦτο ἡμεῖς συνεδριάσεως, δὲν ἔδυνάτο νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν, διότι δὲν ἔδυνάτο νὰ προφητεύσῃ ὅτι θέλει προσκληθῇ ἡ Βουλὴ εἰς ἐκτακτοὺς συνεδριάσεις χωρὶς τὸ πλείστον μέρος αὐτῆς νὰ ἔχῃν εἴσεις τῆς ἀποφάσεως ταύτης.

Ἀλλὰ, κύριοι, μήπως μόνον αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον ἔχω διὰ νὰ ὑποστηρίξω τὴν ἰδέαν ὅτι κακῶς ἐγένετο ἡ χθεσινὴ συνεδρίασις; δὲν εἶναι τοῦτο, κύριοι, χθὲς ἐγὼ καὶ ὁ κ. Λομβάρδος παρευρεθῆμεν κατὰ τὴν συνεδρίαν, συνεννῆθημεν μετὰ τοῦ κ. Λομβάρδου καὶ ἐπροτείνσαμεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον καὶ εἰς τὴν Βουλὴν νὰ μᾶς δώσουν δύο ὥρων ἀναβολὴν, ὅπως κατὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο δυνηθῶμεν νὰ εἰδοποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ Προεδρεῖον, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀκόμη διὰ τῶν κλητῶν, τοῖς κ. κ. βουλευταῖς νὰ κατευρεθῶν ἐντὸς δύο ὥρων εἰς τὴν συνεδρίαν καὶ νὰ ἐπιφέρουν τὴν ἀπόφασιν των. Καὶ τοῦτο, κύριοι, μᾶς τὴν ἠνέστησαν. Στὸ ἐρωτῶ λοιπὸν, κ. βουλευτὰ τῆς Ναυπακτίας, ἐὰν θέλει χθὲς ἡ Βουλὴ ἐκδώσῃ μίαν ἀπόφασιν, διὰ τῆς ὁποίας διακόπτεται ἐπὶ δύο ὥρας τὰς ἐργασίας της, καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς βουλευτὰς τοὺς μὴ γνωρίζοντες, τοὺς ἐατὸς τοῦ βουλευτηρίου νὰ ἔλθουν, κατὰ τί θέλουν διακινδυνεύσῃ τὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας καὶ ἡ διοίκησις αὐτῆς; Ἄ, εἰ-αι ἀπὸ τὴν τρίτην τὸ ἐράδι αὐτὴ ἡ δουλειά, λέγει ὁ κ. Ροντήρης. Κύριοι, ἐπὶ τῆς συζητήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, δὲν ἐγένετο συζήτησις παρὰ δύο μόνον ἡμέρας καὶ μίαν ὥραν.

PONTIHPHS. Δὲν ἐζητήθη λόγος.

HETIMEZAS. Ἐζητήθη λόγος, καὶ εἴθε παρόντες. — Ὑποθέτω, κ. Ροντήρη, καὶ παραδέχομαι τὰ ἐπιχειρήματά σου, τὰ τῆς τρίτης δὲ ἡ τετάρτης ὡς ἀληθῆ ἀλλὰ οἱ ἐρωτῶ, διατί δὲν ἐδόθη τὴν μικρὰν ἀναβολὴν τῆς χθὲς, διὰ ν' ἀραιώσῃτε σήμερον τὴν ἀντιπολίτευσιν ἀπὸ πᾶν ἐπιχείρημα της; Εἰς τί λοιπὸν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν σήμερον, εἰς ὅσα ἰσχυρίζεσθε ὑμεῖς, ἢ εἰς ὅσα ἰσχυρίζομεθα ἡμεῖς;

Ἐπεκαλέσθη εἰς ἀπόδειξιν τῶν λόγων του ὁ κ. Ροντήρης τὸ ἀεροπτήριον. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο δὲν εἶναι πρωτότυπον τοῦ κ. Ροντήρη, τὸ ἴδιον ἐπιχείρημα ἐπεκαλέσθη καὶ ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν χθὲς ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο κατ' οὐδὲν δύναται νὰ τοὺς ὠφελήσῃ. Ἐρωτῶ ὑμᾶς, κύριοι, ἐν τῷ χθεσινῷ ἀεροπτήριον ἦτον, ὁποῖον εἶναι σήμερον ἐρωτῶ ὑμᾶς, ἐπειδὴ ἐπεκαλέσθητε τὸ ἀεροπτήριον τῶν κυριῶν, ἐν καὶ αὐτὸ τὸ ἀεροπτήριον ἦτο χθὲς, ὅπως εἰ-αι σήμερον διατί; Διότι χθὲς μόνον ἐγνωρίζον ἴσως οἱ φίλοι οἱ ἰδιόκοι, ἐγνωρίζον τὰ ἀτυνομικά ὄργανα, καὶ ἡ ἀτυνομία ὁλόκληρος, καὶ αὐτὴ ἐπλή-

κύριοι, έρχομαι νά σας εἶπω ὅτι ἰδίαις αἰσθήσεσιν ἀντελήφθην ἰδίου γεγονότος, οὐχὶ ὁμῶς κοινοβουλευτικοῦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Θά καθήτετε, κύριοι; θ' ἀρχίσω ὁ ὁμαστί νά σας καλῶ.

ΚΑΤΣΙΚΑΠΗΣ. Οὐχὶ βεβαίως κοινοβουλευτικοῦ, ἀλλὰ πάλιν σχέσιν ἔχοντος μέ τῶ χθές, καί ἀναγκάζομαι ν' ἀναφέρω τοῦτο, διότι δέν ἤξεύρω, τίς τῶν φίλων τῆς Κυβερνήσεως εἶπεν, ὅτι δύναται ὁ πρόεδρος νά εἴπῃ, αὐρίον ἔχομεν συνεδρίασιν, μόνον ὅτι εἶναι Κυριακή, καί ἑορτή τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Εἰς τὴν Λαμίαν ἦτο ποτε εἰς γυμνασιάρχης ἰδιότροπος, ὅστις κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐάν δέν ἀπατώμαι, εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του ὅτι αὐρίον θά ἔχωμεν μάθημα· οἱ μαθηταὶ τοῦ δὲ τὸν ἤκουσαν, διότι δέν ὤρμιλον νά τὸν ἀκούσουν, καί δέν ἐπῆγον εἰς τὸ μάθημα, οὐχ ἥττον ὁ γυμνασιάρχης ἐπῆγε καί ἔκαμε μάθημα.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Μόνος του;

ΚΑΤΣΙΚΑΠΗΣ. Μόνος του. Τὴν ἐπιούσαν ὅταν ἦτον ἡμέρα τοῦ μαθήματος, ἐπῆγαν οἱ μαθηταὶ, καί ὁ γυμνασιάρχης ἀπῆλθε νά τοῦ εἰπουν τὸ μάθημα τῆς χθές· μά δέν ἦμθα παρόντες· μά εἶπον ἐγὼ ὅτι ὠφελεῖτε νά εἰσθε παρόντες, καί ἐπὶ ἓνα μῆνα εἶχε παραλύσει τὸ γυμνάσιον, διὰ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ γυμνασιάρχου. (Γαρότης).

Α. ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΗΣ. Ἐπειδὴ γαλοῦν, λέγω, ὅτι μαζί με εἰ καίνο τῆς χθές ὅπου τώρα μάς ζητοῦν.....

ΚΑΤΣΙΚΑΠΗΣ. Κύριε Κρεστενίτη εἰδομαί καί τὸ γήρας σας, καί τὴν πείραν σας, βλέπετε ὅτι σας εἶπον, συμπίπτει μετὰ τὴν ἀρχὴν, καί τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἔχετε (θόρυβος). Κύριοι, ὅπως ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νά φέρωνται καί οἱ λοιποὶ ἀδελφοί, νομίζω, ὅτι πρέπει νά κάμνητε καί σῆς τὸ αὐτό, καί μοι φαίνεται ὅτι, ἡ ἀδελφότης δέν προσβάλλεται ὅταν ἓνα καὶ τῆς ὀργῆς λέγωνται μερικαὶ λέξεις μὴ κοινοβουλευτικαί, ἀλλ' ὅταν ἀπουσιάζοντων 80 καί ἐπέκεινα συναδελφῶν, προβαίνει εἰς ἀποφάσεις, αὐτὸ νομίζω, ὅτι εἶναι μία ἑλλειψὶς ἀδρότητας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Πρῶτος ἔχει τὸν λόγον ὁ κ. Δαγρίης, κατόπιν ὁ κ. Λομβάρδος. Ὁ κ. Λομβάρδος λοιπὸν ἔχει τὸν λόγον.

ΜΠΟΥΤΟΣ. Προτίτερα ἐζήτησε τὸν λόγον καί εἶναι ἐγγεγραμμένος ὁ κ. Δαγρίης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν κύριον Δαγρίν, ἐάν θέλῃ νά ἐμιλήσῃ, δέν ἡμποροῦμεν ἡμεῖς νά τὸν ἀναγκάσωμεν, τώρα εἶναι κατὰ σειράν ὁ κ. Πετράκης, Μίλητης καί λοιποὶ, ζητοῦν λοιπὸν τὸν λόγον, ἢ παραιτοῦνται;

ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Κάμνουν ὅτι ἔκαμε καί ὁ κ. Δαγρίης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Λομβάρδος ἔχει τὸν λόγον.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Ἐνὰ καράκι, κ. πρόεδρε. «Εἶναι ἔκνομος, εἶναι ἀνώμαλος ἡ χθεσινὴ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς», εἶπεν ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς Μεσολογγίου κ. Δεληγεώργης, ἐκαταγορῶν τὰ πρακτικά, ὅτι δέν ἐμπεριέχουν τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας μετεχειρίσθην καί ὅτι δέν ἐκφράζουν τὴν ἀλήθειαν, κακῶς συνετάχθησαν παρὰ τοῦ προέδρου τῇ συμπράξει, καί τῆς Κυβερνήσεως, εἶπεν ὁ βουλευτὴς κ. Βαλασόπουλος, «καλῶς συνετάχθησαν τὰ πρακτικά, ἀπεικονίζον τὴν ἀλήθειαν» εἶπεν ὁ κ. Ροντήρης· καί δέν ἤρκεσθαι εἰς τοῦτο μόνον ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς Ναυπακτίας, ἀλλ' ἠθέλησε νά μεταχειρισθῇ καί λέξεις καί φράσεις κατὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τὰς ὁποίας θά ἔχῃ τὴν καλοσύνην ν' ἀκούσῃ ἀντικρουόμενας, καί νά ὑποφέρῃ ἐπαναλαμβάνομενον ἀπὸ ἐμὲ, τὸ τί ἔπαρε προχθές τὸ ἐμπέρας, διότι πιστεύω ὅτι ἡ διαφορὰ αὕτη τοῦ κ. Ροντήρη, δέν ἡμπορεῖ νά προῆλθῃ, κατ' ἐμὲ, εἰμὶ ἀπὸ διαφορετικὴν ἀντιλήψιν· ἐνομιμάτῃ εἶναι ἡ συνεδρίασις τῆς χθές», εἶπεν ὁ κ. Ροντήρης, «καί διότι ἐγένετο ἀπόφασις τῆς Βουλῆς, καί διότι καί νομικῶς ἂν ἐξετάσῃ τις τὸ ζήτημα, ὁ πρόεδρος εἶχε τὸ δικαίωμα νά ὀρίσῃ συνεδρίασιν, τῇ συγκα-

ταθῆσαι τῆς Βουλῆς, ὅταν εἰς αὐτὸν ἀνατίθῃ νά τὴν προσκαλῇ» ἀποδείξας ὅτι ἀπερρασίθη· εἶπεν ὁ κ. Ροντήρης, «συνεδρίασις τῆς Βουλῆς εἶναι ὅτι ἀπὸ προχθὲς ἐκουράσθῃ ἡ Βουλὴ καί διάφοροι ἤθελον ν' ἀναβάλωσι τὴν συνεδρίασιν, εἰς τὴν προεστῶσαν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, (καί ὠνόμασεν ἐμὲ), ἐπρότεινε τὴν ἀναβολὴν εἰς τὴν αὐρίον καί ὁ κ. ὑπουργὸς συγκατατίθη, καί ἡ Βουλὴ συνήνενε». Εὐχαριστῶ διὰ τὸν τίτλον, ὁ ὁποῖος εἴςου ἀπαντήσῃ καί εἰς ἄλλο μέλος τῆς ἀντιπολιτεύσεως τὸν κύριον Σωτηρόπουλον, ἀλλὰ τοῦτο δὲ θά τοῦ διεγείρῃ τὴν ζήλοτυπίαν καθότι τὸ δῖπλωμα τοῦ κ. Σωτηρόπουλου εἶναι ἀπὸ τὸν κύριον πρωθυπουργόν· ἀπ' εὐθείας, ἐπομένως, κ. Σωτηρόπουλε, σῆς εἰσθε ταξίαρχης, ἐγὼ δὲ ἀπλοῦς ἱππότης. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, ὅταν προχθὲς τινες εἶπον διὰ τὴν αὐρίον, αὐτὸ τὸ παρεδέχθη ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν· ἡ Βουλὴ ὁμῶς δέν ἀπεράτισε, διότι ἐνθυμίσθη ὅτι, ὅταν ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἶπεν ὅτι, παρεδέχομαι τὴν ἀναβολὴν διὰ τὴν αὐρίον, τὸ ἐνθυμίσθη, ὅτι καί αἱ δύο πτέρυγες ἡγέρθησαν, καί ἀνεχώρουν οἱ μὲν ἀπὸ τῆς μιᾶς οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄλλης θύρας. Πιστεύω ὅτι καί ὁ κ. Ροντήρης ἀπὸ τοὺς πρώτους θά ἐξῆλθε καί δέν ἦτον ἐδῶ, ὅταν ὁ κ. πρόεδρος κρούων τὸν κώδωνα ἐφώναζε καί ἔλεγεν, ὅτι ἡ Βουλὴ θ' ἀποφασίσῃ καί ὅτι οὐδὲν ἐγένετο δεκτόν. Ἐν τούτοις οἱ μὲν ἐφώναζον, ὅτι ἐγένετο δεκτόν, οἱ δὲ ὄχι, ὁ δὲ κύριος πρόεδρος ἐπανελάμβανε σταθῆτε, σταθῆτε, κύριοι βουλευταί, ἡ Βουλὴ θ' ἀποφασίσῃ, πότε θά κάμωμεν συνεδρίασιν. Τὸ ἐν μέρος τῆς μιᾶς πτέρυγος ὅσον δηλαδὴ ἔμεινεν ἐν τῇ Βουλῇ, ἔλεγεν αὐρίον, οἱ ἄλλοι ἔλεγον τὴν δευτέραν, ὁ πρόεδρος μετὰ ταῦτα διαλύων τὴν συνεδρίασιν κατὰ εἶπιν, «σῆς βεβαίως ὁμῶς ὅτι δέν τὸ ἤκουσα, μονονότι ἤλθον εἰς ἐκείνην τὴν στήλην (δεικνύει τὴν παρὰ τῷ προεδρείῳ κερμαίνην)· ἄς μὴ πιστεύσῃ ὁ κ. Ροντήρης ὅτι οὕτως ἦσαν τὰ πράγματα, καθὼς ἐγὼ πιστεύω ὅτι ὁ κ. Ροντήρης, δέν θά ἦτο παρών, διότι θά ἦτο ἀπὸ ἐκείνου τοὺς βουλευτάς, οἵτινες εἶχον ἐξέλθει, καί δέν ἤκουσα τὰς φωνὰς τοῦ κ. Προέδρου, ἐπομένως λέγω εἰς τὸν κ. Ροντήρη ὅτι ἀπόφασις τῆς Βουλῆς δέν ἐγένετο, διότι τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐφώναζεν ὁ κ. πρόεδρος, οἱ βουλευταὶ εἶχον ἀναχωρήσει, καί δέν ἀπατώμαι ἂν εἶπω ὅτι δέν ἦτο ἀπαρτία. Ἀλλ' ὁ κ. Ροντήρης λέγει, καί ἀπόφασις νά μὴ ἦτο, ὁ πρόεδρος δέν ἡμπορεῖ νά προσκαλέσῃ τὴν Βουλὴν; ποῖος τὸ ἀρεῖται; κατὰ πᾶσαν στιγμήν, ὅταν μάλιστα ἡ κυβερνήσις διακηρύσσῃ ὡς χθὲς ὅτι ἡ ἡσυχία τοῦ κράτους κινδυνεύει, τότε ὁ πρόεδρος οὐ μόνον δύναται ἀλλ' ὀρεῖται νά προσκαλέσῃ, ἀλλὰ τὸ τί πρέπει νά γίνῃ, ὄχι νά ὑποθέτῃ ὅτι ἐγένετο πρόσκλησις· ὀρεῖται νά προσκαλέσῃ ῥητῶς, ὄχι νά λέγῃ εἰς τοὺς βουλευτάς, θά εἶναι, δέν θά εἶναι, δέν ἤξεύρω, δέν πιστεύω, ὄχι νά λέγῃ εἰς τὸν κ. Δεληγεώργην, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τῷ εἶπεν, ὅτι τὸν ἠρώτησεν ἐνῷ αἱ εἰς ἐμὲ δοθεῖσαι ἀπαντήσεις ἦσαν ὅτι δέν ἔχομεν συνεδρίασιν, εἰς ἄλλους ἐξ ἴσου εἶπε θετικῶς ὅτι δέν γίνεται συνεδρίασις. ἡμποροῦσε λοιπὸν ὁ πρόεδρος νά προσκαλέσῃ, ἀλλὰ νά ἐκδώσῃ ἐγκύκλιον καί νά φροντίσῃ νά εἰδοποιηθῶσιν οἱ βουλευταί, καί τότε, ὅστις δέν ἤθελεν ἔλθαι ἔλειπεν ἀπὸ τὸ καθῆκόν του. Εἶναι ἀληθὲς ἐπαναλαμβάνω ὅτι τινὲς ἐφώναζετε προχθὲς τὸ ἐμπέρας αὐρίον, αὐρίον, ἀλλ' οἱ ἄλλοι εἶχον ἀναχωρήσει, ἐνῷ ἄλλοι ἐφώναζον τὴν δευτέραν· καί διὰ τοῦτο ἐνόμιζον ὅτι οἱ μὲν θά ἔχωμεν συνεδρίασιν, οἱ δὲ ὄχι. Σῆς ἐρώτησα καί χθὲς τὸ πρῶτ, καί δέν εἶχατε τὴν πιποίθησιν, ἂν θά γίνῃ συνεδρίασις, καθότι ἀπαρτία δέν ἦτο δυνατόν μοι εἰπετε νά γίνῃ.

ΤΙΝΕΣ. Ὁχι.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ. Τὴν 12 συνερχόμεθα πάντοτε, χθὲς ὁμῶς μόλις τὴν 1 1/2 συνεπληρώθη τὸ σῶμα, μετ' ὅλους 95, ἐνῷ ἔλειπον ἄλλοι 90 βουλευταί, καί συνεπληρώθη πᾶς, ὅλη ἡ χωρο-

θύλου τῆς ὥρας ταύτης νὰ ἦτο δυνατόν νὰ μὴ παρευρίσκατο τὸ ὥραϊον φίλον εἰς τὴν σημερινὴν συνεδρίαν, διότι ἀναίμητες ἀναθρέψουν τὰ τέκνα των καθὼς ἡμεῖς ἀνατρέφωμεν κατὰ τὸν ἀγῶνα, ἀλλοιόμενον εἰς τὴν Ἑλλάδα! ἡ πατρίς ἔχει ἀνάγκην τῆς παρουσίας τῶν εὐγενῶν τούτων ἀλλοῦ παρὰ εἰς τὰς Βουλὰς, ὡς ἀναμένοντα ἀπὸ τῶν μητρικῶν αὐτῶν φροντίδας τοὺς ἀνδρας τοῦ μέλλοντος της.

Κύριοι, πρὶν εἰσελθεῖν εἰς τὸ κύριον θέμα, δι' ὃ προεκλήθην, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προτάξω δύο λέξεις, πρὶν παρακαλῶ. Σὺς ἐκτείνω ἀπαξ διὰ παντός φράσαι: τινὲς νὰ μὴ ῥίπτονται ἐντὶς τοῦ περιβάλλοντος τούτου ἀπροσέκτως ὁποιοῦνδήποτε ὑπαινιγμὸν καὶ ἂν ἔχη τις νὰ ὑποδείξῃ, ὁποιοῦνδήποτε ἀντικείμενον καὶ ἂν ἔχη τις νὰ στηρίξῃ, δὲν πρέπει νὰ λέγεται πλέον αὐτὴ ἡ λέξις Κρίμα-βελ' κατ' ἐμὲ εἶναι ἔθνη καὶ ἀσχημὰ τὸ τοιοῦτον. Ὑπάρχοντες, κύριοι, τοῦ Γεωργίου εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐμπερικλείοντες εἰς τοὺς κόλπους τοῦ τὸν φυσικὸν ἡμῶν Βασιλέα τὸν Ἕλληνα, τὸν Ἀθηναῖον Κωνσταντῖνον, ἐπιτρέπεται νὰ γίνηται λόγος περὶ Κρόμβελ' ἀπὸ ἡμῶν τοὺς νέους; Νὰ τὸ εἰπῇ ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Βότσαρης ἢ Γρίβας, ὁ Κριεζώτης κ. λ. ἴσως ἐπιτρέπεται ἡμῖς ὅμως οἱ νέοι νὰ συζητῶμεν, νὰ λέγωμεν ὅτι δύναται νὰ παρουσιασθῇ ἐδῶ Κρόμβελ', εἶναι αἰσχίστη βλασφημία. Μικροί, ἐλάχιστοι, ἀνευ παιδείας, ἔχοντες ἀνέμους περιουσίας καὶ ἀβύσσους ἐπιρροῶς νὰ φανταζόμεθα κινδύνους δημοκρατίας ἢ ὅτι τὸ σύνταγμα πίπτει! εἰμεῖς μικροί ποῖα εἶναι τὰ φῶτα μας, τὰ πλούτη μας, ἡ ἰκανότης μας, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπιβληθῶμεν εἰς τοὺς συμπολίτας μας νὰ καταστρέψωμεν τοὺς ὑπάρχοντας θεσμούς καὶ νὰ διοικήσωμεν κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ ἔθνος; εἶναι φαντασμαγορία! ἡμεῖς οἱ μικροὶ τὸ ἀνάστημα, πρέπει νὰ μίνωμεν εἰς τὴν θέσιν μας, φροντίζοντες περὶ βελτιώσεως μόνον, καὶ ἂν, τὸ ὅποῖον δὲ πιστεύω, εὐρίσκαται τις, ἔχων ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ ἰδέας τοιαύτας, τοῦ ἀπευθύνει τὴν φιλικὴν συμβουλήν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Τῆνον.

Ὁ ἐντιμος κ. Κρεστένιος, ὁ σεισαστὸς γέρον, εἰς τὸ ὅποιον ἔχω ἀπειρῶν καὶ ἐξειδικασμένην ὑπόληψιν, εἶπε, καλὰ εἶπε: ἀπειρά-λεσεν ὁ Λέκας ῥιψόσπιδας. Λυποῦμαι, διότι διαζώμαι νὰ τὸν παρατηρήσω, ὅτι ἐσφαλὲν δὲν εἶναι τὸ τοιοῦτον ἀληθές, δὲν εἶπα τοῦτο· καί πως ἔ-α τοιοῦτον εἶπον, ἀλλ' ἴσως τὰ στενογροφημένα πρακτικὰ τὸ λέγουσιν, οὐχὶ ἐγώ. Κύριοι, χθὲς ἦλθον ἐνταῖθα, καὶ ἤθεύσατε διατὶ ἦλθον; ὁ γέρον πρόεδρος τὸ μαρτυρεῖ, διότι ποτὶ δὲν ἐλλείψα' τὸ σάββατον λέγον· τὰ πρακτικὰ ὅτι δὲ τὸ ζήτημα ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος, ἀναστάντες τρεῖς τῶν συναδελφῶν ὁ κ. Μιλησιος, ὁ κ. Βαλασόπουλος, καὶ ὁ κ. Δελιγεωργης ἐζήτησαν τὸν λόγον. Ἡ πλειοψηφία καὶ ἡ κυβέρνησις ἀπὸ ἀδυσφορίας ἢ διότι εἶχον ἀνάγκην νὰ ζητήσωσι τὰ φῶτά των, παραδέχθησαν ν' ἀνακληθῇ ἡ συζήτης δι' αὐριον. Λέγουσιν ἀκόμη τὰ πρακτικὰ, ἐπειδὴ συνήθως ἡ πορεία μας εἶναι ὀλίγον ἀτακτος καὶ ποτὶ δὲν διαλαμβάνει ἕκαστος ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ ἀντικειμένου, τὸ ὅποῖον αὐριον θὰ ἀκροασθῶμεν, τούτου δὲ φέρω μάρτυρα τὸν κ. πρόεδρον, ὃν τινε πολλὰκις ἠρώτησα· τί θὰ κάμωμεν αὐριον; διότι ἑλληνικῶ τῷ τρόπῳ πέρνει καθεὶς τὸ καπαλάκι του καὶ φεύγει. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἡ στρατιωτικὴ οἰκογένεια μόνον εἶναι τακτικῶς προκειμένου περὶ ὑπηρεσίας τινός, ἐνῶ εἶναι κανονισμένον, μο-λαταῦτα κοινοποιεῖται τακτικῶς ἡ ἐνέργεια αὐτῆς· ποτὶ δὲν ἐμείναμεν τόσον τακτικοί, ὥστε ν' ἀκούσωμεν ὅτι αὐριον θὰ συζητηθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ ληστείας π. χ. ἐξυκολουθῶντες ἕκαστος ν' ἀναχωρῇ, ἄλλοι εἰλεγον αὐριον, αὐριον, καὶ τινε ε-λεγον τὴν δευτέραν. Ἦλθον ἡ πλειοψηφία χθὲς, δύο τῶν ἐντί-μων μελῶν τῆς ἀντιπολιτευσεως ἐζήτησαν τὴν ἀναβολήν, ἐγὼ εἶπον δὲν δέχομαι τὴν τακτικὴν αὐτὴν καὶ τοὺς κατηγορῶ ὡς τὰ πρακτικὰ λέγουσι, ἐγὼ εἶπον ὅχι, ὅταν ὑπάρχῃ ἡ πλειο-

ψηφία πλῆρης καὶ ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ προβῇ καὶ νὰ κάμῃ ὅτι θέλει. Καθ' ὅλου δὲν ἀνέμιξα τὸ ζήτημα ἂν δι-κνῶς ἢ ἀδίκως ἦλθον καὶ ἀπέληξα ὡς αὐτολεῖται εἶναι γραμ-μένον ἐν τοῖς πρακτικοῖς· παρακαλῶν τὴν πλειοψηφίαν καὶ τὴν κυβέρνησιν ἂν ἦναι δυνατόν ν' ἀνακληθῇ ἡ συνεδρίασις, μή-πως δοθῇ μίμψις εἰς βουλευτὰς ἀπόντας ὅτι εἶναι ριψόσπιδες.

ΤΙΝΕΣ. Ὁχι.

ΛΕΚΑΣ. Ὁχι, δὲν τὸ δέχομαι, ἡ ἀλήθεια εἶναι ὡς τὴν λέγω ἐγώ.—Κύριε προθυπουργέ, κύριοι ὑπουργοί! λέγω ἀλήθειαν;

ΠΡΟΘΥΠΟΥΡΓΟΣ. Ἔτσι εἶναι.

ΛΕΚΑΣ. Ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι μὲ αὐτὸ τὸ στρατήγημα δύναμαι νὰ ἡλεκτρίσω τὸν πατριωτισμὸν καὶ τῆς πλειοψηφίας καὶ τοῦ ὑπουργείου. Ἐνόμιζα, ὅτι καθὼς ἄλλοτε ὁ Θεμιστοκλῆς τὸν δίκαιον Ἀριστείδην ἐξωστράκιζε, διότι δὲν ἠνόει τοῦ πολιτι-κοῦ νόου τοῦ τὰ τεχνάσματα, δὲν ἠνόει ὅτι μόνον διὰ τῶν νέων ἡδύνατο νὰ καταναυμαχῇ τῶν Περσῶν· αὐτὸ ἠνόουν ἐγώ. Ἀπουσιάζουσα τυχαίως ἡ μειοψηφία ἴσως ἦτο ἐπιληψίμος, ἀλλ' ὅταν ὁ κίνδυνος ἐπείγεται πρέπει ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς ἀν-τατάττετο εἰς τὰ τοῦ Εὐρυτιάδου, μὲ τὸ γνωστὸν, «πάταξον μὲν ἄκουσον δὲ ε», ἐνόμιζα ὅτι ἡδύνατο νὰ ὑπάρξουν αὐτόθι νο-μοθέται δημοῖοι ὡς αὐτὸς ὁ Σπερτιάτης καὶ ἐκεῖνος ὁ Ἀθη-ναῖος καὶ νὰ συσκιρθῶσι τί τελεῖται ἡ ἐπιούσα. Ἐπρόκειτο περὶ τῆς ὑπάρξεως μιᾶς κυβερνήσεως, ἦτο μεγάλη ἡμέρα διὰ τὴν πατρίδα καὶ ἡλιπζον νὰ εὐρω φρόντισιν καὶ δὲν ἐπί-στευσαν διειθέλα πιστευθῇ ὅτι τρεῖς μερίδες ἡδύνατο νὰ θεω-ρηθῶσιν ὡς ριψόσπιδες· αὐτὸ εἶπον καὶ εἰς αὐτὸ ἐπιμένω καὶ αὐτὸ εἶναι ἀληθές. Ἰδοὺ, κύριοι, ὅτι δυστυχῶς ἐγὼ ὁ μικρὸς ἐ-παληθεύσα' ἀλλ' ἔχει δίκαιον ἡ κυβέρνησις, ἀλλ' ἔχει δίκαιον ἡ πλειοψηφία, λέγουσιν πολλοί· ὁ καιρὸς εἶναι πολύτιμος, τὸ ἔθνος πάσχει ἀπὸ τῆς ληστείας, οἱ ὑπάλληλοι πάσχουν, τίς πταίει; ἡμεῖς πταίμεν, ὁσάκις ἔρχεται τὸ ζήτημα τῆς ληστείας λέγουσιν, ὅτι τοῦτο εἶναι σοβαρὸν καὶ πρέπει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, καὶ μὲ τὴν τακτικὴν αὐτὴν ἡμπορεῖ νὰ τελειώσῃ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς Βουλῆς, καὶ τὸ ζήτημα νὰ μένῃ ἄλυτον μὲ τὸν τεχνικὸν τοῦτον τρόπον.

Ἀφ' οὗτου ἤρχισαμεν, κύριοι, ἐκ νέου τὰς ἐργασίας, εἶναι εἰς μὴν περίπου, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν τακτικὴν θὰ τὸ ἀναβῶμεν ἐπα-πείρως, καὶ αἰτία εἶναι οἱ φίλοι τῆς Κυβερνήσεως, οἵτινες περὶ πάντων σκέπτονται περισσότερον, παρὰ περὶ τῆς ληστείας. Τε-λευτῶν ἐπικαλούμαι λήθην τῶν παρελθόντων, εἰς δύο ὥρας κλείει ἡ συζήτης καὶ τελειώνει ἡ διχόνοια θὰ μᾶς φέρῃ εἰς καταστροφὴν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Δαγρεῖς ἔχει τὸν λόγον.

ΔΑΓΡΕΣ. Ἄν θῆλῃ ἄλλος νὰ ὁμιλήσῃ, ἐπιφυσάσσομαι. Νο-μίζω ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἐξητηλήθη, ἀρκετὰ ἐλέχθησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Κατζίκαπης.

ΚΑΤΖΙΚΑΠΗΣ. Ἡ μέχρι τοῦδε πολιτικὴ μου, κύριοι βου-λευταί, δὲν διδοῖ ἀρομὴν (θέρεος) νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς φα-τρικστής. Ὁμολογῶ ὅτι ἀνέκω εἰς ἓν πολιτικὸν κόμμα, ἀρχη-γὸν ἔχον τὸν κ. Κουμουνοδόρον, ἀλλὰ πάντοτε ἤκουσα τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας μου καὶ τῆς συνειδήσεώς μου. Πρὸ ὀλίγων μάλιστα ἡμερῶν, κύριοι βουλευταί, εἶχον τὴν τιμὴν νὰ εἰπω ὀλίγα τινά, ἀφορῶντα τὸ ζήτημα τῆς δημοσίου ἀσφαλείας, καὶ ἐπέτυχον νὰ λάβω συγχαρητήρια ἀπὸ μέρους μελῶν τοῦ ὑπουργείου καὶ φίλων τῆς Κυβερνήσεως, διότι τὴν ὁμιλίαν μου αὐτὴν δὲν τὴν ὑπεγόρευσε παρὰ ἡ συνείδησις καὶ τὸ καθήκον. Βεβαιώθητε λοιπὸν, ὅτι καὶ ἤδη δὲν ἔχω παρὰ νὰ ὑπηρετήσω τὸ καθήκον καὶ ὑπαγορεύω τῆς συνειδήσεώς μου. Οὐχὶ τῶρ, κύριοι βουλευταί, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐβλήθησαν καὶ ἀνεπτόχθησαν πολλὰ, ἀλλὰ καὶ χθὲς ἀκόμη ὅτι ἡ Βουλὴ κατε-τίσθη, ἀγνοῶ πῶς, ἐγὼ ὁμολογῶ, ὅτι ἤμην εἰς τὸ ἀντικείμενον

σις τοῦ σώματος. Ἐπιμένετε, κύριοι, ν' ἀκούσω τὴν ἀπολογίαν τῆς κυβερνήσεως, ἐπιμένετε ν' ἀκούσω τὴν ἀπολογίαν τοῦ κ. προέδρου, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀπολογία ἐράνη οὔτε ἐνταῦθα οὔτε ἐκεῖθεν. Σιγὴ βαθειὰ ἐκτελέσθαι.

ΔΑΓΡΕΣ. Θ' ἀκούσης τὴν ἀπολογίαν τῆς πλειονοψηφίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μὴ διακόπτετε.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Ἡ πλειοψηφία, κ. Δαγρε, ὅπως διατυπώνωμεν τὴν κατηγορίαν, εἶναι τὸ θέμα καὶ ὅχι ὁ ἔνοχος.

ΛΕΚΑΣ. Αὐτὰ εἶναι διὰ νὰ περνεῖ ὁ καιρὸς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μὴ διακόπτετε. — Ὅριστε, κ. Βουλευτὰ ὕστερον θὰ ἐμιλήσῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐγώ.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Πάθον, κύριοι, εἰς τὸ θέμα, διὰ νὰ ὑποτιρίξω τρίτος ἐγὼ τὴν πρότασιν τοῦ ἐντίμου βουλευτοῦ Μεσολογγίου.

ΠΙΠΗΝΟΣ. . . . (θόρυβος).

ΜΙΑΗΣΗΣ. Ὁ κ. Πίπης ἂν ἦναι εὖδαιος ὅτι δὲν συλλογίζομαι διότι τὰ πρόσωπα, ἰσχυρίζομαι, κύριοι, καὶ ἀναφέρομαι εἰς τὴν καλὴν πίστιν ὑμῶν ὄλων πρὸς διδασίαν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μου, ὅτι τὸ σάββατον ἡ Βουλὴ δὲν ἀπεράσισεν, ὅτι θὰ ἔχῃ συνεδριάσῃ τὴν Κυριακὴν. Τοῦτο εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀμυρσθητέως. Πόθεν ἔλαθε λοιπὸν τὸ δικαίωμα ὁ κύριος πρόεδρος, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ὁποῖου συντάσσονται τὰ πρακτικά, πόθεν ἔλαθε τὸ δικαίωμα νὰ σηματοῖσιν εἰς αὐτὰ τοιαύτην ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς; Αὐποῦμαι, κύριοι, διότι εἰς τὴν θέσιν τοῦ προέδρου καθίσταται ἀνὴρ λίαν ἐντριβὴς περὶ τὰ πολιτικά, ὅστις ἐγήρασεν εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς συζητήσεις. Πρὶν ἢ καθῆται εἰς τὴν ἑδρὰν τοῦ προέδρου ὁ κ. Χρηστίδης, ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ μελετήσῃ, ἂν δὲν τὸ ἐγνώριζεν ἔκ παρὲς, ὅποιον σημαντικὰ καθήκοντα ἐπιβάλλει αὐτῇ ἡ θέσις καὶ διὰ νὰ τὸν βοηθήσω ἤδη εἰς τὴν μελέτην ταύτην, ἣς ἔχει ἀνάγκη, τοῦ συνιστῶ τοῦ τελευταίου σύγγραμματος τοῦ Prigault-Paradol. Ἐκεῖ θὰ ἴδῃ ὅποια καθήκοντα σφοδρὰ ἅμα καὶ ἀκροσφαλῇ ἐπιτελεῖ ὁ πρόεδρος τοῦ νομοθετικοῦ σώματος. Ὁ πρόεδρος, κύριοι, δὲν εἶναι ὄργανον τῆς πλειονοψηφίας, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' εἶναι καθαρὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ σώματος, καὶ ἡ ὑψίστη, ἡ ἱερὰ αὐτοῦ ἀποστολὴ εἶναι νὰ προεκτιπῇται εὐθραδῶς τὸ δικαίωμα τῆς μειονοψηφίας, ἀπέταντι τῶν ἐπιδρωμῶν τῆς πλειονοψηφίας.

Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. Αὐτὸ κάνει.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Εἰσθε κύριοι νὰ τὸ πιστεύετε, ἂν τὸ πιστεύετε. Νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ κλείσῃ κατ' οὐδένα τρόπον ἡ συζήτησις καὶ νὰ ἦναι ἐν παντὶ τύπος εὐθύτητος καὶ δικαιοσύνης. Τοιοῦτοτρόπως ἐπιβάλλει ὁ πρόεδρος, γινόμενος ὑπόμνημα νομιμότητος καὶ εὐθύτητος εἰς τε τὴν μειονοψηφίαν καὶ εἰς τὴν πλειονοψηφίαν. Ποῦ λοιπὸν εὔρον, ἐπαναλαμβάνω, ὁ κ. πρόεδρος, ὅτι ἡ Βουλὴ ἀπεράσισεν τὸ σάββατον, ὅτι ἐμείλλει νὰ ἔχῃ τὴν ἐπαύριον συνεδριάσιν; Δὲν ἐνθυμεῖται ὁ κ. πρόεδρος ὅτι ἐντεῦθεν μὲν ἐφώνησαν ἐκτὸς κυριακῆς, ἐκεῖθεν δὲ ἐφώνησαν, ἀμετάκλητον τὴν δευτέραν, ἡ μήπως μὲ τὸ ἓνα αὐτὶ ἀκούει ὁ κ. Πρόεδρος καὶ μὲ τὸ ἄλλο δὲν ἀκούει;

Ἡ κυβερνήσις δὲ, κύριοι, ἀπορῶ πῶς παρέστη εἰς τοιαύτην συνεδριάσιν, ἐνθ' ὅπου ἔλαβεν εἰς τὴν Βουλὴν, ἐδύλεπεν μίαν πλευρὰν αὐτῆς ἀποῦσαν; Ποῦ μένει οὕτως ἡ καλὴ πίστις, τὴν ὁποίαν διακαθωνίζον ἐδῶ μὲ τὸσον στόμαρον κατ' ἐκάστην; ποῦ μένει ἡ ἠθικὴ δύναμις τῆς πλειοψηφίας, ὅταν τὴν καταδιώκουν εἰς τοιαύτας πράξεις; ποῦ μένει ἡ ἠθικὴ δύναμις αὐτῆς τῆς ἐξουσίας, ὅταν ἐρχεται καὶ ὑπερβάλλει τὸν πρὸς πόλογιστὸν ἀνευ συζητήσεως; ὅταν καὶ τοι γινώσκουσα, ὅτι εἶναι ἐγγεγραμμένοι νὰ ἐμιλήσῃσι τόσοι βουλευταὶ, προκαλῇ μίαν λαθραῖαν συνεδριάσιν, καὶ ἀποῦσιν ἐν σώματι τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὡθεὶ τὴν πλειοψηφίαν νὰ προδῇ ἀνευ συζητήσεως, καὶ λαμβάνῃ ἀκόμη καιρὸν νὰ ἐγκρίνῃ ἡ ἴδια τὴν πολιτικὴν τῆς, τὰς ἐκτάτους δαπάνας τῆς καὶ τὴν διοίκησιν τῆς;

Δὲν μᾶς λέγουν οἱ κύριοι ὑπουργοί, οἱ καυχώμενοι ἐπὶ νομιμοφροσύνῃ, οἱ διαταλλίζοντες ὅτι εἶναι τέκνα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος, εἰς ποῖον μέρος εὔρον ὅτι ἐγκρίνουν οἱ ἴδιοι ὑπουργοὶ διὰ τῆς ψήφου τῶν τῶν πολιτείαν, τὴν διαχείρισιν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν; εἰς ποῖον μέρος τοῦ κόσμου, εἰς ποῖον ἔθνος, οἰονόηποτε θέλουν ἂς λάβουν, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἐν αὐτῷ σκιά ἡ ἐλαχίστη κοινοβουλευτικὸν σύστηματος, ἡ κυβερνήσις διὰ τῶν ψήφων αὐτῆς ἐγκλημάτων ἀπαρτίαν τῆς Βουλῆς, ἀπέκλεισεν ὁλόκληρον τὴν ἀντιπολίτευσιν, καὶ ἐπεδοκίμασεν, ἐπαναλαμβάνω, τὴν ἴδιαν τῆς διαγωγὴν καὶ τὴν ἴδιαν τῆς πολιτικῆς; Ἐπιθυμῶ νὰ μὴ φωτίσῃ περὶ τούτου οἱ κ.κ. ὑπουργοί, ἰδίως ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ὅστις συχνὰ πυκνὰ ἐπαναλαμβάνει παραδείγματα ἐκ τῆς Ἀγγλίας.

Καὶ πότε, κύριοι, ἐπράττεται τοῦτο; ὅταν δύο μερίδες διόλου δὲν ἀντιπροσωπεύθησαν ἀπὸ τοῦ ἔθματος τούτου, ὅταν δύο ἀποχρώσεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως διόλου δὲν ὁμιλήσαν ἐντεῦθεν, καὶ χωρὶς ἀκόμη νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἐλαχίστη ἀνάγκη διότι ἂς μᾶς ἀποδείξουν τέλος πάντων ποῖα ἡ μεγάλη ἀνάγκη, ἥτις τοὺς ἔκαμε νὰ συνεδριάσουν χθές; διατί ἐσπευσαν νὰ λάβουν λαθραῖως μίαν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς χωρὶς νὰ ἦμεθα παρόντες ἡμεῖς; ἦτον ἀνάγκη ὁ Χόδερτ εἰς τὴν Σύρον ἢ εἶχον ἀνάγκην καταπιέγουσαν τοῦ προϋπολογισμοῦ; Ἀλλ' ἀπατώμαι, ὑπῆρχε μίαν ἀνάγκη, ἀνάγκη μεγίστη, ἥτις τοὺς ὤθησε νὰ σπεύσῃ, τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην σὰς τὴν εἶπεν ὁ ἀξιοτίμος βουλευτὴς Μεσολογγίου ἤθελον νὰ κλείσωσιν ὡς οἰονόηποτε τὴν συζήτησιν, ἤθελον νὰ κλείσωσιν τὸ στόμα μας, ἤθελον ν' ἀρπάσωσιν μίαν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς κατ' οἰονόηποτε τρόπον. Εἶχον ἔργισιν ἤδη, τὸ εἶθ' μείσθε, ἡ ἐξέλεξις τῆς πολιτικῆς τῶν, ἡ συζήτησις ἐρέμετο ἐπὶ ἑδάφους καυστικοῦ, τὰ γεγονότα ἐπύρροντο ἀλλεπάλληλα καὶ ἡ σιωπὴ ἀπέκλειε τοιοῦτων γεγονότων καὶ τοιαύτης ἐξελέξεως δὲν ἦτο πλέον δυνατὴ ἀλλὰ καὶ τί ν' ἀπαντήσῃ; Ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου παρουσίασεν ἀριθμοὺς, τοὺς ὁποῖους τὴν ἐπαύριον ἀνῆραν ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ δὲ κ. ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δὲν ἔδυνάτο ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του διὰ νὰ μᾶς εἴπῃ τίποτε περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, οὔτε τί σκέπτεται ἐν γένει νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ πτωχὸν ἔθνος ὑπὸ ἐποψὴν οἰκονομικῆν ἢ σιωπῇ δὲν ἦτο δυνατὸν, ἡ ἀπάντησις ἦτο δύσκολος. Ἡ συζήτησις λοιπὸν ἔπρεπε νὰ κλείσῃ ἀντὶ πάσης θυσίας. Ἰδοὺ ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἐσπευσαν. Τὸ ἔθνος ἂς κρίνῃ.

Ὁ κ. Ταμδασκόπουλος ἤθελε νὰ παραστήσῃ, ὅτι ζητοῦμεν ν' ἀντικαταστήσωμεν τὴν πλειονοψηφίαν ἀλλ' ὁ κ. Ταμδασκόπουλος ἐπλανήθη. Ὁχι, κύριοι, δὲν ζητοῦμεν, δὲν θέλομεν νὰ σὰς ἐπιβάλωμεν τὴν γνώμην μας· σὰς θὰ ἔχετε ἐπὶ παντὸς ζητήματος τὴν τελευταίαν λέξιν, σὰς θὰ ἐκφέρητε πάντοτε τὴν ἀπόφασιν. Ἀλλ' ὅπως καὶ τὸ Σάββατον σὰς εἶπον, ἡμεῖς ἐχομεν ἐν τούτοις ἐν δικαίωμα ἱερὸν, ἀναπλοτρίωτον, ἀναφρίκτον, τὸ δικαίωμα τῆς συζητήσεως, τοῦ λόγου. Ἀδιάφορον δὲ ποῖαν ἐπιβροχὴν ἤθελεν ἔχει ὁ λόγος ἡμῶν εἰς τὴν συνειδήσιν σας· μὴ νομίζετε ὅτι ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ὁμιλοῦμεν μόνον πρὸς σὰς, ὅχι ὁμιλοῦμεν καὶ πρὸς τὸ ἔθνος, πρὸς τὴν ἱστορίαν. Εἶχομεν λοιπὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκθέσωμεν τὰς ἰδέας μας, νὰ παραστήσωμεν, ὅτι θάβοντες, ὅπως θάβοντες, θὰ φθάσωμεν ταχέως εἰς τὸν ὀλιθρον, καὶ σὰς εἶχετε τὸ καθῆκον νὰ μᾶς ἀκούσητε, εἶχετε τὸ καθῆκον νὰ μᾶς ἐπιτρέψῃτε ν' ἀναπτύξωμεν εὐρύτατα τὰς ἰδέας μας· οὐδεὶς δὲ φθόνος κατόπιν διὰ τὴν ἀπόφασιν ἂς ἀνελάμβανεν ἕκαστος τὴν εὐθύναν τῆς ψήφου του.

Ἄν δὲ, κύριοι, ἀφίετο ὁ λόγος ἐλεύθερος, ἂν δὲν ἐκλείετο ἡ γενικὴ συζήτησις τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐκείνοι, οἵτινες εἶχον σκοπὸν νὰ λάβουν τὸν λόγον ἤθελον σὰς εἶπε σπουδαιότατα πράγματα, τὰ ὅποια ἦτο ἀνάγκη ν' ἀκούσῃτε.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. (ὁποργὸς Δικαιοσύνης.) Ἐμπορῶν νὰ τὰ εἰποῦν καὶ τώρα.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Ἀνοίξατε τὴν γενικὴν συζήτησιν.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. (ὁποργὸς Δικαιοσύνης.) Ὄχι, εἰς τὰ καθέ-
καστα.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἤθελον εἶπει καὶ ἐν πρῶτῳ, διὰ τὸ ὅποιον θὰ ἦτο καὶ αὐτὸς ὁ διακόψας με ὑπουργὸς σύμ-
φωνος, ὅτι ἡ σημερινὴ κυβέρνησις δὲν εἶχαν ἄλλην ἀποστολὴν
ἢ μόνον νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον τῆς παραδόχῃς τοῦ πρωτοκόλ-
λου τῶν Παρισίων, καὶ νὰ καταθέσῃ τὸ χαρτοφυλάκιον εἰς αἰ-
σθητὸς τοῦτο, κ. Πετσαλῆ;

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. (ὁποργὸς Δικαιοσύνης.) Ὄχι.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Ἐπιφυλάσσομαι νὰ κάμω τὸν κ. Πετσαλῆν ν'
ἀναιδέη τὸν κύριον Πετσαλῆν.

Α. ΠΕΤΣΑΛΗΣ. (ὁποργὸς Δικαιοσύνης.) Μὴ παρεξηγῆς.
κύριε.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Ἦθελον, κύριε, εἶπει ὅτι ἡ κυβέρνησις, ἀρ' ἡ;
ἔλαβε τῆς Βουλῆς τὴν συγκατάθεσιν εἰς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ
πρωτοκόλλου, δὲν εἶχε πλέον λόγον ὑπάρξεως.

ΤΙΝΕΣ. Ἰδέα του εἶναι.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Εἶναι μᾶλλον ἰδέα τοῦ ὑπουργείου, διότι μὲ αὐτὸ
καὶ μόνον τὸ πρόγραμμα ἦλθεν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν δημοσίων.
Ἐπειδὴ δὲ ἐπιμένει νὰ ἐπακολουθήσῃ διοικῶν τὸν τόπον, ἤθε-
λον τὸ ἐρωτήσῃ ποῖα εἶναι ἡ σημαία του; τί ἦλθε φέρων εἰς
τὴν πολιτείαν καὶ ποῖος ὁ πολιτικὸς σύνδεσμος, ὁ συνδεῖν
τὰ ἐπὶ ταῦτα πρόσωπα; ποῖα εἶναι ἐν γένει ἡ πολιτικὴ του
καὶ ποῖα ἡ ὀργανικὴ, ἡ θεμελιώδης ἰδέα, τὴν ὅποιαν θέλει νὰ
ἐφαρμόσῃ ἐν τῇ πολιτείᾳ; Εἶχομεν δὲ τὸ δικαίωμα ν' ἀπευθύ-
νωμεν αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν, διότι ἀφοῦ ὑπείστημεν ἤδη οἰκτρό-
τατον ναυάγιον, ἀφοῦ ἐδρέψμεν τὸν πικρὸν καρπὸν μακροῦ τρι-
ακονταετούς φράγλου συστήματος, αὐτὴ ἡ καταστροφὴ πρέπει
νὰ μᾶ: χρησιμεύσῃ ὡς σωτήριον μάθημα. Τὸ ἔθνος πρέπει τέλος
πάντων νὰ στραφῇ πρὸς αὐτὸ, νὰ ἐξετάσῃ ἐπιμελῶς τὴν θέ-
σιν του, τὴν κατὰστασίν του, καὶ νὰ χαράξῃ εἰς αὐτὸ ἄλλον
δρόμον. Δὲν ἐπιτρέπεται πλέον σήμερον νὰ θαδίζωμεν ψευδοῦν-
τες δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀντιγράφωμεν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ
παραλθόντος ἔτους· ἡ ἐποχὴ εἶναι λίαν κρίσιμος καὶ οἱ ἀξιοῦντες
νὰ διοικήσουν τὸν τόπον πρέπει νὰ ἔχουν καὶ ἀρχὰς ὠρισμέ-
νας καὶ πολιτικὸν σύστημα ὠρισμένον. Δὲν παρεξαιρῶμεν, ὅτι ἡ-
κουσα τὸν ἀξιότιμον ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν νὰ ὁμιλῇ μετὰ
τοσαύτης ἀδιαφορίας καὶ περιφρονήσεως περὶ τῶν πολιτικῶν ἀρ-
χῶν καὶ συστημάτων. Ὅταν τις ἀνατρέφεται εἰς τὴν χαμηλὴν
ἀτμοσφαῖραν τῶν γραφείων, καταδραπνᾷ ὁλόκληρον τὸν χρόνον
τῆς ζωῆς του εἰς τὸ νὰ γράφῃ μακροσκελεῖς ἐγκυκλίους, ἐνο-
εῖται, κύριε, ὅτι οὕτως ποτὲ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ κατανοήσῃ
οὔτε τὴν ἀξίαν, οὔτε τὴν δύναμιν τῶν γενικῶν ἀρχῶν (θεόρουτος).
Θορυβεῖτε ὅσον θέλετε· ποτὲ δὲν θὰ ἐννοήσῃ, ὅχι μόνον ὁ κ.
Δηλιγιάννης, ἀλλὰ πᾶς ὅστις ἀντιτρέφῃ ἐντὸς τῶν γραφείων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μὴ προσωπικᾶ, κ. βουλευτά.

ΜΙΑΗΣΗΣ. Ἐγὼ δὲν κατηγορῶ τὸν κ. Δηλιγιάννην· τὸ πρό-
σωπον αὐτοῦ μοῦ εἶναι ἀδίκηρον· χαρακτηρίζω ἀπλῶς μίαν τά-
ξιν πολιτευομένων. Λέγω λοιπὸν, ὅτι ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ἐξωτε-
ρικῶν δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀρτῇ εἰς τὸ ὕψος τῶν γενικῶν ἀρχῶν,
καὶ διὰ τοῦτο φρασκὸν ἦτο νὰ μιμηθῇ ἐνταῦθεν καὶ τὰς πολι-
τικὰς ἀρετὰς καὶ τὰ πολιτικὰ συστήματα· ἀλλ' ὅ-οι ἐμειλέτη-
σαν βαθύτερον καὶ συστηματικώτερον τὸν εἶον τῶν ἐθνῶν, ἐ-
καίνοι γνωρίζουν, ὅτι τὰ ἔθνη πάντοτε διευθύνονται καὶ κυβερ-
νῶνται ὑπὸ ἀρχῶν καὶ συστημάτων, καὶ ὅτι ἄνθρωποι, οἵτινες
δὲν ἐμποροῦνται ὑπὸ ἀρχῶν, δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ προϊστανται
τῶν δημοσίων, διότι ἐνθ' αἰνῶνται, ὅτι ἐργαζοῦν καὶ ἐξαντλοῦν-
ται μάλιστα εἰς ἐνεργείας, πράγματι χάνονται εἰς τὰς λεπτο-

μερίδας, χωρὶς νὰ γνωρίζουν καὶ αὐτοὶ τοῦ πηγαινῶν. Εἶχομεν
λοιπὸν σκοπὸν, ἐπαναλαμβάνω, νὰ παρακαλέσωμεν τὴν κυβέρ-
νησιν νὰ μᾶ: εἴπῃ ποῖον εἶναι τὸ πολιτικὸν τῆς σύστημα, ὁποῖας
ἀρχὰς τοποθεῖ νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν ἐν τῇ κοινότητι, διότι ἂν
ἐπακολουθήσωμεν διὐντες τὸ εἶον, τὸν ὅποιον διδοῦμεν, ἂν ἐ-
πακολουθήσωμεν διακροῦντες τὸ διοικητικὸν σύστημα, τὸ ὁ-
ποῖον μᾶς δίδει, ἂν δὲν λάβωμεν ἐγκαίρως φροντίδα νὰ
λύσωμεν τὰ δεσμὰ τοῦ ἔθνους, νὰ μορφώσωμεν τὸ φρόνημα
καὶ ἐξεγείρωμεν τὴν πρωτοβουλίαν αὐτοῦ, καὶ πρὸ πάντων
νὰ ὀργανώσωμεν τοὺς οικονομικοὺς πόρους τοῦ τόπου, ἐστὶ
δυστατοί, κύριοι, ὅτι αἰώνιω, θὰ ταλαιπωρῶμεθα ἐν τῷ μακρο-
σμῷ καὶ τῇ ἀγωνίᾳ, καὶ οὐδέποτε θὰ ἐξέλθῃ ἐξ ἡμῶν τίποτε
μέγα, τίποτε γενναῖον, τίποτε ἀνδρικόν. Εἶναι δὲ ὑπέρτατος
καιρὸς νὰ ληρθῇσι τοιαῦτα βιζικά μέτρα· διότι βλέπετε ὅτι
ὅλοι περὶ ἡμᾶς προχωροῦν, τὰ γεγονότα δὲ διαδέχονται τὸ ἐν
τὸ ἄλλο μὲ ταχύτητα ἑτακτον· ὥστε εἰς τὴν παρούσαν ἐπο-
χὴν ὁ λαὸς, ὁ ὅποιος δὲν προοδύει, εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ πλε-
κωθῇ ἀπὸ τοὺς ὀπισθεν ἐρχομένους.

Ἀνάγκη λοιπὸν, κύριοι, ν' ἀναπτύξῃ ἡ κυβέρνησις τὸ πολι-
τικὸν τῆς σύστημα, ἀνάγκη νὰ ἐκθίσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἰδιὰς
μας ἰδέας, ὅπως διαγνώσωμεν τὸ καταδιδρωσκόν ἡμᾶς κακόν
καὶ ἐξυρῶμεν τὴν θεραπείαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ μία πράξις, τὴν ὁ-
ποῖαν δὲν θέλω νὰ χαρακτηρίσω, μᾶς ἐμπόδισε. Δὲν ἠδυνήθη-
μεν λοιπὸν, κύριοι, οὔτε τιν ἐν γένει πολιτικὴν τῆς κυβερνή-
σεως νὰ ἐξελέγξωμεν, οὔτε τὴν διοίκησιν αὐτῆς, τοῦτέστι τὸν
πολιτικὴν τῆς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ νὰ ἐξετάσωμεν· δὲν ἠδυνήθημεν
νὰ εἴπωμεν τίποτε περὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, τίποτε περὶ
οἰκονομικῶν μέτρων, τίποτε περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως,
τίποτε περὶ τῶν λοιπῶν κλάδων τῆς διοικήσεως. Εἰς τὰ καθέ-
καστα δὲ θὰ μᾶς εἴπωσι ἐπεριουσιώστε εἰς τὸ κοινὸν, ἐπὶ
τοῦ ὁποῖου γίνεται ἡ συζήτησις. Σὰς ἐρωτῶ, κύριοι, εἶναι αὕτη
διαγωγὴ ἀρμόζουσα εἰς κοινὸν βούλιον σοβαρὸν καὶ εἰς κυβερνήσιν
σιδωμένην ἐκντὴν;

Κύριοι, νομίζω ὅτι ἤθελον σὰς ἀδικήσει, ἐάν ἐπέμεναν ν' ἀ-
ναπτύξω τὸ προκείμενον θέμα. Εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ χθεσινὴ
συνεδρίασις εἶναι πράξις ἀκατανόμαστος. Δὲν θέλω νὰ εἴπω πε-
ρισσότερα, ἀναφέρωμαι μόνον εἰς τὴν καλὴν σας πίστιν, καὶ πε-
ρακαλῶ ν' ἀκυρώσῃτε τὴν χθεσινὴν συνεδρίαν καὶ ν' ἀνοίξητε
τὴν γενικὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὁ κ. Τσιτσάρας ἔχει τὸν λόγον.

ΡΟΝΤΗΡΗΣ. Εἶναι περίεργον, κύριοι, πρῶτον πόθεν ἐρχεται
σήμερον ἡ ἐπίθεσις· ἐρχεται ἀπὸ τοὺς χθὲς ἀδικήσαντας, διότι
ἐκείναι αἱ μερίδες, αἵτινες ἀπεχώρησαν χθὲς, αὐταὶ ἐρχονται σή-
μερον καὶ περαπονοῦνται. Ὁλόκληρος, κύριοι, ἡ διαγωγὴ τῆς
ἀντιπολιτευόμενης κατὰ τὸ διάστημα τὸ ὀκταήμερον ἀποδεικνύει
ὀλιγωρίαν τοῦ κράτους καὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ, ὀλιγωρίαν
τῆς δημοσίας ἀσφαλείας καὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἐπαρχιῶν, ὁ-
δὲν ὑπερφίαλον εἰς τὴν συμπολίτευσιν (ψιθυρισμοί).

ΤΙΝΕΣ. Εἴπωμεν νὰ μὴ διακόπτωμεν, κ. πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δὲν ἔχει ἀνάγκην ὁ ἀγορεύων νὰ τὸν ὑπερασπι-
σθῇτε οἱ.

ΡΟΝΤΗΡΗΣ. Καὶ ταῦτα ἐν μεγίστῃ διαστροφῇ τῆς ἀν-
θέτης· δύνωμαι, Κύριοι, νὰ διατυπώσω τὸ σύνολον ἀρνούμενοι οἱ
κύριοι, ὅτι χθὲς ἦτο κυριακὴ καὶ ὅτι ἦτον ἡμέρα ὅτε συνεδρία-
ζομεν. Τὸ κράτος αὐτό, κύριοι, δὲν ἀνήκει εἰς δύο χ. τορεῖς, καὶ
δὲν μᾶς ἐστὶν αὐτὸς ὁ τόπος πρὸς ἄλλον σκοπὸν ἐνταῦθα παρὰ διὰ
νὰ βλέπωμεν τί γίνεται καὶ νὰ μεριμνῶμεν περὶ αὐτοῦ. Τὴν ἐν-
νοῶ, κύριοι, λέγων ὅτι ἐδείξαν ὀλιγωρίαν τῶν συμφερόντων τοῦ
κράτους· τὸ ἀντικείμενον τῆς συζήτησεως ἐπὶ 7 ἡμέρας ἦτο τὰ
οἰκονομικὰ τοῦ κράτους, ὁ προϋπολογισμὸς· χθὲς δὲ ἡμεῖς
ἐξέρευσαν ἐν-εῦθεν παρίστην εἰς τὰς συνεδριάσεις, ἐπὶ αὐτῇ

σωμάτων και εθελόμην, διότι αναλογιζόμεν ἐξοτε ὁποῖας συνε-
πειάς, ὁποῖα ἀποτελέσματα ἔδυνάτο νὰ ἔχη μία τοιαύτη συγ-
κρότησις τῆς Βουλῆς, μία τοιαύτη συζήτης καὶ μία τοιαύτη
ἀπόφασις τῆς Βουλῆς. Ἐγὼ ποσῶ; δὲν θέλω, κύριοι, νὰ κατη-
γορῶ, οὔτε τὴν Κυβέρνησιν, οὔτε τὸ προεδρεῖον, οὔτε τὴν ἀντι-
πολίτευσιν, ἐν γένει δηλαδὴ τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Βουλῆς,
μήτε λυποῦμαι, μήτε παραξενεύομαι, διότι ἤκουσα ἐντεῦθεν
παρεξηγηθεῖσαν τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς· τοῦτο
ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀντιληψὶν ἐνὸς ἐκάστου· ἄλλως ἀντιλεγ-
εῖσθαι ἐγὼ ἴσως, καὶ ἄλλως ἄλλοι. Κατὰ συνέπειαν δὲν μοι
ἐφάνησαν ποσῶς παράδοξα, ὅσα εἶπεν ὁ κ. Ροντιέρης, ὅστις ἤθε-
λε νὰ διεκδικῇ καὶ ἡμεῖς, ὅτι κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Σαβ-
βάτου ἀπεφάνθη ἡ Βουλὴ, ὅτι θὰ ἔχωμεν συνεδριάσιν χθὲς
ἴσως ὁ κ. Ροντιέρης, οὕτως ἀντελήφθη, ἴσως οἱ φίλοι του οὕτως
ἀντελήφθησαν, ἴσως καὶ τὸ προεδρεῖον οὕτως ἀντελήφθη, ἀλλ'
ἐπιτρέψατε καὶ εἰς ἐμὲ καὶ πιστεύω, καὶ εἰς ὅλην τὴν μειονο-
ψηφίαν, ἢ μάλλον εἰπεῖν, εἰς τὴν πραγματικὴν πλειονοψηφίαν,
ὅπως θέλω ἀποδείξει κατόπιν, νὰ ἐκθέσθαι ἐντεῦθεν, ὅτι ἄλλως
ἀντελήφθη τὸ μέρος ἐκείνου τῆς συνεδριάσεως τῆς Βουλῆς· ἐγὼ
τούλάχιστον, ὁ ὁποῖος ἐκαθήμεν ἐκεῖ καὶ ἐπρόειπα πολὺ, ἀντε-
λήφθη οὕτω τὸ πρῶμα.

Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, κύριος Θεόδ. Δηλιγιάννης
ἀναβὰς τὸ βῆμα εἶπεν, ὅτι, ἀπὸ ὑπάρχον θέλοντες νὰ λαλή-
σουν ἐπὶ τῆς γενικῆς συζητήσεως τοῦ προπολογισμοῦ, ἀναβή-
λομεν δι' αὐρίων· οἱ φίλοι τῆς Κυβερνήσεως πολλοὶ εἶπον μά-
λιστ' ὅλη ἡ ἀντιπολίτευσις εἶπεν ὅχι· ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναὶ
καὶ τοῦ ὅχι, ἐν τῷ μέσῳ τῶν φωνῶν, ἂν ἤρχετο τὴν αὐρίων
ἢ τὴν δευτέραν, ἡ Βουλὴ ἀπῆλθεν· οὐδεμία ἀπόφασις προῆλθεν
ἐκ τοῦ τρόπου ἐκείνου, ἢ δι' ἐνὸς ἐκ τῶν τρόπων ἐκείνων, τὸν
ὁποῖον πολὺ καλῶς ἀνέπτυξεν ὁ κ. Πετιμεζίδης. Ἀλλὰ, κύριοι,
ἐγὼ παραδέχομαι, ὅτι τὸ προεδρεῖον, κατὰ τὰς ἐντυπώσεις του
ἐπίστευσεν, ὅτι τῷ ὄντι ἡ Βουλὴ συνεμερίσθη τὴν πρότασιν
τοῦ κυρίου ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ καὶ ἀπεφάσισε συνε-
δριάσιν διὰ τὴν ἐπιούσαν· τοῦτο τὸ ἐννοῶ πολὺ καλῶς, ὡς μίαν
πλάνην, ὡς μίαν ἀπάτην, ἢ ὡς μίαν ἐσφαλμένην ἀντιληψίν,
καὶ ἐπομένως δὲν δύναμαι ν' ἀποδώσω καμμίαν κακὴν πρόθε-
σιν. Ἀλλ' ὅταν, κύριοι βουλευταὶ, τὴν ἐπιούσαν, ἥτοι χθὲς
(ἡμέραν Κυριακὴν), ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν Βουλὴν ἀξιότι-
μα μέλη τινὰ τῆς ἀντιπολιτευσεως, οὐχὶ εὐκαταρρόντα,
καὶ ἐβεβαίωσαν τὸ προεδρεῖον, ὅτι τοιαύτη ἀπόφασις, γνω-
στὴ τούλάχιστον εἰς τοὺς ἀντιπολιτευομένους δὲν ἔγινε, ἢ τού-
λάχιστον ἰνόμισαν ὅτι δὲν ἔγινε, ἐγὼ νομίζω ὅτι τὸ προεδρεῖον
ᾤφειλε νὰ σέβασθαι τὴν πλάνην μας, ἂν ὅχι τίποτε ἄλλο, τὴν
πλάνην 80 καὶ ἐπέκεινα βουλευτῶν, τοῦτο δὲ μοι δεικνύει νο-
μίζω, ὅτι προφανῶς καὶ ἀδικαιολογητῶς παρεγνώρισε τὸ κα-
θῆκόν του καὶ ὅτι ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ὅσα παρετρήθησαν
διότι ἐνὸς ἀτόπου δοθέντος μῦρια ἐπονται, ὡς εἶπεν ἄλλος συ-
νάδελφος ἐντεῦθεν. Δὲν ἔχω, κύριοι, ὅπως εἶπον καὶ προχθὲς, τὴν
ἀξίωσιν ὅτι δύναμαι νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν γενικὴν συζήτησιν
καὶ δὲν εἶμαι εἰς θέσιν ν' ἀπαντήσω εἰς ὅσα εἶπεν ὁ κ. Ροντιέρης
καὶ Ταμπακόπουλος, μήτε ἦτο ἀνάγκη νὰ ῥηθῶν ὅσα ἐρρίθησαν
σχετικῶς μὲ τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἀντικείμενον. Τὴν χθιστὴν
συνεδριάσιν, κύριοι, ἐπροκάλεσιν εἰς καὶ μόνοις ἰσχυρισμοῖς, κατ'
ἐμὲ, τοῦ ἀξιότιμου πρωθυπουργοῦ· αὐτὸ, ὑποθέτω ἐγὼ, ἐπεισε
τοὺς φίλους νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν ὅπως δῆποτε περὶ αὐτῆς τῆς
γενικῆς συζητήσεως εἰς μίαν εἰσδηλόγητον ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς
ἐπ' αὐτῆς τῆς συζητήσεως, ὁ λόγος τῆς δημοσίας τάξεως, τῆς
δημοσίας ἀσφαλείας. Ἐνθυμίσατε πολὺ καλῶς, κύριοι συναδελφοί,
ὅτι ὁ ἀξιότιμος πρωθυπουργὸς κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Σαβ-
βάτου εἶπεν ἐντεῦθεν, ὅτι ἐπειδὴ κύριοι ἀπὸ τινος καροῦ λέγον-
ται καὶ γράφονται πολλὰ περὶ ἐπικειμένης πτώσεως τῆς παρού-

σας Κυβερνήσεως, ἡ ὑπερεσία ἐγλαφρώθη, διότι οἱ δημοῖοι
λαϊτουργοὶ θεωροῦν τὴν θέσιν των ἀμφίβολον, καὶ ἡ κοινωνία
κάπως συνταραχθεῖσα καὶ συνεταράχθη, ὅτι ἐπομένως ἡ παράταξις
μὴς τοιαύτης καταστάσεως θέλει εἶσθαι ἐπιδεδειγμένη εἰς τὸ ἔθνος,
καὶ ὅτι ἐγὼ τούλάχιστον δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἦμαι μῆτε ἐπὶ μίαν
ἡμέραν ἢ ὥραν εἰς τὴν ἐξουσίαν μετὰ τὴν ἀμφιβολίαν, ὅτι δὲ με-
τ' ὑποστηρίζει ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς Βουλῆς· θέλω ἐπομένως νὰ ἐκ-
φρασθῇ ἡ Βουλὴ, ἂν ἐξακολουθῇ νὰ ἐμπιστεύεται καὶ ὑποστη-
ρίξῃ αὐτήν, καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίστασιν θέλω εἶσθαι
ἐντεῦθεν μάλλον ἥσυχος, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἤθελον λάβει
τὴν πρὸς τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἤθελον καταθέσει τὴν παραιτήσιν μου.
Αὐτὸς ὁ λόγος, νομίζω, ἐκίνει τὴν πλειοψηφίαν εἰς τὸ νὰ θέλῃ
τὴν ταχυτέραν ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς. Ἀλλ' ὅπως, κύριοι, ἐλάττω
χώρην ἢ ψευδορήξιν, ἐξέλεγε τινόντι, ἰσχυρὰ ἡ Κυβέρνησις τοῦ κοι-
νοβουλίου τούτου, ἡ κοινωνία καθόλου καὶ τινόντι; οἱ δημοῖοι λαί-
τουργοί, οἵτινες εἰς τὴν ἀμφίβολον ὑπερῆν τῆς Κυβερνήσεως, ἐχα-
σαν τὸ θάρρος των, ἐνεθάρρυνθησαν τινόντι; τοῦτο ἐρχομαι νὰ ἐξε-
τάσω ἤδη. Ἄν κύριοι, μετὰ μίαν συζήτησιν πολυήμερον, 10 ἢ 20
ἡμερῶν ὅπως δῆποτε ἡ Βουλὴ ἐποφάνηται διὰ μίαν εἴτε μα-
γάλαν εἴτε μικρὰς πλειοψηφίας, ὅτι ἀποκρούει ὅσα ἐρρίθησαν
κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅτι ἔχει εἰς αὐτὴν πλήρη ἐμπιστο-
σύνην, ἐννοῶ πολὺ καλῶς ὅτι τινόντι ἡ Κυβέρνησις ἤθελον
εἶσθαι ἐντεῦθεν ἰσχυροτέρα, ὅτι ἡ τάξις ἡ ὅπως δῆποτε κλε-
νωθεῖσα ἐκ τῶν κλονισμῶν τῆς ἀμφιβολίας ὑπάρξεως, τότε
ἤθελον ἐπανελθεῖν καὶ ὅτι τὸ θάρρος ἤθελον ἐμπνευσθῇ εἰς τοὺς
λαϊκοὺς λαϊτουργοὺς· ἀλλ' ὅταν, κύριοι, μετὰ τὴν φήμην ὅτι
ἡ Κυβέρνησις κινδυνεύει νὰ χάσῃ τὴν πλειοψηφίαν τῆς Βουλῆς,
ρῥασαι μία φήμη εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑποστηρίζομένη ἢ ἐσπέρου-
μένη ἀπὸ 80 καὶ ἐπέκεινα ἀντιπροσώπων, ἐκ τῶν ὁποίων
ὑπάρχουν τρεῖς ἀρχηγοὶ καὶ πολλὰ σπουδαῖα μέλη, περὶ τοῦ
ὅτι διὰ νὰ ληρῇ μία ἀπόφασις ὁποιαδήποτε τῆς Βουλῆς, ἡ
ὁποία νὰ ἐκφράξῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐχρησάθη
νὰ γίνῃ λάβρα, θὰ εἶπουν αὐτοί, μία συνεδρίασις τῆς Βουλῆς τὴν
Κυριακὴν, τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, χωρὶς νὰ προϋπά-
ρξῃ ἀπόφασις καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ μέρος ἡ ἀντιπολίτευσις καὶ
ἐπομένως ἡ ἐπιβεβωσὴ ἀπόφασις δὲν εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία χα-
ρακτηρίζει τὴν ἀπόφασιν τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς, διότι
παρετρέθησαν κατὰ τὴν συνεδριάσιν αὐτὴν 95 ὑποστηρίζοντες
τὸ ὑπουργεῖον, μετὰξὺ αὐτῶν συγκαταλέγονται καὶ 7 ὑπουργοί,
ν' ἀπουσιάζουν δὲ 92 βουλευταὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἀντιπολί-
τευσιν, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ δὲν ἐβίβησαν νὰ ἔλθουν θὰ εἶπεν ὅτι δὲν
συμμερίζονται τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ἀπουσιάζουν 92
βουλευταὶ· ἂν ἀπὸ τοὺς 95 τῆς Κυβερνήσεως ἀφαιρεθῶν οἱ
7 ὑπουργοὶ μένουσιν 88· ἀπὸ 88 εἶπον ὅτι ἐμπιστευόμεθα, 92
διὰ τῆς ἀπουσίας των εἶπον ὅχι· ποία εἶναι ἡ πραγματικὴ
πλειοψηφία; ποίαν δύναμιν, ποίαν ἰσχύιν προσέθεσαν εἰς τὸν
ἐαυτὸν τῆς ἡ Κυβερνήσεως;

Βλέπετε, κύριοι βουλευταὶ, ὅτι ἀντὶ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ εὐγενὴς
σκοπὸς τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως, συνέβη τὸ
ἐναντίον; ἀντὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ εἶλθῃ ἰσχυρὰ, ἐξέλεγε κατὰ τὴν
κρίσιν μου, μάλλον ἀδύνατος, καὶ εἶχομαι νὰ μοι τὸ σπαραχ-
ρὲς τὸ ἔθνος. Ἀλλὰ, κύριοι, πρὶν κατέλθω τοῦ ἔγματος, ἐνθυ-
μήσιν νὰ εἶπῃ ἐν γένει ὅτι ἔχον σχέσιν πολλὴν . . . (ὁμιλοῦμαι.)

ΜΙΑΝΘΗΣ. Κύριε πρόεδρε, πρέπει ν' ἀκούσται ὁ ἀγορευμὸς,
ἂν ἐσορᾷσθε ἡ Βουλὴ δυνάμεθα ν' ἀναβῶμεν τὴν συζήτησιν
διὰ τὴν αὐρίων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐὰν θελήσῃ ἡ Βουλὴ, μάλιστα. Παραδέχεται, κύ-
ριοι.

ΚΑΤΣΙΚΑΝΗΣ. Ὁ ἀξιότιμος κ. Δηλιγιάννης, ὁ πρῶτος ἀ-
γορευσας σήμερον, μετὰξὺ τῶν ἄλλων εἶπεν, ὅτι δὲν ἐκρίθη
εἰς τὰ χρονικά περὶ τοῦτον γιγνόμενον τοῦ χθὲς συμβάντος ἡ

ους τυπικούς λόγους, και τὸ παράδειγμα τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἔδωκεν πρῶτον αἱ κυβερνήσεις, αἱ ὁποῖαι αἰσθάνονται τὴν ἀποστολὴν των, αἱ ὁποῖαι συλλογίζονται ὅτι οἱ βουλευταὶ ἐν ὅσῳ των ὁποῖων συνεδριάξουν εἶναι ἀδελφοί, εἶναι ἀντιπρόσωποι, ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ συμβουλευθῶν, νὰ συσκέπτωνται, καὶ τὰς μὲν κακὰς, κατὰ τὴν κρίσιν των, πράξεις τῆς κυβερνήσεως νὰ καταδεικνύουν διὰ νὰ ὠρελῶνται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἐν θὰ εὑρουν τὰς γνώμας των ὀρθὰς, νὰ τὰς λαμβάνουν ὑπὸν καὶ νὰ τὰς καθιστοῦν πράγματα. Ἐξεπλήρωσεν ὁμῶς, κύριοι, ἡ Κυβέρνησις τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα τῆς ἐπιβάλλονται κατὰ τὰς γενικὰς συζητήσεις; αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις ἀρχὴ διὰ τῆς αἰσθητικῆς τῆς δὲν ἔδωκεν ἀπορροήν, ὥστε αἱ συζητήσεις νὰ παταθῶσιν, ὅχι ὅσον παρετάθησαν, ἀλλὰ νὰ παραταθῶσιν ἐπὶ αἰὸν; ἔρωτῶ, ὅταν ἤρχισαμεν τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ποῖα ἐξήγησις μᾶς ἐγένετο τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ κράτους; οὐδεμία· καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπουργοὶ ὅταν ἔρχισαν αἱ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐλθόντες διαδοχικῶς ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, κανεὶς δὲν ἔφερε κατὰστασιν μεθοδικήν, πλήρη, ἐκ τῆς ὁποίας νὰ δυνήθωμεν νὰ σχηματίσωμεν μίαν πλήρη ἰδέαν, ἀνευ τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ δοθῇ γνώμη περὶ τῶν οἰκονομικῶν. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὑπουργοὶ διαδεχόμενοι ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ἔφερον ἀριθμοὺς ἀντιφάσκοντας, καὶ ἡμεῖς πολλάκις ἐρωτήσαντες περὶ διαφορῶν ἀριθμῶν, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ λάβωμεν πληροφορίας, καὶ μέχρι αὐτῆς τῆς στιγμῆς ἐξ οὐδεμιᾶς ἐκθέσεως, ἐξ οὐδεμιᾶς ἀγορεύσεως, ἐξ οὐδεμιᾶς πληροφορίας δὲν γνωρίζομεν πόσα εἶναι τὰ ἔκτακτα ἐξόδα τοῦ 1867, πόσα εἶναι τὰ ἔκτακτα ἐξόδα τοῦ 1868, διὰ νὰ παραλείψω πολλά ἄλλα κενὰ, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν. Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν τὰ ὅπλα, τὰ ὁποῖα καταγράφονται ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν, ἡγοράσθησαν καὶ μετεφέρθησαν δὲν γνωρίζομεν, ἐὰν τὸ χαλκονόμισμα τὸ νέον, ἦλθεν ὁλόκληρον ἐν Ἀθήναις καὶ ἂν ὁλόκληρον ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν, ἢ ἐὰν ὑπολείπεται ἀκόμη καὶ ἂν θὰ ἔλθῃ ἐντὸς τοῦ ἔτους, πράγμα ἀναπόφευκτον διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὁποῖα θὰ ᾖναι τὰ ἐξόδα τοῦ 1869, καὶ κατὰ συνέπειαν ὁποῖον τὸ ἔλλειμμα, καὶ ἐπομένως ἐὰν μεταξὺ τῶν μέχρι τοῦδε ὑπολογιζομένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὡς εἰσπραχθέντων ἐσόδων, ἐὰν μεταξὺ τούτων πρέπει νὰ κατατάξωμεν καὶ τοῦτον τὸν πόρον.

Καὶ ἂν λοιπὸν ὑπῆρχε μία κυβερνήσις, ἡ ὁποία κατ' οὐδὲν ὑστέρει εἰς τοὺς ἀριθμοὺς, περὶ ὧν καὶ μόνον ἐπρόκειτο, πάλιν, κύριοι, σεβομένη κατὰ πρῶτον λόγον ἐκντὴν, σεβομένη τὸ καθήκον τῆς, τὸ ὁποῖον περιέγραψα, ἐπιθυμοῦσα καὶ ποθοῦσα νὰ ἀντλήσῃ ἐξ αὐτῆς τῆς Βουλῆς οὐχὶ μίαν ψῆφον ἀθωωτικὴν, ἀλλὰ μίαν γνώμην ὀρθήν, δὲν ἠδύνατο νὰ μετέλθῃ τὴν τακτικὴν, ἢ μετῆλθε, καταπιέζουσα καὶ ἐκδιέζουσα τὴν ψῆφον, ἢν ἔλαβεν.

Ἀλλ' ὅ,τι, κύριοι, δίδει φοβερόν χαρακτῆρα εἰς τὴν πράξιν ταύτην τῆς κυβερνήσεως, ἥτις δὲν ἀμφισβῆλλω ἔλαβε τὴν πρωτοβουλίαν, εἶναι ὁ σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον τὰ χθὲς γινόμενα ἐγένοντο· καὶ δὲν πλάττω σκέψεις, ἀναγινώσκω ἐν τοῖς πρακτικοῖς. Τὰ πρακτικὰ λέγουσιν ὅτι, ὁ σκοπὸς τῆς χθεςινῆς συνεδριάσεως ἦτον ἡ παραδοχὴ ἑνὸς θέματος, τὸ ὁποῖον ἔθεσεν ὁ ἀξιότιμος Πρωθυπουργὸς κ. Ζαΐμης. Τί ἀποφασίσθη διὰ τοῦ θέματος ἐκείνου; τί ἐζητεῖ ἡ κυβερνήσις διὰ τοῦ θέματος ἐκείνου; πρέπει νὰ τὸ ἐξετάσωμεν, κύριοι, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ δώσωμεν τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα εἰς τὰ ἔκτακτα καὶ ἀνώμαλα τῆς χθὲς. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀδιάφορον. Ἐὰν ἡ κυβερνήσις οὐδὲν ἄλλο ἐζητεῖ, εἰμὴ νὰ ψηφισθῇ καὶ παρέλθῃ εἰς νόμος περιπλέον, εἰς νόμος τῆς τρεχοῦσας ὑπηρεσίας καὶ τῆς τρεχοῦσας διοικήσεως, ἂ, κύριοι, ὠρείλαμεν, φοβούμενοι τὴν ἐπανάληψιν τοιούτων σκανδαλωδῶν σκηνῶν νὰ κάμωμεν παρατηρήσεις, ἀλλὰ δὲν ἠθέλωμεν ἐπιμένει· ἐπρόκειτο ὁμῶς, κύριοι, ν' ἀποφανθῇ ἡ Βουλὴ, ὅτι ἡ

κυβέρνησις, ἡ ὁποία διεχειρίσθη δύο χρήσεις, αἵτινες δὲν θ' ἄρουν πλεονέκτημα τῶν 2,000,000 ἔλλειμμα, ὅτι κυβερνήσις τοιαύτη, εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρεθείσα εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ δανεισθῇ 17,000,000 δραγ. καὶ νὰ χρεώσῃ τὸ κράτος μὲ 19,000,000. Ναί, κύριοι, διότι ἡ χρεὼσις τοῦ 1868 μὲ τὰ δάνεια, τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν ἐντὸς τοῦ χρόνου τῆς διεχειρίσεως, ἦτοι μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1868, δὲν ἀφίνει ἔλλειμμα, ἢ δὲ χρεὼσις τοῦ 1869 δὲν εἶναι δυνατόν, ὅσον καὶ ἂν ἐξαγκωθῶν οἱ ἀριθμοί, ν' ἀφῇσθαι πλεονέκτημα τῶν 2,000,000, πλὴν τῶν τόκων μὲ τοὺς ὁποίους ἐπεβάρυναν τὸν προϋπολογισμόν τοῦ 1869 οἱ σήμερον ὑπουργοὶ διὰ τῶν νέων δανείων.

Ἐπρόκειτο προτίει, κύριοι, ν' ἀθωωθῇ ἡ κυβερνήσις ὅτι κατέστησεν ἀδύνατον τὴν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν Τραπεζικῶν γραμματίων, κατὰ τῆς ὁποίας τοσοῦτον κατεφέρθη, καὶ ν' ἀθωωθῇ διὰ τὴν δικαιώσιν αὐτῆς τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Ἐνθ' δὲ δὲν ὀρείλωμεν μεταλλικὸν εἰς τὰς Τραπεζικὰς εἰμὴ 1 1/2 ἑκατομμύριον, κατωρθώθη οὕτω πως νὰ γίνῃ ἡ διαχείρισις, ὥστε, διότι ἐστερήσαμεν τὰς Τραπεζὰς 1 1/2 ἑκατομμυρίου μεταλλικοῦ, νὰ ᾖμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπιβάλωμεν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ ᾖναι ὑποχρεωμένη ἡ κοινωνία ν' ἀνέχῃ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν τῶν Τραπεζικῶν γραμματίων. Ἐζητεῖτο ἀκόμη, κύριοι, ν' ἀποφασίσῃ ἡ Βουλὴ, ὅτι ἡ κυβερνήσις, διεχειρίσασα τοὺς φόρους τῶν ἐτῶν 1868 καὶ 1869, οἱ ὁποῖοι οἰκονομικῶς εἶναι πλεονέκτοι ὅλων τῶν παρελθόντων (διότι αἱ αὐξήσεις τῶν φόρων καὶ τὰ πολλὰ δάνεια αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα ἔφερον), εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ προσθήσῃ ἀκόμη 1,000,000 καὶ περιπλέον εἰς τὰ ἐξόδα τοῦ κράτους ἀπὸ τόκους νέων δανείων.

Δὲν ἦτο λοιπὸν, κύριοι, ἡ χθεςινὴ συνεδρίασις ἀπλῆ, δὲν ὑπεγόρευσε αὐτὴν ἀπλοῦν πείσμα ἀνευ οὐδενὸς συμφέροντος· ἦτο πολιτικὴ, κύριοι, ἀλλὰ πολιτικὴ, τὴν ὁποῖαν οὐδόλως συμμερίζομαι καὶ τὴν ὁποῖαν, ὡς σὰς προείπον, διὰ ν' ἀποφύγω τοὺς ἐρεθισμοὺς, δὲν θέλω νὰ χαρακτηρίσω. Ἐπερίμενον, κύριοι, ἀπὸ τὴν κυβερνήσιν νὰ προσέχῃ περισσώτερον εἰς τοὺς φίλους, οἵτινες κάμουν εἰς αὐτὴν τὴν τιμὴν νὰ τὴν ὑποστηρίζουν· διότι εἶναι ἀρχὴ ἀλάθλατος, ὅτι τὰ κοινοβούλια εἶναι τοιαῦτα, ὁποῖα εἶναι αἱ κυβερνήσεις τοῦ τόπου· τὸν τύπον ἡ κυβερνήσις μεταδίδει εἰς τὸ κοινοβούλιον. Καὶ ἐγὼ δὲν νύχομαι (ἀγνοῶ ἐὰν οἱ οἱ ὁποῖοι ἐψηφίσαντε χθὲς τὸ ἐπιθυμοῖτε) δὲν νύχομαι, κύριοι, καὶ ἂν ᾔμουν εἰς τὴν θέσιν τῆς κυβερνήσεως οὐδέποτε ἠθέλων τὸ κάμει, νὰ σὰς παρασύρω εἰς τοιαύτην πράξιν, ὥστε περὶ τοσοῦτων σπουδαίων καὶ οὐσιωδῶν συμφερόντων, περὶ τοιούτων παρεκτροπῶν προκειμένου, νὰ ἠθέλατε τὴν ἀθωώσει εἰς μίαν συνεδρίαν, γινομένην ὅπως ἔγινεν.

Καὶ δὲν εἶναι ταῦτα μόνον, κύριοι, τὰ ὁποῖα παρεδέχθητε χθὲς. Παρεδέχθητε ἀκόμη κάτι τι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπίσης φοβερόν καὶ αὐτό. Παρεδέχθητε, ὅτι ἐσταματήσαμεν καὶ οὐδεμίαν μεταρρύθμισιν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ εἰς τὸ κράτος. Σεῖς καὶ ἐγὼ, οἱ ὁποῖοι ὅταν εὐρισκώμεθα ἐν τῇ μέσῃ τῶν συνεπαρχιωτῶν μας, ἢ ὅταν ὁμιλῶμεν μεταξὺ μας εὐρίσκομεν τοσαύτας ἐλλείψεις εἰς τὴν κατάστασιν τῆς διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος, ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι δίδομεν τοσαύτας ὑποσχέσεις κατὰ τὰς ἐκλογὰς πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς μας, ἀκούοντας τὰ παράπονά των καὶ βλέποντες τὰ ἔκτακτα των, ἡμεῖς οἱ ἀποδίδοντες εἰς αὐτοὺς δίκαιον καὶ ὑποσχόμενοι νὰ φέρωμεν θεραπείαν, ἦλθομεν καὶ εἶπομεν διὰ τῆς χθεςινῆς ψήφου μας, ὅτι δὲν δυνάμεθα εἰς τὸ ἐξῆς εἰμὴ ν' ἀντιγράψωμεν τὸ παρελθόν· εἶπομεν ὅτι τὸ 1870 δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ ᾖναι ἀντίτυπον τοῦ 1869, ὅπως τὸ 1869 ὑπῆρξε ἀντίτυπον τοῦ 1868· ἐκλείσαμεν τὴν πρὸδον καὶ ἐστερήσαμεν τῶν ἐλπίδων, διότι, μὴ λησμονήτες ὅτι τὸ χθὲς ἀποφασίσθη δὲν ἀρῶρα μόνον τὸ ἐνεάμηνον παρελθὸν ἀνάστημα

τὰ ὅποια ἐπαρουσίασεν ὁ κ. πρωθυπουργός, εἶδον νὰ λέγῃ τὸ δεύτερον θέμα, ὅτι ἡ Βουλὴ πιεθταὶ ἐν τῶν συζητήσεων, ὅτι ἡ κυβερνήσις καλῶς ὑπελόγιτε τὰ πιθανὰ ἐξοδα, καὶ καλῶς ὑπελόγησε — δὲν ἐνθυμούμαι, ἐὰν ᾔταν αὐταὶ αἱ ἴδιαι λήξεις, ἀλλ' αἱ ἐτόξευται ἦσαν αἱ αὐταὶ — καὶ ἀναπόφευκτα ἀναγκαῖα ἐξέδα. Καὶ ὅταν τελειώσωμεν τὴν παρουσαν συζήτησιν, κύριε πρόεδρε, καὶ ἐλθώμεν εἰς τὰ πρακτικὰ, ἐν ᾗ καλῶς συντεταγμένα, θὰ σὺς παρακαλίσω, νὰ διορθώσῃτε τὸ μέρος ἐκείνο, καθότι ὡς μᾶς τὸ ἀειγνώσκατε πρὸ ὀλίγου μένει χωρὶς ἔννοιαν ἡ παρατήρησις, τὴν ὁποίαν ἐκαμον μετὰ ταῦτα καὶ εἶπον κύριον, νομίζετε λοιπὸν, ὅτι δὲν ἔμπορῶμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὰ καθήκοντα τῶν προϋπολογισμῶν τῶν ὑπουργείων; Ἦτο αὐτὴ ἡ φράσις ῥητὴ περιόριστος τὰ ἐξέδα εἰς τὰς ἀναγκαίως ἀναποφεύκτους ἀνάγκας, ἐπομένως ἐπικυρωμένος (εἶπον μὲ τὸν νοῦν μου) θεωρεῖται ὁ προϋπολογισμός. Ζητῶ διασαφήτις περὶ τούτου, καὶ ὅσοι οἱ ὑπουργοὶ εἶπον ὅχι, δὲν ἐννοοῦμεν ταῦτα· νὰ διορθώσωμεν αὐτὴν τὴν φράσιν, ἡ ὁποία εἶναι ἐσφαλμένη, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀκριβὴς, καὶ ἡ φράσις ἐδιορθώθῃ.

λοιπόν αφού ή ιδέα τής συλήσεως επικυρώσεται, το προ-
πολεμισμοσ εξέλιπεν, έμεινεν και μένει εις εμάς το ελάχιστον α-
νιξήγητος ή χθισινή διαγωγή τής κυβερνήσεως, το ελάχιστον
δηλαδή εκείνην τήν έπιστυμένην και διεδιασμένην ψήρον τής
Βουλής. Ο κ. Ροντήρης όμως μής έδωκε μέγαν εξήγησιν, ή
έποια με έλύπησε παραπονοήσας ακούσας ταύτην από το στόμα
του φίλου μας του κ. Ροντήρη. Η κοινοβουλευτική πάλη, λέγει,
ελάπτει τήν διοίκησιν και έπομένως έπρεπε να παύση. Δεν θέ-
λω κάμει τήν παρατήρησιν προς τον κ. Ροντήρη, ή, έκαμιν ο
αξιότιμος φίλος μου κ. Πατιμίζης, ότι εν τῷ συναλειφσέντι εύρι-
σκόμενος; ο κ. Ροντήρης υποστήριξε τήν ιδέαν του να συνεδριά-
ζη διαρκώς ή Βουλή; δεν θέλω τῷ κάμει παρατηρήσεις τοιαύ-
τες, διότι από τότε έως τώρα ήμπορεί ο κ. Ροντήρης να έλαβε
περισσότεραν πείραν, να εκέρθη καλλίτερον και να έπισπση, ότι
τηνόντι ή κοινοβουλευτική πάλη ελάπτει τήν διοίκησιν. Θέλω
έμως τον παρακαλέσει να μου έπιτρέψη να τῷ εἶπω, ότι λίαν
άπατῶνται, λίαν σφάλουσιν εκείνοι, οί όποιοι στοχάζονται,
οτι δύναται ποτε να διοικηθῇ, δεν λέγω να διοικηθῇ καλῶς
ἀλλ' απλῶς να διοικηθῇ ή Ελλάδα; αἶε; εύρίως, πλατυτάτη, ε-
λευθερωτάτης κοινοβουλευτικῆς πάλης; και εν αὐτῇ τῇ σιγ-
μῇ μεταχειρίζομαι τον λόγον όπωσούν τραχύτερον ἄρ' ότι
ἄλλοτε, τούτο προέρχεται από τήν ἀγανάκτησιν κατά του πα-
ραδείγματός, το όποιον έδειξεν ή κυβέρνησις τής νομιμοτρο-
σύνης, έλθουσα διά τῆς σπάτης της να καταπαύσῃ τήν κοινο-
βουλευτικὴν συζήτησιν. Εἶναι παράδειγμα, το όποιον θά εἴχῃ
συνεισείας διά τήν διοίκησιν του τόπου. Λίαν άπατῶνται όσοι
νομίζουσιν, οτι περιορίζονται, ἀφαιρουντες (διότι ο βόσκολοι
φθάνει ν' άρχίσῃ, θά υπάγῃ τις μέχρι πυθμένος) ἀφαιρουντες
τήν κοινοβουλευτικὴν πάλην και συζήτησιν θά ήμπορέσουν
να κυβερνήσουν καλλίτερον τήν Ελλάδα. Και ποία ήτο αὐτή
ή κοινοβουλευτική πάλη, φίλτατε κύριε Ροντήρη, ή όποία
έπρέπει να παύσῃ; Δύο ήμερῶν και μιᾶς ὥρας συζήτη-
σις, καθῶς πολὺ ὀρθῶς παρατήρησεν ο κύριος Δεληγιώργης. Δύο
ήμερῶν και μιᾶς ὥρας συζήτησις ἐπὶ του προϋπολογισμοῦ, εἶ-
ναι κοινοβουλευτική πάλη, ή όποία έπρεπε να παύσῃ, διὰ να
εἰσπραχθῇ ή διοίκησις του κράτους, και να πειγῇ με τρόπον,
ο όποιος έδωκε και δίδει δικαίωμα μεγάλων προαπόνων.

Αλλά, είπεν ὁ κ. Ροντάρης, τί ἐπείρετε, κατὰ πόσον διευρύνετε τὸ ζήτημα τὸ οικονομικὸν μετὰ τὰς ἀγορεύσεις σας; Ἠθελήσατε νὰ συγχύσετε καὶ νὰ συγχύσετε ἐν προθέσει; Ὁλίγην ἐδείξατε στοργήν εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ἀλλ' ἀννομίζω, ὅτι δίκαιον εἶχε νὰ παραπονιθῇ ὁ κ. Ροντάρης, ὅτι τραχέως οἱ προ-

αγορεύοντες κατὰ τῆς πλειψηφίας ἐξοφράσθησαν, δὲν ἔχω δίκαιον καὶ ἐγὼ νὰ παραπονηθῶ, ἀφοῦ μὰς λέγει, ὅτι ἐκ προθέσεως ἐσολογώσαμεν, ἐπιτρέψωσμεν τὴν συζήτησιν, καὶ ὅτι πολὺ ὀλίγον στοργὴν ἐδείξαμε, διὰ τὰς ἐπαρχίας; δικαί; Διότι ἡμεῖς προσηλώσαμεν τὴν προσοχὴν μας εἰς τὰ δάνεια, καὶ δὲν εἶναι τοῦτο, λέγει τὸ δυστύχημα, ἡ ἐγγραφὴ τῶν δανείων, ἀλλ' ἡ γέννησις τῶν δανείων. Ὁμολογῶ, ὅτι δὲν ἠμπόρεσα νὰ καταλάβω, ποῖον ἤθελε εἶναι τὸ πρακτικὸν συμπέρασμα, εἰς τὸ ὅποιον ἤθελε φθάσει ὁ κ. Ροντήρης, ἐκν, ἀντὶ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι χρεωστοῦμεν 400,000,000 ποτὸν, διὰ τὸ ὅποιον δικαίως ὁ κ. Ροντήρης ἐξεπλάγη, ἤθελε εἶπει, ὅτι ἐγένοντο τὰ δάνεια ταῦτα τὸ ἐν εἰς τὰ 1824, τὸ ἄλλο εἰς τὰ 1815, κτλ. καὶ διὰ ποῖαν αἰτίαν ἐγέναν. Ἀφοῦ, κ. Ροντήρης, εἶχαι τὴν πεποιθήσιν ταύτην, ὅτι οὕτως ἔμπορευσε νὰ φωτισθῇ τὸ ζήτημα καὶ ἔμπορευσαν νὰ ὠφεληθῶν αἱ ἐπαρχίαι. ἐπιτρέφατέ μοι νὰ εἶπῶ καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ κ. Πιτιμεζά; ποῦ ἦτο, κ. Ροντήρης, σὺ, ὁ ὅποιος μὰς κατέκρινες ἐπὶ ὀλιγωρίᾳ; δὲν σὰς εἶδομεν πρώτην φοράν εἰμὲ εἰς τὴν γερουσίαν συνεδρίσκειν; σήμερον δὲ μόνον ἤκουσα τὸν ἐφραδῆ λόγον σου; δικαί; δὲν ἤθελε πρὶν νὰ μὰς εἴπῃς ὅτι δὲν φαίνεται καλῶς; σταλακτίζετε. Ἀλλ' ἦτο πράγματι σύγχυσις εἰς τὴν συζήτησιν; δὲν ἔμπορῶ νὰ τὸ κρίνω καὶ δὲν τὸ κρίνω, καθότι σὰς εἶπον προηγουμένως, ὅτι λογιστικὸς ἄνθρωπος δὲν εἶμαι. ἔτιω, ὅτι ἐν τῇ λογιστικῇ ικανότητί του ὁ κ. Ροντήρης ἔρε σύγχυσις εἰς τὰς συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο; δικαί; δὲν ἐξέταξε τὸ αἴτιον τῆς συγχύσεως; Πολὺ ὀρθῶς εἶπεν ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς Μεσολογγίου, μία Βουλὴ φέρει τὸν τύπον τῆς κυβερνήσεως, ἡ ὁποία τὴν ὁδηγεῖ, καὶ μία κυβερνήσις, ἡ ὁποία εἰς τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα, ἔρχεται δι' ἐνὸς τῶν ἐντίμων ὑπουργῶν καὶ μὰς παρουσιάζει ἀριθμούς τινας, δι' ἐνός δὲ ἄλλου ὑπουργοῦ μὰς παρουσιάζει ἄλλους ἀριθμούς ἀναιρουντας τοὺς πρώτους, καὶ ὁ εἰδικὸς ὑπουργὸς ὁ τῶν Οἰκονομικῶν σιωπᾷ καὶ δὲν μὰς λέγει, ποῖοι εἶναι οἱ ἀκριβεῖς ἀριθμοί, οἱ παρουσιασθέντες παρὰ τοῦ ἐνός συναδελφου του ἢ οἱ παρὰ τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ εἰδικὸς αὐτοῦ ὑπουργὸς δὲν ἔρχεται νὰ διαφωτίσῃ τὴν ἀντιπολίτευσιν, τὰν εὐρίσκονται εἰς τὴν σύγχυσιν. Τί συμπέρασμα θὰ φέρῃ ἡ ἀντιπολίτευσις; Καὶ λοιπὸν ἡ σύγχυσις ἂν ἐγένετο (ὅπερ δὲν τὸ παρεδίδωμαι), ἡ σύγχυσις αὕτη πῶθεν προήλθεν;

Αλλ' ότι ἡ συζήτηση ἢ γενική τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπικυσε
εὐαίως καὶ ἐπικυσε πρὶν ὠρμασθῇ δὲν τὸ ἀποδεικνύει αὐτὴ αὐτὴ
ἢ ἀγορεύσεις τοῦ κ. 'Ροντήρη; Περὶ τίνος ἐπρόκειτο νὰ ἀγορευ-
σῇ σήμερον, φίλε κ. 'Ροντήρη; Περὶ τῶν πρακτικῶν ἐν τὰ
πρακτικὰ τὰ χθ' σινὰ ἔχουν καλῶς ἢ ὀχι; καὶ διὰ νὰ ἀποδεί-
ξῃ, ὅτι εἶχον καλῶς, ἀνέπτυξας τὴν οἰκονομικὴν σου θεωρίαν,
λησμένων, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἀπιδείκνυς ὅτι οὐ ὁ ἴδιος ἡσ-
θάνης, ὅτι σοῦ ἐπινέχον τὸν λόγον χθές, καὶ ἐάν δὲν ἤθελε
κλείσῃ ἡ συζήτηση χθές, ἤθελες εἶπει καὶ σὺ τὴν γνώμην σου.
Καὶ περίεργον τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ
ἀξιότιμος κ. 'Ροντήρης εἶπεν ἐπανεληγμένως, ὅτι πολλὰ ἐσυζη-
τήσαμεν, ὅτι πολλὰ εἴπομεν, καὶ ἐπρεπε νὰ παύσῃ ἡ συζή-
σις, τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμήν μᾶς λέγει: δὲν ἐσυζητήσαμεν
τίποτε ἐπισταμένως; ἐάν καθίσωμεν νὰ συζητήσωμεν, καθὼς
πρέπει, θέλατε ἰδεῖ μᾶς εἶπεν ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ 400,000,000,
τὰ ὁποῖα χρεωστούμεν, δὲν εἶναι τίποτε; ἐάν συζητήσωμεν τα-
κτικῶς, θέλατε ἰδεῖ, ὅτι ἡμποροῦμεν ἐντὸς 10 ἐτῶν νὰ ἐξυθώμεν
εἰς ἀνθρώπιν κατ' ἀστάτιν; καὶ διὰ τί ἄλλο παρεπονέθημεν, φίλε
κ. 'Ροντήρη, εἰμὲν ὅτι ἐπνίγη ἡ συζήτηση, καὶ ὅτι ἐπνίγη ἐκ-
δότως;

Ὁ δεύτερος τῶν ἀγορευμάτων ὑπὲρ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς
χρυσινῆς συνιδρύσεως, ὁ ἔντιμος βουλευτὴς Πηλείας καὶ ἀξιότι-
μος ἀτομικὸς οὐχὶ πολιτικὸς φίλος μου κ. Ἀνδρέας Κρεστε-
σανίτης μᾶς εἶπε: διατὶ μᾶς ὑβρίζετε, εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἐξατελείσασμεν

Α. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ. Ο υποστηνόμενος να φύγη από το θεωρείον έξω, έξω.

ΔΑΓΡΕΣ. Είναι πολίτης και αυτός, και δεν μπορεί να εξέλθῃ (θόρυβος).

ΔΕΚΑΣ. Ο Αθηναϊκὸς λαὸς εἶναι εὐγενὴς, ὁχλαγωγίας δὲν κάμνει· ὅλοι αὐτοί, οἱ ὅποιοι εἶναι εἰς τὰ θεωρεῖα, εἶναι ἀνθρώποι εὐγενεῖς καὶ τίμιοι, καὶ ὁχλαγωγία δὲν γίνεται· καὶ ἀντιπολιτευόμενοι καὶ συμπολιτευόμενοι εἶναι ἐντιμοὶ πολῖται καὶ ἀταξίας δὲν κάμνουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Κύριοι, μὴ ὁμιλῆτε περὶ ὁχλαγωγίας, διότι τὸ ἀκροατήριον ἀπλῶς θεωρεῖ. Καθόστε νὰ ἡσυχάσετε, νὰ ἐλθῇ ὁ ῥήτωρ νὰ εἴπῃ, ὅτι θέλει ἡ συζήτης εἶναι ἐκτενὴς· λοιπὸν σὰς παρακαλῶ μὴ γινόμεθα θίατρον εἰς τὸν ζῆνον κόσμον, ἦσαν ἐδῶ ξένοι εἰς τὸ θεωρεῖον καὶ ἐφυγον ὅλοι· ἡσυχάσατε, ἀφήσατε τοὺς διαλόγους· ἦλθε μία στιγμή ἐπιθυσίας· οἱ ἀνθρώποι, ἀλλὰ τώρα θὰ ἐλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν, καὶ σὰς παρακαλῶ ν' ἀφήσωμεν μὲ ἡσυχίαν τὸν ῥήτορα νὰ ὁμιλήσῃ, διότι δὲν ἀξίζει εἰς ἐν κοινοβούλιον νὰ πίπτῃ εἰς θόρυβον· δὲν λέγω περισσότερον. Ὅριστε, κ. βουλευτὰ ἐκ Μεσσηνίου· μὴ ταραξήτε, κύριοι, σὰς παρακαλῶ τὴν ἡσυχίαν.

(ὥρα 1 παρὰ 15/60).

ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ. Παραίτῳ, κύριοι, πᾶσαν ἀπάντησιν εἰς τὴν γενομένην προσβολήν, τὴν ὅποιαν θιλήσας ν' ἀναιρέσω διακόπῃ ὑπὸ τοῦ θορύβου, διότι δὲν ἐπιθυμῶ, ἔστω καὶ ἀδικούμενος, νὰ συντελέσω εἰς τὴν διατάραξιν τῆς τάξεως, ἥτις εἶναι τοσοῦτον ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ σώματος. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, κύριοι, καὶ διὰ νὰ μὴ διεραθῇ τὴν χολὴν οὐδενός, θέλω παραλείψει νὰ ἐκθέσω ὁλόκληρον τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ὅποιαν ἠθεύθην διὰ τὰ χθὲς γεγονότα. Ἐλαβον δὲ μόνον τὸ λόγον διὰ νὰ ζητήσω τὴν ἀκώρωσιν τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως, τὴν ὅποιαν θεωρῶ ἀνώμαλον, τὴν θεωρῶ ἐναντίον τῶν νόμων· ἀποφεύγω δὲ πάντα ἄλλον χαρακτηρισμὸν αὐτῆς πρὸς τὸν σκοπὸν, τὸν ὅποιον σὰς εἶπον. Τὸ ἐκτελῶ δὲ τοῦτο, κύριοι, ὡς καθήκον ἱερὸν, διότι πειθόμενος καὶ εἰς τὴν πεποιθήσιν τὴν ὅποιαν ἔχω, καὶ φρονῶν ὅτι φρονῶ περὶ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως, αἰσθάνομαι ἀνάγκην νὰ συντελέσω εἰς τὴν ἐξάλειψιν μιᾶς μαμφῆς, ἡ ὅποια ἐπεβλήθη εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς.

Ἡ χθεσινὴ ἡμέρα, κύριοι, ἦτο Κυριακὴ, καὶ ἡμέρα ἐπομένως ἐξηρημένη ὑπὸ τοῦ νόμου· ἦτο δὲ καὶ μεγίστη ἐορτὴ, ἐξηρημένη ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ νόμου. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας δὲν γίνονται συνεδριάσεις. Ἀπαιτεῖται κατὰ τὸν κανονισμὸν νὰ ὑπάρχῃ μία ἀπόφασις τῆς Βουλῆς ῥητὴ, καὶ μόνον μία ἀπόφασις τῆς Βουλῆς δύναται νὰ διαλύσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν, καὶ ὅτι ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ καὶ τῶν νόμων δὲν ἐπιτρέπεται. Ἀλλ' ἐρωτῶ, οὕτως ἐγένετο;

Τὴν ἐσπέραν τοῦ σαββάτου ἐξέπλάγημεν, ὅταν ἴδωμεν τάσιν τινὰ πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς γενικῆς συζήτησεως τοῦ προϋπολογισμοῦ· ἐζητήθη ἡ ἀναβολὴ παρὰ τινος· ὁ κύριος πρωθυπουργὸς ἀνέστη καὶ εἶπε διαφόρους λόγους, οἱ ὅποιοι δὲν μὲ ἐπείσαν, λόγους ἀνυποστάτους, τῶν ὁποίων τὸ ἀνυπόστατον ἀνεγνώρισαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀντιτείναντες, οἵτινες ἦλθον κατόπιν καὶ εἶπον ὅτι παραδέχονται τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναβολῆς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὁ ἐκφράζων τὴν συγκατάθεσιν ταύτην τῆς κυβερνήσεως εἶπε, *α. λοιπὸν αὔριον*. Ἀλλ' ἐνομίσσαμεν, ὅτι τὸ *αὔριον*, λεγόμενον, ἐκφράζει ἀπλῶς τὴν ἀναβολήν, διότι δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος ὁ ἀγορεύων νὰ ἔχῃ εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι μεσολαβεῖ ἡ κυριακὴ, καὶ λέγων ἀναβολὴν νὰ ἐννοῇ τὴν Δευτέραν, ἐνῷ αὔριον ἦτο Κυριακὴ. Πῆρθεμεν ὅλοι, μόλις συγκατετέθη ἡ κυβέρνησις, καὶ ἄλλοι ἐρώναζον αὔριον, ἄλλοι τὴν Δευτέραν.

Εἰν, κύριοι, ὑπῆρχεν ἡ πρόθεσις εἰς τὴν καθέρνησιν ἢ εἰς ἄλλον τινὰ νὰ γίνῃ ἡ παραβίασις αὕτη τοῦ ὁρισμένου καὶ τοῦ εἰρησμένου, τί διατάττει ὁ κανονισμός; Ὁ κανονισμὸς διατάττει, ὅτι ὅσκις ὑπάρχει ἀντίρρηση, ἐρωτᾶται τὸ σῶμα. Τίς δὲ δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι τότε μίξ γενικὴ φωνὴ ἐξῆλθεν, ὅτι θὰ συνεδριάσωμεν τὴν Κυριακὴν; τίς ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐναντία ἰδέα, καὶ ὅτι πάντες συμφωνήσαμεν νὰ συνεδριάσωμεν τὴν Δευτέραν; καὶ τίς ἡμπορεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ Βουλὴ ἀπαράβη; Εἰν λοιπὸν θέμα δὲν ἐτέθη, καὶ ἀπόφασις δὲν ὑπῆρξε, τίς λοιπὸν ἐπέτρεψεν, ἀφοῦ οὔτε δι' ἀποφάσεως, οὔτε δυνάμει τοῦ κανονισμοῦ ἐπιτρέπεται, νὰ γίνῃ συνεδρίασις χθὲς; Ἐγένετο μία πρότασις, ὑπῆρξεν ἀντίρρηση· ἠρωτήθη τὸ σῶμα διὰ νὰ γίνῃ δεκτὴ, εἴτε δι' ἀνυστάσεως· εἴτε δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως; θέλετε λοιπὸν, καθ' ἣς ὑπῆρξεν ἀντίρρησης νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐγένετο δεκτὴ καὶ κατέστη ἀπόφασις τῆς Βουλῆς; Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ λοιπὸν, κύριοι, ἡδύνατο νὰ γίνῃ συνεδρίασις χθὲς.

Ἀλλ' ὅτι, κύριοι, συνεδριάσεις δὲν ἡδύνατο νὰ γίνῃ χθὲς, ἀποδείξις εἶναι ἡ διαγωγὴ ὅλων τῶν παρευρεθέντων χθὲς ἐνταῦθα. Αἱ συνεδριάσεις κατὰ τὸν κανονισμὸν ἀρχονται κατὰ τὴν 11, ἐκ συνηθείας δὲ τὴν 12, καὶ ἡ συνεδρίασις ἐνταῦθα χθὲς ἤρξατο τὴν 2 μ. μ. παρὰ 1/4. Τί ἀποδεικνύει τοῦτο, εἰμὴ ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀπόφασις προηγουμένη, ἡ ὅποια νὰ καθιερῶσιν τὴν χθεσινὴν ἡμέραν ὡς ἡμέραν συνεδριάσεως; Πῶς δὲ κατηρτίσθη ἡ χθεσινὴ συνεδρίασις, κύριοι; κατηρτίσθη ἡ συνεδρίασις διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀμαξίων τῶν ὑπουργῶν καὶ τῆς ἀστυνομίας, καὶ δι' ἀποστολῆς κλητῶν καὶ χωροφυλάκων, οἱ ὅποιοι ἐξαπλωθέντες καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν, συνελάμβανον τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς ἐπιδείκνουν τὸ προσκλητήριον. Ἐντρέπομαι, κύριοι, διότι τοιαῦτα ἀσχημάτι ἀκούονται παρὰ τῶν ἀκρατῶν, ἐντρέπομαι διότι κατεβιάσατε εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὸ κοινοβούλιον, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ εὖρω ἑξομοίωσιν. Ἀνώμαλος λοιπὸν καὶ ἐκνομος καὶ ἐναντίον καὶ τῆς τάξεως καὶ τῶν ἐθίμων καὶ τοῦ νόμου ὑπῆρξεν ἡ χθεσινὴ συνεδρίασις.

Δὲν ὑπάρχει, κύριοι, βεβαίως καμμία ἀνάγκη, ἀφοῦ τοιοῦτον χαρακτήρα ἔφειραν ἡ συνεδρίασις, νὰ δηλώσω, νὰ ἐξετάσω λόγους ἄλλους, ἀλλὰ τοὺς ἐξετάζω. Μὰς εἶπον ὅτι παρετάθησαν πλεόν τοῦ θέοντος αἱ γενικαὶ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, καὶ ὅτι ἀφοῦ τοσοῦτον παρετάθησαν, ἐξηντλήθη πλεόν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἐξηντλήθη μέχρις ἐκείνου τοῦ βαθμοῦ, ὥστε διὰ τῆς βίας καὶ τῆς καταπίεσεως νὰ τελειώσουν. Ἀλλὰ πότε ἤρξαντο, κύριοι, αἱ συζητήσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ; τὴν δευτέραν τὴν τρίτην διακόπησαν ἀπὸ ἐτέρων νόμων, τὴν τετάρτην καὶ τὴν πέμπτην διακόπησαν ὁλοτελῶς, ἀσχολουμένων τῶν ὑπουργῶν ἄλλοι· τὴν παρασκευὴν ἐπανελήρθησαν, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ τῆς συζητήσεως κατηνάλωσαν εἰς ἐπερωτήσεις, μίαν δὲ μόνον ὥραν ἔγινε συζήτησις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ, καὶ οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὴν συνεδρίαν τοῦ σαββάτου· δύο ἡμέρας λοιπὸν, κύριοι, ἐσζητήσαμεν τὸν προϋπολογισμὸν μόνον καὶ μίαν ὥραν.

Πῶς ἐξηντλήθη λοιπὸν ἡ ὑπομονὴ; πῶς ἐγένετο κατάχρησις τοῦ λόγου; πῶς ἐγένετο κατάχρησις τῶν δικαιωμάτων τῶν βουλευτῶν; ἔχετε παραδείγματα νὰ δεῖξετε παρελθόντα, κατὰ τὰ ὅποια αἱ γενικαὶ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ διήρκεσαν ὀλιγώτερον; ἡμπορεῖτε νὰ εὕρητε ἐν τοῦλάχιστον παράδειγμα μετὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅπου νὰ μὴ διήρκεσαν τὸ τριπλάσιον; Ἀλλ' εἶναι εὐκόλον, κύριοι, νὰ πείθωνται εἰς τοιαῦτα ἐπιχειρήματα, ὅσοι περιορίζουν τὸ ἔργον τοῦ βουλευτοῦ εἰς μίαν ξηρὰν διατύπωσιν· ὅσοι ὁμῶς φρονοῦν, ὅτι ὁ τόπος αὐτὸς πάσχει καὶ ἔχει ἀνάγκας χρησώσας θεραπείας, ὅσοι φρονοῦν ὅτι εἶναι τόσον ὀλίγαι αἱ δυνάμεις του, ὥστε χρειάζεται μεγάλη μελέτη αὐτῶν, διὰ νὰ γίνῃ μεγάλη οἰκονομία εἰς αὐτάς, αὐτοὶ δὲν καταδέχονται νὰ προτείνουν τοιαῦτα.